

تصویر ابو عبد الرحمن المکرمی

عبد المکرمی

عبد المکرمی

کالت وک پ
پیرو میسر د

خوينه‌ری به‌ریز ۱ •

هموو نه‌زانیڼ که (پیره‌میرد) ی ته‌دیب و شاعیری نه‌مری کورد له زوړ مه‌یدان و ماوه‌دا ، به‌شینو به‌کی سه‌رکه‌وتوانه و به‌ئی‌هاتوویی ، ده‌ستکی بالو درېزی خزمه‌ت و ره‌نجی دلسوزانه‌ی بووه ، هه‌رله‌شعری به‌سوزی نه‌ته‌وايه‌تی و نیشتمانی و کومه‌لایه‌تی و دلداری و سروشتی و ده‌روونی و مالانه‌وه تا‌ه‌گانه نووسینی چیرۆکو به‌سه‌رهاتی به‌که‌لک و باس و خوواسی می‌زویی ییاوه ناوداره‌کانی کورد ، هه‌ر له به‌ری‌وه‌بردنی کاروباری چاپه‌مه‌نی‌یه‌وه تا ته‌گانه نه‌رکی گرانی رۆژنامه‌گه‌ری ، هه‌ر له نه‌رکی ینگه‌یاندن و گه‌شه ییدانی زانستی‌یه‌وه تا ته‌گانه له‌سه‌ر کردنه‌وه‌ی ماف و سه‌ره‌ب‌س‌نی ئافره‌ت ، هه‌ر له کو‌کردنه‌وه‌ی په‌ندی پشینان و ریک خسته‌یه‌وه تا ده‌گانه کو‌کردنه‌وه‌و نووسینه‌وه‌ی گالته‌و گه‌یی ناو کورده‌واری •

ئهم کومه‌له نووسین و به‌سه‌رهات و سه‌رگوزه‌شته و قسه‌ خوتی حو‌س‌ه‌ی له دوو تو‌ئی به‌رگی ئهم کینه‌دا کو‌کراونه‌ت‌ه‌وه ، به‌ره‌می پت‌ه‌سه نووک تیزه‌که‌ی پیره‌میرد و به‌ری ره‌نجی پیرۆزی خه‌مخو‌ری‌ی نه‌وه که‌له‌سه لاپه‌ره‌کانی رۆژنامه‌ی (زیان) نه‌ سه‌اله‌کانی ۱۹۳۴ و ۱۹۳۵ و ۱۹۳۶ هه‌و به‌زن‌چیره‌ بلۆی نه‌که‌ر‌ه‌وه

ئهم نووسینه‌ه ، جگه‌ له‌وه‌ی که‌نرخ و بایه‌ختکی کومه‌لایه‌تی‌یان مه‌یه ، چه‌ن ره‌وشت و عاده‌تکی ئهم کورده‌واری‌ه‌ش ته‌خه‌نه به‌ر جایی نه‌وه‌ی تستاو له‌مه‌ولا ، له رووی زمان و نه‌ده‌یی فۆلکلوری

ئەم گەلەو ، جىڭگەيەكى ئايەنى ھەيە، بەشىۋە دە زېرىن و جۆتىسى
 دارشتن و بە كارھىنانى وشەى كوردى پەنى ، كە بە داخەو ، ئەو
 جۆرە وشانە خەرىكن بەرەو نەمان و بېر جەو نەو ، ئەچن ، ئەگەر
 رۆلە دلسۆزە كاتى كوزد مشورى زىندو و كوردنەو و بە كارھىتايان
 نەخۆن لە بەرھەمە كاتايانا .

ھەرەو ھا ئەم زنجىرە نووسىنە چەن لاپەرەيەكى گەش و روناكى
 (پىرەمىرد) خۆيمان بۆدە رنەخات ، جگەلە و تەگرتن و دە رەخسى
 ئەو سەردەمەي كە ئەوى باتراۋە . بەشىۋەيەكى ساكاز و پىكەيناۋى
 كە تەواو زاخاۋى مېشك و دلەو دەروونى ھەموو لاپەك ئەداتەو و
 بە ھەموو كەسكى ئەسەلتىن كە كورد خاۋەنى گەنجىيەكى نەبن
 نەھاۋوى ئەدەبى فۆلكلورى و كارىزىكى ھەمىشە تەقىۋى ھەرگىز
 وشك نەبوۋى ئەم جۆرە ئەدەبەيە . كە (پىرەمىرد) لەزىر ناۋى
 (گالەو گەپ) دا بۆمان ئەگىرتەو . كە واتە بىلگۈچى تاسە بۆ
 (پىرەمىرد) شىل بىكەين كە بىدەنگ لەسەر لاپەرە كاتى ئەم كىيە
 ئەم بەسەرھاتە نوگەو سەرگوزشتەو پەس و خواشە خۆش.
 خۆشامەن بۆ پىگىرتەو ، بەم گۈچى گرتە ھەم بادىكى بىرۋىزى
 ئەكەينەو . كە ئەك و سوۋدى تەواۋى لىۋە رنەگىرەن دەم چاۋمان
 زامانە تەپو پىراۋە كەى ماك و مايرمان و بە تەدەبە جىماۋە كەيان
 وون ئەكەينەو .

ساكەي فەللاخ

كەم خور

پياۋىڭكى زۇر خور رۆزى لە بەغدا ئەجىتە نانەواخانەيەكى سەر
شەت لەگەل نانەوادا نرخ ئەبىرئ كەبە مجىدەك تىرى كا ، نانەوا
نان ئەبرزىنى كاپرا ئەيخواو مستى ئاۋى سەرشنەي بەسەر
ئەخواتەو ، نانەوا ھەيرى نامىنى وئە تىرناخوا ، لىي ئەپرسى :
تاكەي ئەخۆي ؟ ئەلئ : تاخوا ئەم چۆپە ئاۋى دابى بەسەر
بەخۆمەو مېش ئەخۆم تۆش مەرجو بەلئىت داۋە تېرم كەي . .
نانەوا بارەكەي ئەداتەو ئەلئ بېرۇ .

بى ئىشتىھايى

پياۋىڭكى ھەرمى شەۋى مېۋانكى دى ، تېۋارە ھەرچى نانە
جىشتىكى خوا بەۋانى داۋە مېۋان ئەيخواو تېر ناخوات ، نامى دەرو
دراۋىشى بۇ ئەچتەو ھەر لوۋشەي دىۋ بەبرسىنى سەر
ئەيتەو ، بەيانى كەھلەستى ئەلئ : ئەجمە سەر (يىرى شەۋكىل)
مەعېدەم بەستراۋە ھېچم يىن ناخورى بەلكو ئىشتەم بىكرتەو .
خانەخۆي بەكەش ئەلئ : ۋەك دوعا بۇ خۆت دەكەي دوعا بەكەش
ۋەن بىكە ، ئەلئ : دوعاى جى بۇتۇ بىكە ؟ ئەلئ بلىي ياپىرى
شەۋكىل ! جارىكى نر ئەم مېۋانە دىي نەكەۋىتەو مالى تىمە .

جلدروو

بەكەن كە ئەيزانى ۋەستا ھەمەسەيدى خەپات زۇر درەنگەجل

هواو نه کات نه چټه لای و نه لټ و نه ستا ! هاتووم ده ستی جل بو
 کوږه بجکوله کم بکم . و ستاش نه لټ : به سه رچاو کوږه کت
 بټره با نه دازمی بگرم . کابرا نه لټ : نا ، هیچ یتو ست ناکا
 کوږه کم پټ ، توښته به قه دخو م بیږه تانه واوی نه که ی کوږه کم
 که وږه نه پټ .

هونه ر هونه ری نه وه

ته ناف بازيك له سته وه هاتوو له سر ته ناف یاری ده کرد ،
 هه ندی هونه ری وای نه نو اند فه لاکت بو ، بی می مل شکای
 تیا بو نه و له سر ته ناف نه وه ی نه کرد ، له خواره وه کابرایه کی
 له گه ل بو پی یان نه گوت : فس فس باله وان هه ل ده به ری و بانگی
 نه کرد هونه ر هونه ری مهس .

رووی وهرگیراوه

مه لایه کی دیکانی روژی به جهخت نه یگوت : نه که ن به ره وقيله
 میز بکه ن کافر نه بن . هه ر نه و روژه خو ی له کیوی به پی و ده
 به ره وقيله میزی نه کرد ، و هیزانی کهس جاوی لټی نه یه ، تومه ز
 کابرایه ک له به نا ده و نه کدا دانیشبو و ماندووی به سه سته وه چاوی
 لټی بو و بانگی کرد : مه لا نه وه چی ده که ی و له مزگوت چیت گوت
 مه لایش وتی من خو م هه ر جه ند رووم له قيله به به لام رووی
 نه وم وهرگیراوه ، بویه کیش به پی و ده میز ده کم به لاقما هه ل نه پر و نی

بى مەسىلەكى

مەلا . . . لەبەر مەزگەمنى مەلا ئەولای رەش قوتايخانەى دانابوو
 رېشى ماش و بىرىچ بوو ، زنى نەمەتابوو ، سادە پەرسەست بوو ،
 قوتايەكى زۆر جوانى بوو ، رۆژى بە قوتايەكى گەوت : بە
 خوا تۆ زۆر جوانى ، ئەوېش ونى : ماموستا دايەم زۆر جوان
 تۆبە مېشى جوانم ، ئەوېش ئاخىكى مەلکېشا ونى : بىستوو
 زور شېرىن و نازدارە خۆزگە جارېم ئەدى ، كۆپە بوو دايەكى
 گېرايەو ، دايەكى زۆر خوش مەشرەب بوو ونى : بەيانى
 ئەچمە مائە دراوسى نان ئەكەم پىى بلىت كۆلېرەبەكى گەرمېش
 بخواو ترسەبرى مېشى بىكەت مەلا لەمخوشيانا ئەو شەو نەسرەوت
 بەيانى مەندەچ مەرەكەبى لەمەو سېكەت مەلەسور چووە سەر
 تەنور مەخوونى ئافرەتەكە بوو بوو يەر تەندوورېش گەرم بوو
 ئافەقى كرد بەدەست دەم و چاوى ئەسرى تومەز مەرەكەبەكى
 رېشى بەعارمەقەو مەمور دەم و چاوى رەش كرد بوو ئافرەتەكە
 ئاوتېنەى لە باخەلى دەرەختا ووتى : مەلا ! جەزای پى مەسىلەكى
 ئەمەيە سېرى ئاوتېنەكە مەلاش رووانى رووى رەش بوو مەلەسور
 پى وورنە چووە دەرەو .

خەمەزى مەسرەفى باپىم

كە رۆنى ئەم ولانەيان گەرت يىاو مەقۇلەكانى زەمانى ئەمەد

باشا گبران ، لهه ديوارې كډه قسله كوه باني مالي كاسه
 نهحمه دى شيخ چوخمه به كيان كړدېوو ، لهوئى حېس بوون ،
 شهوئى په نجهره نه شيكنو باز نه دهنه خواره وه ، حمزه دى
 مه صرف كه بايرمه پئى ده شكى فعاحه تيره د پياوئى نه يكله
 كول دهر بازي نه كا ، ساكه من نه روا ، خوى هه لنده ته كيئى ده لئى
 نلغا ! شير نابى بئى دلى من بكه دى وامن توام كړى به وه .

حمزه ش ده لئى دانئى دا . . . حه يانئى كه من تاده مرمر فهرزاري
 توام به ده سئى قوماندانكي مه رد دى رومي له ناوچئى چاكره .

كوونه كه دى لى ده گرم

كا براهه كه ونبوه ساله وه ، هره چهند له عومرى نه دوان نهو
 خوى بچووك نه كرده وه . روژئى وتئى يان : تو چهند سالى ؟ وتو
 براهه كم هديه ۳۲ ساله دوو سال له من بچووكره نهو براهه دى
 نرم ۳۰ ساله پينج سال له من بچووك تره . خوشكيكم هديه
 نه سال له عومرى ۲۵ سالى دادا ومانه به شوو ، ده سال له من بچووكره
 كوره كه ۱۸ ساله ۳ سال له خوم بچووكره .

محمد به كى حاجى رسول به گك لهوئى نه بئى جه واليك هه لنده كړئى و
 نه لئى : تيوه بيگرن ، تامن ده چم كوونه كه دى لئى ده گرم ورده ورده
 خه ريكه بگه رينه وه نهوئى .

مای بارد ئاوی به تی به

کورد بک نه چته به غدا نه و سا ئاوی کومبایا به بو ، سه فا ئاوی
نه فروشت نه بینن کابرایه که گوز به کی زه ردی پل به داری کردونه
مل ، به ندی گنزو گونگه . نه خسته وه دوو جامی زه ردی به
دهسته وه به و نهیدا به به کاو زپدی لی دینن و هه ر بانگ نه کا : مای
بارد ، مای بارد .

کابراش مه تالیککی نه دانی جامیکی بو تی نه کا نه بخواتسه وه ،
نه بینن هه ر ئاوه . نه لی : براهه مای بارده که ی ئاوی به تی به نه
زرنکه زرنکه و گنزو گونگه ی بوجی به ؟

خه یال به لاو چا سول رَحْمَه کاهه ر
کوردی له خیل به جی مابوو ، نه چوو بووه کویستان له به به کلاوی
له زیر چاوی کهدا تایی لی هابوو ده می نه ده گه شته به وه ره که ی
کیوسان هاواری کرد جه وایکم له ده ری ره شمال بۆراخه ن هاته
ده وه وه رووی کرده نندرونی بانگی کرد : ها . ها نه وه
رندوه که به تی . ده وه مه تۆخه یج وه ده مه م .

بارت سه نه گینه منور

دزی چوووه مایی منور بکه وه ، به ماله کهدا گه پا کاسه له تیک .
که سه که روزه به کی که وه گیر ، خو دریش نایی به ده سه تی
خالی یته ده وه . ناچار نه مانه ی هه لگرت و خاوه ن مای به
یکه نینه وه بانگی کرد ، هه لکه . ، بارت سه نه گینه ؟

هزهش پښووت : هه لگړنه ، هه لگړنه ، مالت زه نځينه .

به من چي

مه لای مه زبوره روژي له گهره که که یانا خه ته نه سووران بو
پلاویان ته به خشی یوه ، دراوسې به کی له لا دانیشتو سینی به ک
چیتیان هانی گه یه به رمالی مه لا ، دراوسې کی وتی : مه لا
سینی به کت بوهات ، وتی به توچی ؟ له راستی مالی مه لا نه ووستا
هتی : مه لا تن به پی . وتی به من چي ؟

بادانه

نوو سه رښکی مېسری له وه چی خه یا له زومره ی زون تور که کاند
بوو مابه یی سلطان حمید رایان کیشابوو هابووه نه ستمول . له
بشکطاش ، له عقاراتی سلطانی خانوویه کیان دابوویه تیا داده نیست
ناموشوی (به گک توغل) ی ده کرد له وی عاده ته له گه ل کچه
رومه کانا موانست ده کرا به اصطلاحی نه وان ناوی (بادانه) -
ته پراو . خانویش که سواخه کی کون بوو بادانه ی نه کهن به
فرجه ته پراوی نه کهن . روژی له اداره ی عقاراته وه دوو ووستای
لوزمنده ری مل هوور دین ده لښ : مساعده به فرمون هاتوین
بادانه نه کهن ، نه ویش تووپه نه بی ، جینو نه دا ، ده ان نه کا ،
خوی نه چته لای باشکاتب نه لی : متان هیناوه هه تگم مکن :
باشکاتب نه لی : چی بووه ؟ له وه زیاتر چی پی ! دوو زرته زه لام
هاتوون ته کلیفی زور ناشیرین نه کهن . نه لی : ناشیرینی چی ؟

نهایهت دانی پیاده نئی : بادانه • باش کاتیش ده لئی خۆبۆ تۆ چاکه
مېقروښ نلمېتې • نهویش دهست ته کا به جوئې • باشکاتې بۆ گانه
به پاشا ته گېت • نهویش زۆر بېن ده که نئی •

دو

له مانگی رومه زاندا دزيك مالېك نه برېی که نه چته که لېن نه بېنی
هیچی نیانی به ده هو له دپاوی نه بېی •

دزیش به دهستی خالی نایه ته دهره وه ، ناچار ده هو له دپاوه که
ته کاته ملی و نه چتی مالېکی تر ده برېی ، نه چته زوورې ، خاوه ن مال
به خه بهر نه بېی تېی نه خورې : کوپه کئی ؟ دزه نه لئی ده هو له
زه نم • نه لئی نه ی بۆچ دهنگی ده هو له نایه • نه لئی تم ده هو له ی
من تېسته لئی • دم به یانی دهنگ نه داته وه •

بسم الله و هه ی جن

مه لایهك دوو میوانی چه فاوه سو به زۆره ی داکیریان کرد
تیواره نایان هینا هینا دهستان بۆ نه بردبوو مه لا باتکی کرد
قوربان به سم الله بکه ن ، وایش بېن من گویم لئی بېی ، به کیکیان له
بسم الله توپه بوونانی نه خواره نه ویتیر بسم الله ی کردو پاروویه کو
خوارد ، دوم پارو دهستی درېژ کرد به لام دووباره بسم الله ی
نه کردبوو ، خانه خوئی نووند دهستی گرت وتی : له گه له هه وو
پاروویه کدا نه بېی بسم الله بکه ی ، نهویش توپه بوو جینست
مایه و باتکی کرده زنه که ی نه مه بهر که تی تلوی خوی نیایه هه لی

گره هەر چه د چشت لێ نه نێی بۆ بهر ده گهت له گهت تامانه خێکی
له م چشتهش تیکه .

بۆ سه ی تواره میوانی دوا یی هه موو ده رو دراوسێ و سه و
میوانه ی که له مالی مه لا له گهت یابوو له ته که مه لا بانگی کرد هه ریه کێ
قای یلاوی چه وری له بهرده م دانان ییشی وتن نابێ بسم الله بکه ن
بانگ که ن هه ی جن و مر ن ، به ککیان وتی : تابه قورباتان یم هه ر
له مه م بۆ بێن . مه لای بهر چاو ته نه نگ شتی تری ته و ت برسی
ما مه و . مه لایش هه لسا توند قور قورا گه ی گرت ونی : که نه ته و ی
به بسم الله نان بخوی نایه لم ته م نان و چشتهش بخوی .

نو مانگه ی ته واره

پیاوێکی ساف ده رووون ژێت ده خوازی خه سوو په کی عه یاری
جادوو کاری ده بی هیشتا ۳ مانگ به سه ر ناچێ کچه کورێکی ده بی
زاوا شه به خه سوو که ی ده لت ماشا الله شه کچه ی تۆ به هه روا
زوو زوو کوری بی منیش ده به به درخان پاشا له م خا نه ده
عه بیره نێ دینه به ره م . خه سوو که یی ۳ مانگه ی وابو حساب
ده کا هه ر مانگه کی به ۳ تاو هه ر ناوێکی به مانگێک ته واته وه له م
به ده لێ :

ئادار ، به هه ر مانگی دۆ نسان ، سه یران ، نو خشی جو
نه و مانگه ی بوکیان تیا برد نه و مانگه ی کچه شووی کرد
نه و مانگه ی کوپه ی تیا بوو ته واره ۴ مانگ به سه ر جو

سەوانەى بى ھەيىن سەر لە خەلك دەشيونىن

كائىراش دەلى : حسابى تۆ دروستە .

بەلام ياخو ھەر لەم مانگانەدا زكى بىرىن ئەك نساوى مانگەكانى
نرت وابۆ ريك نەكەوتى .

لە ئەستەمول خەم بىنىن

لە ئەستەمول لە زەمانى پارتى اتحادى و اتتلافىدا ھەر حەزىلە
بەتاپەتە سەرکار دەستى خۆى دادەمەزراند .

اتتلافى زۆرترىان متقاعدى عەسكەرىي بوون ، چونكو صادق
بەگ مەر ئالای متقاعد بوو ، بەكئى لەمانە ھەوتى لەخەويا دەيىنى
ھەرجى متقاعدا عەسكەرىيەكان بوو خۆمانە خۆمانە بوون بىسا
قائمقام . ئەويش ئەچىن دەلى : باشى منار ھەيرجورىيى
من خۆم گەلى لەوانە بەزىاتر ئەزانىر كەبوور بە قائمقام .

صادق بەگىش دەلى : ئاخىر ئەم خۆ بەزىاد زاسە بۆى ھە
دواو . ئىستاش تەنھا لەولايى موصەلدادوو قائمقامى ماو ئەكە
رەزايەت بۆ رەواندەزىت بىترىن . نساچار رەزا دەيىو ارادەى بۆ
دەردەگەن دەلى ئەمرە كە بەدەن بەخۆم بىيەم . شەريف بەگ
مەيرى مەئسورەكان ئاشناى ئەيى ئەمرە كە ئەدا بەخۆى و دەكەوتە
رىق لەخۆشيانا خەبەرى دەيىتەو دەستى تەكوتى لەباخەلى ئەمرى
تاشى بە گورج چاوى لىك دەنى و بەزىندەخەو دەچىتەو لای شەريف
بەگ دەلى : ھەيى خوادا ئەمرە كەم لى گوم بوو وامن ئەروە

حزنان نه مجاره به پوښته دا پير

کهرو هه لېهرين

تازه چووبونه نهسته موږ جارېکيان بردنياسه جامبازخانه
نه سب که نه وئ قومانيای وارينه حېواناتي رام کردبوو، نه نواعي
هونه ري به حېواناتي کيوي و مالي ده کرد : گورگ بووني بومه
نه برد ، سه گت خرمنه تي پشيله نه کرد .

نه مانه هچيانم لاسه پر نه بوو ، تنها گوئ درېزم لا عجاب بوو
که هه لده پېرې . نه يان هنياسه صحنه وه له گه ل نه دومبه لېکيان
نه دانه و جوار پي و سئ پي هه لده پېرې . وتيان : نه مه لوحی
ناسيان هنياسه نه زېرمه وه وک به ردی حمام ناگريان داوه داخ بووه
سي گوئ درېزه که يان تاشيونه نازک بوته وه تنحا به زور کردويانه نه
سه نه ناسه داخه که له دومبه له کيان داوه نه تاو ناگري ژير سي
دهستي کردوه نه هه لېرکئ تنستا هه ر چنده دهنگي دومبه له ک
ده پيه واده زانئ ژير سي ناگره فېر بووه هه لده پېرې . که نه مه يان
بو گېرامه وه وتم : سبحان الله گوئ درېزه به که ريتي خوږه وه جارئ
پي سووتاوه تنستاش بوي هه لده پېرې ، ټيمه سه رېشمان
سووتاوه خيراتر به روه پيري ده چين .

باباي عيار

له نه سکدهر نامه دا زور ياره خوښه ويست بووه ، هه مو و پادشاهان
به روح له بابا عيار ترساون .

پالەوانىكى ئەسكەندەرىش ئەينى قەيماش خانى زەنگى ناو ئەينى
 بابا ھەزى لى ئاكا • جارىكىيان بابا دەكەۋىتە دەريساۋە تقوم دەينى
 نادۇزرىتەۋە • ۋادە زاننى مردوۋە • مەمالى خۇي سى رۇزگانەى
 بۇدەكەن • قەيماش خانىش زۇرئەخۋا يى بەكۆلەكەى جادۋەكەۋە
 ھەلدەپەيىرىۋى شكى بى خالى دەكاتەۋە ئەلى : بەرۋى بابا
 بابايش بەگۇرىنى قىافەت بەناۋ ئۇردوگادا ئەگەپى بزانى كى
 بەتەنگىۋە دىت • كەقەيماش خان بەۋىنۋە دەينى بى ھۇشى
 دەكاۋ ئەپاتە دوور بەدارىكدا سەرۋ خوار ھەلى ئەۋاسىۋ
 ئەپەيتەۋە ھۇشى خۇي لى ئەداۋ ئەپرسى تۇ كى ؟ ئەلى :
 رۋى بابا • ئەلى : بۇخاترى خوا ھەرچىم ھەپە يۇتۇلەسە
 لوقمە ناننى مەكۈزە •

ھەبىب ھەۋرامى

ئە ئەستەمۇل ھاۋشارى بەكمان بوۋ ھەبىب ھەۋرامى يال يە
 دەگوت لەبىستاندا گۆشە دوكانىكى بوۋ چىشى ئەتىكەى كۆمە
 تيا دانا بوۋ •

تەنگى قىلۋ جەقماق بەرۋىچ سارمە شەمخان قەرىپىنا
 تەبلە كۆنى ھەۋرامانۋ دىزە ۋ گلىتەى ۋ ئەۋروپايى ئەھە
 بۇ سەپ لىيان ئەكرى • خۇي مەچىشت مەكەگەگەى ئەتىك
 نر بوۋ •

ئىجا بەرۋى دراۋىنكانى گالتەيان بى ئەكرد ، ئەۋىش تۈۋ

-هه بوو جیتیوی ئەدا ، وای لێ هاتیوو له بهر شه‌ره جیتیو هیچی یێ نه‌ده‌.
 فرۆشرا . ده‌مزی به‌گی کوری ب‌رم افندی خۆمان (یادی به‌جێر)
 تو‌لا‌غاسی بوو ، کرا به‌ فونیسهری به‌دسان ، روژنی جوو به‌ لای
 حالی حیب هه‌ورامیم دی ، ئەم هه‌موو جیتیوی یێ ئەده‌ن زۆرم لا
 گران بوو به‌ ده‌مزییم گووت : ته‌مێ یان ب‌که‌ ده‌رو دراوسی با ته‌مه‌نده‌.
 سه‌ری نه‌خه‌نه‌ سه‌ر ، نه‌ویش رجای له‌ دوکانداره‌ کان کرد وازی
 لێ بێتن هه‌موو به‌ کسه‌ر گفتیان دا که ئێتر نه‌ی دویتن ، به‌ یانی که
 دێته‌ دوکان به‌ عاده‌تی روژان به‌ ده‌وروو پشنی خۆیا ته‌گه‌فێ که‌س
 جوابی ناداته‌وه‌ هیچ که‌س خۆی تی نا که‌یه‌نێ . ئارام و تو‌هره‌ی له‌ به‌ر
 نه‌رێ تا تو‌ازه‌ له‌ به‌ر خۆیه‌وه‌ نه‌ی رێسی و جیتیو ئەدا له‌ هیچ
 لایه‌ که‌وه‌ و ورته‌ نه‌ی به‌ کار ته‌کاته‌ سه‌ر جه‌رمه‌م، ده‌وکان ته‌یجینه‌وه‌
 نه‌یجته‌ ما ته‌وه‌ به‌ک ته‌خته‌ لێی ده‌که‌وێ . زنه‌ که‌ی ده‌برسی
 ناغا ته‌وه‌ . چه‌ ٦ ته‌لێ : هاوشا به‌ کانه‌ کوشتیمان . خوێری به‌ کمان
 که‌وتوته‌ مه‌جلیسی شه‌هر اُماتی ته‌وێی کرد به‌ گله‌خانه‌و بدستانه‌شی
 له‌مێن شیواند ، له‌ گه‌لێ دراوسی کانه‌دا دوو گاله‌و سوچه‌تم ته‌کرد
 تێستا به‌ ده‌مزی به‌ درێزی وتوه‌ (بوخوتار) قروقه‌ بیان لێ کردووم ،
 هیچ که‌س مه‌رحه‌بام لێ نا کات منیش وا خه‌ریکه‌ له‌ داخانا نه‌مرم
 زنه‌ که‌ی جوو بوو مالی ده‌مزی زۆری لێ ب‌سارابوه‌وه‌ که‌ هه‌موو
 روژنی تیر جیتیو به‌ مه‌رده‌ که‌ی، ب‌ده‌ن بانه‌دا له‌ دل .

زاوای نیرمووک

له هه‌به‌ستی مه‌لا که‌ربمی ناطق و ده‌ستکاری پیره‌میرد
قه‌لهم ئینشا که‌بین . . . بۆم و‌ه‌ره جو‌نبوش قه‌لهم ئینشا که‌بین
بۆ‌یه‌رده که‌شفی به‌رده‌ی زاوا که‌بین بۆ‌یاران به‌رده‌ی شایی به‌رپا که‌بین
شه‌رحی زاوایی فلان ئاغا که‌بین

چه‌ندی و‌ه‌ک زبوی کوناو کونی کرد

خۆی تاس و‌نووس‌دا سه‌ودای زنی کرد
مه‌یلی جه‌وه‌نده‌ی کون نه‌بنی کرد و‌ه‌ک ته‌گه‌مرقی سه‌ربزنی کرد
که‌چی پیاوه‌نی لی که‌وت و‌نه‌ی کرد
بووکیان بۆ ه‌یتا کردیانه‌ به‌رده‌ برا زاویان لی کرد به‌ جه‌رده
به‌ربووکیان ده‌رکرد بۆ نه‌و نامه‌رده هۆده‌ که‌ پرپوو له‌بگرمو به‌رده
بووکتی تیگه‌بشت ئاسی سه‌رده

ئاغا هات چاکی کرد به‌که‌مه‌ردا ششیره کوله‌ی له‌رووی سوپه‌ردا
تاجی نه‌کوژی له‌تیجیر به‌ردا نه‌ی برپوه‌نه‌ی کوشت کیشای به‌ه‌ردا
که‌وته په‌له په‌ل تا و‌رمی به‌ردا

بانگمان کرد ئاغا: عارت بۆ زووک شه‌رمی توانجی دایک و‌خه‌سووک
به‌درۆ وتی: گوناھی بووک بووک وتی به‌خوا خۆی نیرمووک
نه‌گینه بۆ پیاو کارێکی سووک

ده‌ماری حیزه‌ و‌ وجودی سه‌په‌ و‌ه‌ک ده‌فه‌ی بۆژنگ پاشه‌لی سه‌په‌
که‌مه‌ری شله‌و ده‌ماغی و‌په‌ به‌یان پاتۆکتی ژنا نه‌ خه‌په‌

لای به‌ن تله‌مووتی ته‌م مشت و‌مه‌ره

مه گه له دواوه هتريکي به نني به يې لوورده له پ مه شکه ناز نه نني
 هموو مه له بجه به ويې نه ک نني ودرن بيه نه سر قاضي به نني
 هم لاکه به سر مندانه گ نني

شيخ شمسى وازه يې

شيخ شمسى وازه هموو سالى هر روزه يې بارې ترې لې نه مند
 نه يکړد به ميوز زستانان نه بيه شيه وه به سر ملاندا • روزي
 کابرايه د بته سر مشاخه که دست نه کا به لوته خواردن • شيخ
 نه لې : خو باره ترې توې تيا نې به بوج نه بخوې ؟ کابرايش
 نه لې : نه گه ربت توانيا به باره ترې لې بستي چوڼ وا بې پرس
 نه هاته سر مشاخه کهت • مهنون بن که هر نه مه نه خوم •
 نه بجا شيخ نه فرموي بخو بخو بخو • هر خوردني • دارد •

له زماني تور که کانا سليمانې

له زماني رومي دا هم شاري سليمانې به به هاران چوار جار
 به يراني ده کرد ، هر گهره کي ختو ته لې شويني هله دا نه و
 سې گهره کي کي بانگ نه کرده قاله ي مزرکه بوو ماستا و فروش
 پياوړيکي جه به زده ي ناودار نه و هو کمداري سه يزانه کان بوو ،
 حاجي محمود ليلي ده ستي جلي زه زبه تي بو درو بوو ، ماحمودي
 خفتان چيش کلارو خووده و فوته ي نه حمده باشاي دابوويه
 نه ختيگان بو نابوو سر شاني چوار پاله وان له سر نهخت به

چو کا هابوو ، له شڪرو سويلی سواره و پياده به تفهنگه وه له دواوه
پاله و اتان به ميل بازي له ريش دهميه وه به گهش و فاش له به رنده ركي
سه راوه تې ده پيري و ده چوه خهيمسه و خه رگای سلطنت و له وې
مجلسي پياو ماقولان له ده وري .

خوا لئې خوښ بېت نه حمه دي عهزيري ناغا په كه پياوو رئيسي
بلديه بوو نه و نه م نارائشې پي نه دا . ټينجا په كه به په كه
مه موره كان ناچار نه بوون حسابي خويان بده نه قاضي له ماوه
سالكدا هه رچي كړد بوو قاله ي مزره كه نه زانې نه يكو و تايه وه به
چا وياو جهريمه ي (سزا) نه كړد .

احمد باشچاوش په كه نه نداسي مجلس اداره بوو ، متصرف نه گهر
ناحه قې له كه سيك بگر دايه خه تاي نه خسته سه نه نداسه كان كه
بوچي ده ننگان نه كړد ووه ؟ وه سمان به گي طابور ناغاسي جهريمه
نه كړدو سپور سايكي زور ده سهندو ته مې و نه مېكني باشي ده كړدو
ته صبري يو سالك ده بوو . له وه زياتر ده ترسان .

جاريكيان اوغانا (به زه حمه ت شادي) ونې : تو نه م هه موو
خه لكه ت سه ركوت كړدو سه رانه ت لئې سندن بوچ به نه حمه دي بړام
ناوېري ؟ .

ونې : ناغا ! من ماستاو فروش و زړه بازار ناغاسي
ناچار له راستي نه و كه و نوومه كه ساسي

صوفی جەمشیدی خانەقای مەحوی

مەرحوم (مەحوی) بە ناوبانگ کە ئاتاری فەلی بە هیچ مەحو نایەتەو مەهوربکی ئەبێ ناوی صوفی جەمشید ئەبێ ، چەن سأل له خانەقادا ئەبێ (مەحوی) نەقەبەکی راستی لێ ئەبێ و نە کردم وەبەکی باشی لێ ئەبێ . شەوێکی زستان زۆر تاریک ، شیخ ئەروا ئەو بوو مالهو له تاریکیدا تووشی زەلامێک ئەبێ لێ دەبرستی تۆ کێی ؟ ئەلی صوفی جەمشید مەحوی ئەفەندی تووند قوئی ئەگرێ ، ئەگەر ئەو بوو خانەقا ، له جەماعەت ئەبرستی : ئەمە کێ بە ئەلین : قوریان بۆج نایاسی مەهورەکی مزگوتە . ئەفەرموی : ئەم پیاو ۱۲ سألە له لای منە هیشتا فەبەکی راستی لێ نەدیو . تێستا چۆن باوەر بکەم ئەم فەبە بە راستی بکات بلی من جەمشید مەلا خالدی کوپی ئەلی : بابە ئەو لەبەر تاریکیدا لێ پرسووە پشەی خۆی لێ گوم بوو ، تێستا لەبەر ئەم رووناکی بەدا لێی پرسە : ئەلی صوفی محمود .

بە ئەستێردا

کابرایەک ، بوو نەگەنی بە تێگەشتوی ئەزان ، بە سەیران لە گەل خۆیان ئەبێن بوو شەقلاو ، شەوی کە دادەنیشن بە کێ ئەلی هەوای تیرە له سلیمانی خۆشترە ، ئەو ئەلی : من تیرە و هەولێر سلیمانی بەبەک هەوا دەزانم . چونکو هەر ئەستێرە بەک له سلیمانی دیو له هەولێر شەقلاوایشم وەک خۆی دیو نەگۆراوە کە وای

مه‌لای مه‌زبووره

مه‌لای مه‌زبووره روژی له‌سه‌ر ئاوێکی وه‌ك سـیروان ده‌یسی ده‌ کوێر وه‌ستان بیان په‌رێتته‌وه، نه‌لێ : من نه‌تان په‌رێتمه‌وه‌ پیاوی ئانه‌یه‌کم بده‌نێ . که‌نه‌یان په‌رێتته‌وه‌ به‌کیکیان ده‌که‌وته‌ئاوه‌ که‌وه‌ ده‌خه‌نکی ، خه‌ریک نه‌بن لێ‌ی‌ده‌ن ، نه‌لێ مردوتان مری به‌کیکنان لێ که‌م‌بووه‌ بو‌تیه‌ باشه‌ تیه‌وش ئانه‌یه‌ک که‌مه‌ر بده‌ن .

قه‌رزاری

کابرایه‌کی زۆر زلو چه‌ته‌ولی وه‌ك دیو به‌قه‌ره‌داخ قیر بوو‌بوو هه‌موو سائێ که‌له‌گه‌ل تێلدا که‌رمیان و کوێستانی ده‌که‌به‌ سهرانه‌ی لێ نه‌سه‌ندن پیاوێ ته‌گه‌یری بو‌ کردن وتی : بابه‌ناوی قه‌رزوه‌ که‌وایه‌کی بده‌نێ ئێتر نایه‌ته‌وه‌ سه‌رمان به‌راستی هه‌ر که‌ناوی قه‌رزیا‌ن لێ هه‌تا ئێتر جارێکی تر رووی نه‌کرده‌وه‌ نه‌وێ .

حوجره‌که‌ی مه‌لا حه‌سینه‌ گۆجه‌ی ره‌حه‌مه‌تی

له‌ حوجره‌ی مه‌لا حه‌سینه‌ گۆجه‌ی ره‌حه‌مه‌تی ئهم‌خوێند زۆر تووندو قه‌مچی وه‌شپێن بوو . له‌گه‌ل ده‌هاته‌ زووره‌وه‌ قه‌مچی به‌کی کبه‌ره‌ فێلی بوو به‌ریز دای نه‌پلۆستین له‌ ترسانا نه‌مانکرده‌ قه‌یه‌ روژی مندا له‌کان که‌سه‌ر مه‌لامان حه‌مه‌گۆجی هه‌مه‌ره‌ کوێر بوو ته‌گه‌یربار کرد که‌ ده‌رزی سنجافی بو‌ داچه‌قێتن . ده‌رزی سنجافیان نه‌هه‌تا به‌ (لوک) ئال سه‌ریان بخر نه‌کرد زنان نه‌باند له‌ بووشینی

سەريان كەقەدى تىك نەچچى .

من رۆژى ۲۰ بولم بوو ئەو رۆژە دە بولم لاي دۆمەزن دابە
سەنجاڭ ھىتام ، مامۇستا كەولۇ پۇستىكى مەرەزى بوو لەسەرى
دادەنىشت ، خەلىفە ھەمە سەنجاڭى ھىنا لەدبوى ژېرەوۈ لە كەولۇ
پۇستى ھەلجەقاند لە دىوۈ نىسكەكەى سەرى ھاتەدەرى .

مامۇستا ھات خواو راستان ئەو رۆژە نەخۇش بوو سەنكەنك
خۇي دا يەسەر كەولۇ پۇستا كە چرىكەيەكى كىرد تىمە بە جازى
لەترسا راست بووینەوۈ سەرىپىو بەو ھاوارەوۈ كەزانى ئەمە كەتنى
تىمەيە دەستى كىرد بەجىتودان و تىمە رامان كىرد سەرەكە ت ۱۰
دەرزى بەجىي خراپا چوو بوو نەيتوانى شوئىمان كەوئى .

تىستا ھەموو وردەئەفەندىە كان ئەو عەقلەيان نىيە .

بازو چۆلەكە ، يارى مىلان

ھەلوور بلوور كە بەرىز دادەنىشن و لاقىان درىز دەكەن يەككىيان
سەرمەلايە نووليك ھەلدەگرئىو بەرىز پايانا دئى :

ھەلوو بلوور تەكامە سەوزو سوورو شەمامە

كلك دارو پى كلك كامە

قارتى بەرە ، لەجى زرە ، بۆم بزرە ، پى لا بەرە

ئەمجا بەكە يەكە پى لادەبەن و ھەلدەبەن ، ھەلدەبەن ، باتك
دەكەن : كىچى مالى مېران خواردىنى ، ئەوى سەخت ھىشتىبەوۈ
دەستىكى بەپىۋە دەبەستن بەكلكەى دەدەن ، (كلك) پى پىادەكىشن

تهلین : بهانه سوتاونیکمان ناوئی بزاین لیره کئی به •

یازی زل حورته کان - بابی ، بابی

دوو کس ته به نه سه و مستا ، نهوانی تر جووته جووته ده چنه
لاوه ناو له خوئیان نه تین به کئی شیر ، به کئی تیر ، دوانی تر به کئی
هاره ، به کئی ماره ، دینه به رده می و مستاکان و بانگ ده کهن : هه با
هه یا • من واتئی ده گم هه عه ره بی به • و مستا ده لئی منکم هه •
ده لاین : هارتان ده وئی ، یان مار ؟ به کی به کیکیان هه لده بزیرن دواهی
به رده کی نه نک دین دیوکی نه پ ده کهن ، به کئی وشکی ده وئی
نه پ هه لئی نه دن به هه وادا • ئینجا کار ده که ویت به ختو شناسی
لایه کیان تی ده که وئی ، به غی ده که ویته ژیره وه ، نه ولا سواریان
ده بن ، جارئی و مستا ده لئی : ولاختان نال کهن یو شه پی نالباریز ،
هه رکس بی و لاخی خوئی هه لده برئی نالیم ده کا بهت په تی به کی
زوریان پی ده کهن ده روون تووشی هه رکس هاتن ده پرسن : سوار
سوار پی یان که ؟ نه گه وئی : کهر سوار پی ناچارن نه ولا وه ک
کهر له ژیره وه به سه رده که وئی سوار ده بی •

ته سبه کهی درویش آفندی

درویش آفندی اطف الله له هه له بجه باشکاتب بوو ته سیکی دریز
داهوئی له شیروان که ماله بی کپی بوو نه ته وبله ی اوسا به گی
کاتب فارسی دا ده به سترا به وه ، ته سبه کهی ناو نابوو ، (به • •)
هه رچی هه لده مستا سواری ده بوو ، وای لئی هات کلکیان راده کبشا

نده جوولا ، ناچار هتایه وه لای خوی که تیر بوو هجی به لای
ده جوو جووتهی تی نه سره واند ، زورتر له وانه یشی که خزمه یان
کرد بوو

نهو زه مانه شیری تورکی باو بوو مصرعکی ضیاء پاشایان
خوینده وه :

(نهی می مند جووتهی پره و له پره)

بازو کهو

له ناو هموو بالنده دا جاردرا ، ده وره ده وری مهدی به مشروطیت
که وته ناو جان هه وهرانه وه ، گورگ و مه پ به یه که وه ناو ده خونه وه
باز هات به لای که وه ونی : ده ینکه حه سره ت به دیدارتم تو
له من گوریز ده که ی وهره ینکه وه بزین ، که و ونی : چۆن باوه
بکه م ؟ جنسی تیوه به گوشتی تیمه به وهره وده نه بن .

باز ونی : باوه بکه . که و چهندی خزمه تی کرد شه وی بناز
برسی بوو رووی کرده که و ونی : براینی واده یی خۆت له بهر
سینه رو من له بهر هتاو داده نی تی . که و ونی قوربان نه مه شه وه
هتاو کوا ؟ باز ونی های به درۆم ده خه به وه چنگیکی لی گیر کرد
که و که وته باله فره ، باز هه ئی گرت هات بفری ناگای له وه نه بوو
که ده سنی عدالت نه له ی تو له ی بوئاو ته وه تیوه بوو . نه ویش به
جهزای به ده عه هدی خوی که یشته .

بە روڤە ھەل

لە ئەسەمۆل کچیکى بەشەرەم دەناسى خۆئىندەوار بوو ھەرچى
کەردەمۆى سیرىن بوو بووى : عودو کەمانو پيانو ھەزىيان لىو
دەنگە خۆشە نایابەى کردبوو بە دەویەى دەورى جاھلى ئەو کچە
نازدارە بى ھاوتایەیان داو بە بەکىکى توپەو تەووزلو ناشیرین وە
کووبەلەى گووزالک ئەمە جى بە دەستەى اتحادجى کردبوویان بە
معمونى عىر ، کچە دەستەلانى نەبوو ناچار کەتسى بى کرابوودوى
سى روژ بىيان وتبو : ھەلە وىل بکە . دەلى بە بى ئارەزور
دەستەلانى من سوارم بوون ھىشتا من وىل بکەم .

شىخانى خومان

چل سالى لەمە وینش شىخانى خومان تەجلا بەکیان بو رىکەوت
بە فلکیان ئاوت : واک . ئىستا جۆن بابانى باو ، ئەوسا ئەک
تەنھا لە عىراقدا ، لەرۆمىشا بەرزنجەبى باو بوو . چاوى چلکەن
کارى لى کردن لەناو خۆيانا تىک ھەلچوون ، پیاو ناودارە کانیان
بردنە موصل شالیاریش لە خزمەتیا نا ۱۳ مانگ مایەو بەشەو نوێژو
بارانەوودو داوین گرتى نى یونسو نى شىتو نى چىرچىس
رەزگار نەبوون .

مەلا کوێرەى پیاوى شىخ احمدى پلاوخورمان لەلابوو ، ھەمەى
حەکوونش دراوسىمان بوو ، چوو لە ھەمە پاراىو دەوامان بو
بکا ، ھەمە خستە شەوئىكى زوژ بەتەھەنگو دەعای بو کردو

وېشې - سې رۆژې تر نه رۆڼه وه هېچ سره نايه کيښې نه بوو له پاش
 سې رۆژه به هېمه نې هېمه هاته وه .
 ۱ مه لا نه يگوت تا باوکم نه ولادې کاک احمد به هېمه نې هېمه
 رزگار نه بې . ده ست له کاري خوا مه دن کاشکه هېمه نې همکو
 وومايه .

قاله ي پياوې قاله ي

پېش شكيلاتي عدليه هر قاضي باوې بوو ، قاله يه ك دمېراني
 قاضيان بوو ، جار جار كه پاره ي نه بوايه له بهر قايې محكمه يه يكي
 گېزو كه ي پاره داري ده گرت نه يگوت هه رچې اعلامي هويت
 وه رنه گړئ و اثباتي نه كا نه و كه سه يه نايه لن بچته وه مالي خوي
 به لكوو نه و نه بې ، كابر ا هاواري ده كرد : باوكم هه موو دراوسې و
 كه پره ك نه مناسن زنه كوتم خوي نه مناسي ، خير ئيلا نه شياره سمې
 اعلامي بدايه تنجا نه يانه يشت بچته وه مال .

له پاش قهر نيك كه نه ئين تاريخ عساره ته له تكرر عيني ماده هاتو ته
 ناو : هه ندې و هره قه ي هويت له منداله كانسان داوا نه كهن له وه
 نازدار تره چشتي نه و تو ده برسو و شاهيدو شاهد كاري له وه
 چشتي وا داوا نه كهن ئينسان رووي نايه بينووستي . خوزگه خويار
 تې ده گېشتن نه مه چي به ؟

هارون الرشيد و بهر بهر باشي

پادشاهاني پېشوو بو هه موو پېش خزمه تان ناويكيان دانابوو :

قەندەدار ئېلىش دەست شور ، خەتتەچى ، بەربەر باشى ، مەردارو
كىۈكى .

ھارون الرشېدىش دەلاكىكى بوۋ ھەر خۇى حساب بوۋ .
رۇزى بارى دار ئەكپى كاپراى لادى نارى بۆتەخا دەلاك باشى
ئەلى : كورتانى ئەزەكەش ھى مە ، چوئكو مە ھەرجى بە
كەرەكەۋە مەۋم كېۋە كاپرا دادئەكا يىداد ئەكا كەس لى
نايەت ، شەكەت ئەكا ناپرسن ، ئەچىتە لاي خەلىفە ، خەلىفەقەى
دەلاكى لاخۇش دى ، دەلى تۆ ھەرجى بەكەرە ئەۋە بوۋە
فرو شتوتە ، كاپرا دىتەۋە دەلى : بابە پارەى بارە دارەكەم ناۋى
بەشەرتى ئەمە خۇم و رەفەكەم : سەرمان لەمالى خەلىفەدا بئاشى
دەلاك دەلى : زور باشە ، ئەيانەم لەۋى يەكى لايەكى سەريان
تاشم دەيانەمە بەردەمى خەلىفە گالەيان بى دەكەم خەلىفەلى
خۇش دى بەخشىشم ئەداتى .

كاپرا بە دەلاك دەلى : تۆ پىرۆ بۆمالى خەلىفە مەش رەفەكە
دەم دىم . دەلاك دەچىتە مالى خەلىفە و كاپراش كەرەكەى
دەبانە بەردەمى خەلىفە دەلى : قوربان شەرتماز وادە دەلاك باشى لە
حضورى ئىۋەدا سەرى خۇم و ئەم رەفەكەم بئاشى و بەۋ سابونەش
كەسەرى شەرى يەنى ئىۋەى بى دەخوشتى لەشى كەرەكەى
بى بخوشتى . خەلىفە زورى بى خۇش مەبى مەم : ئەكا بەدەلاك
باشى شەرت بەجى بېتە گۆپت بى تۆ بەۋ دەلى . دارم

گورتانەو کړپوه ټوېش ده لئ : ره فېقې من کړه . له جېنې
سندان قوزه لټورته .

نه جېنې ته لافه کې چاک نه کاتهوه

هردمه مې شطرنج ودامه له همدو رووی زه میندا یو بوو، سلطان
عبدالعزيز مەراقی زوری دامه ی بوو، تیره ش دامه زانی چاکی
تیا بوو ، له همدویان ووستار مارنی یاه بوو ، عه نې جزار به مې
قامقمای شهسکری تیواران بانگی شه کردو دامه زانه کانی لې
کوته کردهوه به همدویان دهره قهتې نه ده هاتې .

له وه زیره کوته کانی عوسمانی شیف پاشا رساله به کی نو
شطرنج و دامه تالیف کردبوو ، که دوو خصم به رابه ری یه ک
چون مبارزه و صاحبو ملاجه ده کهن ؟ نهوانی سیر کهن نه بی
تهنها سیر بکهزو قسه نه کهن ، بهلام نهو نادابه له کوورده ټیمه دا
جووشی نه ده خوارد : وه ک ټیستا که که سی یاری ده کا له همدو
لایه که وه هه نه ده نئ ، نه و سانش یه ک روینه بوون هیچ نه شه وستان
قسه یان نه کرد ، اوضا پالوان بوو که حاجی محمود ناغسای
رحمته مې نه بوت : (دامه نه زان ساعات یتش و یتش) هرجی لئ ی
تووپه بویتابه بټ فائده قسه ی هدر نه کرد . روژبکیان نه بیان هشت
سیر بکات تا طه لاقی خوارد قسه نه کا ، لهو ټانه دا یاری به نه
هه لکه وت هه ستابه سهری وتی : ده ویت تو ټم یاری به بکه وامن
نهچم لای مه لا طه لافه که م چاک نه که مه وه .

نەم ناوە کەرێزراوە ئیستاش پێی لێ ئەخەن .

بەزەمی مەلا سەعیدی کە نیشتهی جووله کە

خوا بێخەشتی مەلا سەعیدی خۆمان کە نوکەزان و خەونس
سوحبەت و خۆش خەلق و جوان مەرد و دڵسۆزی عەلەم بوو ئە
مەلەبجە مېوایی من بوو، ئەوسایە مەحمود پاشا خەریکی رۆیین
بوو ، قەرزی قۆلە ئێمە ندەو ، جووله کە یەکیش بێنجا تران
قەرزاری بوو نەبوو بیدارەو خۆی کووتابوو مائی ئێمە بێنامان
دابوو . مەلا سەعیدیش شەو چیکایەتی پێ دەکرد . شەوێ نێی
پرسی : نو ئێجێ کە نیشته ؟ ئەلێ : لە کە نیشته جێی من لـ
پێشەوێ چوونکو باوکم مالووم بوو . ئەویش دەلێ : وەر
جیگاکی باوکم پێ بفرۆشە من قەرزی پاشات بۆ ئەدەمەو .
ئەویش ئەلێ : هەزار جار . بەیانی چوینە خەمەت محمود پاشا
قەرزی جوودمان رێ بەرێ کردو هاتنە لای قاضی کە مەلا ئەحمە
رەشی کۆبە بوو (یادی بەخێر) درویش ئەفەندی لطف الله افندی
باشکەت بوو . وتەمان : ئەم جوود جێ کە نیشتهی خۆی بە مەلا
سەعید فرۆشتووە اعلامیکان ئەوێ . قاضی وتی : چۆن چینی و
ئەووسری ؟ موسلمان چۆن جائیزە بچێت کە نیشته . درویش
ئەفەندی وتی : قاضی افندی خۆ شەرت نییە خۆی بە لکوو بـ
دلی یا جێ ، خێر قاضی رازی نەبوو ، فەتاح سەرشین کە بە قانونی
استدادی پێشیان چاویان هەڵ کۆلی بوو ئە مەلەبجە قاوەخانە

داناو له پر هردوو هېلكه ی گوته، فاضی گرت تانه بگوت : باشكانب
 ثامن بوی بنووسه ، بهرنی نه دا اعلامان ده رکردو چوینه خزمهت
 وسمان پاشا كه قائممقام بوو عه‌ر‌ضمان كرد ره‌یسی به‌له‌دیه‌مان
 به‌رمو روو بنه‌رموه هه‌چیمان بوئی بۆمان بكا . عه‌زیزی زاوای
 میرزا اوضارئیس به‌له‌دیه بوو ده‌هۆل و زوړنای بۆ حازر کردین
 له‌گه‌ل ده‌هۆل لی‌درا ته‌ومنده خه‌لك كۆبوووه ری به‌ر ریواړ
 ته‌ه‌كه‌وت . سه‌گیکی گه‌ریان به‌یدا كرد ، په‌تیاڼ خسته مل ، مه‌لا
 سه‌عید وتی : من گونا‌ه‌كاری ئوممه‌تی محمدم ته‌مه به وه‌کیسلی
 خۆم ته‌ینیرمه كه‌نشته له‌و شوینه كه‌به اعلام مولكه عیاده‌تم بۆ
 بكا جووله كه‌هاواریان ټیكه‌وت ، ده‌خیل وسمان پاشاو خانم‌بوون
 تا به پینج سه‌د قران مه‌لا سه‌عیدمان ره‌زا كرد قیر سپی بوو .
 مه‌لا سه‌عیدیش په‌نجا قرانه‌كه‌ی خوی هه‌لگرت و باقی دابه‌ه
 فه‌تاح سه‌رشن جایخانه‌كه‌ی پی رټك‌خست .

شیخیکی به‌رمالو کابرایه‌کی مرید

شیخیکی به‌رمال ، به‌رمالو بشت مالی پرته‌بی له‌مریدو دیاری و
 اوبانگی ولابه‌ت و كه‌رامه‌تی به‌هه‌موو لایه‌كدا دروا . کابرایه‌کیش
 مال و مندال به‌جی ده‌هتلی هه‌لده‌ستی ده‌چته خزمهت شیخ به‌پایه
 بكا خوی ده‌خانه كه‌مه‌نده‌وه . ښتر نه‌و كه‌مه‌نده ته‌بی له‌لافی
 نه‌تالی و گېروده ده‌بی . جار جار خه‌به‌ری بۆ دین یا ساوکی
 مردووه ، یا مندالی مردووه گوئی ناداتی ، نیه‌ایه‌ت ده‌لین :

ژنه که یې مردووو منډاله کانی یې کس ماون • ښه با نېچار دېته و
 نه و سترې له ولات بداته و • به لام يک پوولی له باخه لدا بابی ،
 یې به جهرگی خویدا نه تی له شیخ دمبارېته و کله ده قرانی بدانی
 یې بجېته و •

شیخ دده فارموی : نایبی تم دهر گایه تی دی لی ناچېته
 دده وده وک پيازی عه و دالان خوار دنی هدیو بردنی نی یه •
 کابراش به دق شکستی دېته دهر یې له که ناری ناوایی گوی دریزیکي
 مالی شېخ ددینتی بهر د تلایه سوازی ددینتی بهر د ادی ، له نیوه ی ری
 که ده وک جهزبسی نی یې ددزدی و دد توی • کابرا ددینتی
 جنگاکه ی زور خوښه : گوی ناوه و سهره ری قافله و ریوارانه
 نایکته نامردنی که ده دیزه نه نیته چال و درو کیلی بو دده چینی
 خوی له پایه نی دا به کزی به که وه داددنیسی • خواو راستان
 پیاوینکی زور گه وړه والی بانگی کردووه به په له ده چی بو (موسل)
 له گوی نه و ناوه دادد بهزی بو نان خوار دن ددینتی وا سوفي يه ک
 بهریشکی زور جوانه وه له پایه نی مرقه دیکه وه رابطه ده کا •
 کابرا لی دی دهر سو : نه مه مرقه دی کتی به ؟ زیده وانه که ده لی :
 زاتیکي زور گه وړه به هموو کارینکی گرتوته نه ستوی خوی و
 هموو مرادیک یتک دینتی •

پیاوه گه وړه که یش که ترسو مهری حکومه تی له دلدايه به
 نه تی مرام ده لیرمی زهر دی نه داتی • زیده وان له خوشیانا

که شکهدار نهی و دهائی : مهر سه سالی به ندمته ، تو خاوندی نه .
 که ربه بی قورنت نایه ته ری ، نه و سه رواو صوفیش هه لده سستی
 و ستاو کریکار دینی گومه زبکی له سه ده کاو خانوویه کیش بو
 خوی . منداله کانی دینی . خواو راستان نه و پیاوه گه وره بهش که
 چو بو موصل به ناره زووی بخوی ده گه ریته وه هتده ی تری نه دانی
 زده وان نه زیارت که ران پاره به کی باش یتکه وه ده یت و هه میسه
 دهائی باو کم له شیخ و مشایخ مه دوین که ری تو یویشمان به فیضه .
 هه هه وه واته اده هر باوه پ حساب

بابای عه یارو شابال شای بهریان

ده مه به که نه سه کهنده ری دوو شاخه ، دشمن نه یگری و له سه ده
 جوار کوله که ی بهرز که بریکی ئاسمانیلی بو دروست ده کاو
 نه یخاته نه وی جوار که ناری هه جوار کوله که به ته لی قزقزای
 قولابه دار ده ته نی ، بابای عه یار هه رجونی دینی خوی ده گه یه یتیه
 سه ده که یرو له و ده مه دا شابالی شای بهری یان ده نیری نه سه کهنده ر
 بدور نه وه و بییه ن بو کیوی قاف ، بابایشان ره دوو ده که وی سوزی
 کونی بهری به که ده بی و ده چنه شاری بهری یان . شابال شای
 صوجه نی بابای لا خوش ده بی جه واهیر سورمه ی سلیمی
 نه دانی که هه ر گاه ی یی بر یژی کهس نای یینی . باباش
 ده ی هیتی به جاویا ده جیته گوزده ری جه واهیر فروشان جاتای
 عه یاری پر ده کاله نه لئاس و مرواری و زمرووت و یاقووت و له علو

یروژه . گهوهه فرۆشه کلان نه بینن هیچان له قاصه دا نه مالوه
 تێ ده گن نه مه که تێ دزی چاو ریژراوه ، ده رگای به دستن
 داده خه نر ناگری داره نه پ ده که نه وه دوو که له جنده تار له چاوی
 بابادینێ کلی یوه نامینێ . ئینجا ده رده که وێ ده یگرن تیرو بیه
 ده یکو تن . کلتوری له باخه له ده ردین ، ده بیه نه وه بۆ شایال شاو
 ناره زایی خویایی بۆ ده رنه برن که جاریکی تر سورمه ی سلیمانی
 نه دا به نابه کار . بزاین وایه سورمه ی سلیمانی نه دن به ناههل .
 او هو .

حه زره تی موسا و پیاوی خوا

رۆژی حه زره تی موسا نه چن بۆ کبوی طور نیازی نه بین ده
 بکاته وه خوا فهرمووی ! جارتی برۆ بۆ شار دۆستکم هه یه تێم
 دلگیره ئه نستی بکه ره وه . ناویشانی دۆسته ی بۆ هه لئا . نه ویش
 هات له بازارا دۆزی به وه تێی فکری واله بهر دوو گانی به فایزن
 وه ستاوه ، به قه ل خه ریکه سه به نه و مرکانه و قه رته به قی خوا ده مه تی
 له زووره وه ده ردین ، دوکلان داده تی مرکانه یه هه نگوینی هتایه
 ده ری تاجووه زووره وه چننی تریشی دۆسته که ی خوا به مرکانه که ی
 خسته ناو قو به وه شکادی هه رچی تیا بو رشتی و له لیته ی بازاری
 وه که ئه مه ردا پیی لی خست . ده نه و دایه رمی به قه لی لی کۆ بو وه
 به نه سکوتی هه موو سه رو گو یلا کلان شکاند . له وێ رای کرد چوو
 گوزه ری بازرگانه کلان . حاجی اوسا کولیره به کی ناو شکینه یان

بۆ هېنا بۆر نەي هېشت. لېي بخوا له دوستي سەند ديسان نه وېشي
 خسته قوپړه و به هه ردوو پي شيلاي . له وېش نه و نه دې تري يان
 تي هه لدا هه ثجا جوو بۆ به له ديه ره ئيس نه نها بهك كوپي پي ره و كانه ي
 بو ، رازاند بو و يانه وه به باوه شي له له وه بوو دې هتا بۆلای باو كي
 كوپي گرت سەري نايه بن باخه لي خو ي و تاساندي هتە دې
 نه ما بوو بيخنيكتي ، له ده تيان رەگار كرد ، له وي زۆر تري شهق
 خوارد . • ثجا رووي كرده دهشت موسا به شوپيا رو يي ، بانگي
 كرد : موسا مه يه • دوستي خوا ئه مه يه : ههنگوني به قال ماري تي
 تفي بو وه بۆ نه و دې خه لق نه بخوات خوا به مني رشت • كوليړه ي
 بازرگان باشي زنه كونه كەي زه مري تي كرد بوو به مني خسته
 قوپړه وه • كوري ره ئيس جاوه زاري لې كار كرد بوو زه مري چاوه كەي
 به بن باخه لي من هه لمزي • دوستي خوا به مني هه ر تي هه لدا نه •
 تويش نه گەر دوستي خوا بو تايه كه پياوه كەت كوشت چوار
 شهقت نه خوارد .

خانم خاسو مه ياس

له گه ره كي كاتيسكان ئافره تيك ده پي ناوي خانم خاس ،
 بو كيكي ده پي مه ياس • بوو كتي نه وسن و خه سوو چرووك • هه مو
 چشتيك له زير كيلو قلدا نه پي • روژي دراوستي له سه ر
 ته ندووري نه وان نان نه كەن ، مه ياس نه چي له واشه يه كيان پي ده كا
 به گه رمي ده بهيني بيكا به چنگال • تي ده فكري خه سووي كوو به له ي

رڼۍ كړدو. به هه يونانو هه يونانېش تازه سواخ دراو. • شه گډ
 به سر سواخه كه دا پروا شونځي پټي دياره. • كوپي فيلتيكي هان
 به خه يالدا ترې خه سووي پټي بهرني گوي دريژي له خه به سترابوه. •
 سواري گوي دريژ بوو چوه به رسنگي كووبه له پڼ جنكي رڼۍ
 دهرهينا نايه سر له وانه كه وي گه پايه وه جنكالي خوي خواره
 كه ري نه به سته وه خوي چوه سر ته نوور ده ستې كرد به نال
 كړدنه وه. • خه سووي هاته وه تي فكري كه ر چوته هه يونان بهر
 كووبه له رڼه كه. • كه كووبه له ي داگرت رواني به جنكي
 ثافرت ايي دهرهاتوه ونې : ناي هه رس به مالم. •

شوین سہی کہرو چنگی مہ باسی

من لهم كته وا سهرم نه ماسي

سیانزه سوارو سیانزه‌ی مانگی سه‌فهر

دهوری عوسمانی که موصل ولایت بوو • تیره له‌ژیر حوکی
 نه‌ویدا بوو • له خرمات شیخ مصطفای نه‌قیدا نه‌چوین بوو موصل
 سیانزه سوار بووین و سیانزه‌ی مانگی سه‌فه‌ریش بوو • هه‌رچه‌ند
 هاوارم کرد سیانزه نه‌حه‌ و تیان : نه‌حسی سیانزه‌ی قیبه یسه
 سیانزه‌ی سه‌فه‌ره‌وه نه‌پروا •

گه‌یشتنه چه‌مجه‌مال له مالی ره‌شیدی قادر هتدەر بووین
قامت‌مقام برایم به‌گی هاته لا دانیشته • ته‌لرافتیکان دایه دست
خوتنده‌وه هه‌ل‌ا روویی • دم‌و دست نه‌حمه‌دی کو‌نخا مارف‌هات

وتی . قالمقام هزل بوو . من وتم : نهمه بهك . محمود آفندی
 مال مدیری بوو وتی : نهم به كه معنای چی به . وتمان سیازمه یوز
 سیازمه مانگیش هلساوین . وتی : كه واپوو نحوست بوخوتان
 نی یهو بو تهویه دهی بین . خوا من بیارتیزی . راستی کرد
 نهویش نهنگبورا . لهوئوه بهسری (شوان) دا رۆپین له
 (گولم كهوه) شینو شه بۆپ بوو كوئخا ره شك هات به پیرمانه وه گلا
 هموو یستی دهم و جای روو شا . تیواره چوینه مالی صادق ناغای
 دئی به كه زه لامبکیان نارد کرشه بو ولاخه کاتمان بیتي . ملرینوه دا
 مرد . ره سول ناغا جای بۆلتانین ناقسی جای تازه یان کریوو هیشتا
 نهوه کوولیان نه کردبوو له هزار بيشه ی هتایه دهری هر جای
 کرده یالوو یالو نهقی تیواره نایان هتا سینی بهك بهسر حاجی
 صالح جزلیکدا رزا شه هموو سنگی سووتاند . له (گوئر)
 له بواری نه هری (نهروود) بهرینه وه صالحه زله ی قه تارچی
 كهوته ناوه وه نه به كه ی خنكا .

نهمه خوئی چیشه . نهواو له بیرم نه ماوه چیمان بهسر خه لك
 هتا . هستا رهنگه مهراق بكن نهم سیازمه سواره ی كه به كیه کی
 له دواتزه سواره ی مهروانه زیاده ، كئی بوون ؟ باهه ندیككان بوو
 هه لدم : ۱ - سه ر دهفته ر خۆم ۲ - حاجی صالح جزلیك
 ۳ - نهحمه دی مچه سی لاق ۴ - سه عید به گی سلیمان به گ
 ۵ - حاجی سهید حه سن ۶ - شینخ عارفی قازاقایه ۷ - مه لا

کونړه ی پیاوې شیخ محمدی شیخ رسول ۸ - کاکه وهیسی
 ۹ - وهیسی افندی • تنجا هه رچی نه حسی به کمان بوو دامان به
 ناوی زابا • خۆمان پاک کرده وه له لاپړی دهنگی دهوول و زورنا هات
 لامان دا له دئی به ک شایی بوو • نه قیب دابه زی جلی حاجی صالحی
 له بهر کرد بوو نه وهی نه یاسن سهیری شایی بکا • سید حه سن
 منصب بوو له گه لمان نه هات • له که ناری ناوایی له گه ل سهید
 به گدا مان وه • چوینه سهیری شایی • دهوول و زورنا و کچه عه رب
 په نجه ی به کیان گرتبو و ره قصیان نه کرد تیر سهیرمان کرد شیخی
 نه و دئی به ونی : الا دهی بین قاوه بخوئنه وه وتمان دره نکه به زور
 بردینی • ټیمه یس حاجی صالح و نه حسی مچه سی لاقمان له دره وه
 دانا • من و نه قیب وه خزمه تکاری نه وان بهی وه وه سنانین •
 قاوه یان هتا ، قاوه چی سهیری نه وان و ټیمه ی کرد • رووی کرده
 شیخ به ټیشارهت ونی : قاوه به کتی بدم • شیخ هه لسا به لی حاجی
 صالح و محمدی گرت هه لی ساندن تووره بوو : (فوت یا الله)
 هات به لی شیخی گرت ونی : یا شیخ شایی برابه وه له جی خوت
 داتشه پیاوې ساخته هه دره ده که وئی

خوایش له سهر نافرته نه کاته وه

شیخ سهیدی بالآته رانی به گفته ی نرکه و به توانج له گه ل خوا دا
 له کفر محمد کمتر نه بوو • نافرته ی له کانی میرانه وه هاتبو و له
 کانی پانکه ی لای موان جایخانه به کی کردبو وه پاره به کی زوری

دهست گه وتبوو . نهویش که ونه سهر سهودا ونی : ئافرهت کاسبی یی بکريت، من بوجی دانیشم؟ منیش له سهر ریډا چایخانه یه ک داده یتیم ، بهر گردی بالان تهران هه وادار تره و ئاوشی سازگار تره مانگایه کی بوو فروشتی چایخانه یه کی یی دانا . په کی ئافره ته که ی خست . . تومه ز ئافره ته که به چاوشی مه خه ره که ی موانی ده نازی خه بهری له مه لا دا که شه و چه ته له چایخانه که یا خویان ته شار نه وه قیر مه لایان گرت . ناردیانه هه له بجه . هاواری کرد : باوکه سی سآله چه ته نه ماوه ، وتیان : تو خه ریکی کوتیان نه که یتنه وه . ونی : من بمتوانایه چه ته هه لسور یتیم یا متصرف نه بووم یا مبعوث له سهر نه و قسه یه قه دری سهرو گوڤلاکیان کوتایه وه و بهر له لایان کرد که ونه ری یتنه وه له ری خه بهریان دایه که خوا بارانی باراندو چایخانه که ی تو نه یی .

ونی : من خۆم نه زانم که خواش له سهر ئافرهت ده کاته وه ، انشاالله هه رچی پیاو هه یه ده بنه بهندی ئافرهت تاوه ک ئاده می باوه گه وره مانمان به سهر یتیی . هه روا به ریډا ده روا ماندوو مردوو له بهر خۆیه وه له عه له می خوا نه دوئی شعری سواره ، تی فکری ئوتوموبیلی هات رهنگی بریتانی وه ک بالی (که له سه به ک) پیاویک و ژنیک ، اما زن که ته ماشای کرد هیچ ماندویه تی نه ما ونی خوا به نایسته هه ره عکسی منه وه معامله ت کردوو ئیستا نه مجاره وا بکه ئهم ئافره ته بلتی : ئهم ره بواره ماندوو ، یتهمش ئوتوموبیلی خالیاز

په یو یاسواری کښه کوناهه . منیش هم ماندوتیم نه حسیته وه و
 هم به باده ی جاوی نهو نازداره سر مهست شم . نوتومویل
 فېرکې کردو تیره ی له راسنی یردی (دملین) چه قه قوپرزگاری
 نه ده بوو . به شوفیرو به خواوند نوتومویل مه لایان به زور هتا
 حوکمیان لټی کرد بال به نوتومویله وه بنی تابه هر حالی بوو له
 قوپ هاته درې و نهوان سوار بوونو مه لاشیان به هه ناسه ساردی
 به جی هشت .

به زمی وستا ناچم

وستا ناچمی بوو هرچی ټیټکیان نه دا به سهره نه بوت : وستا
 ناچم تا هم ناوې به سهره پړاو ، ناوی نرا ، نان و دوی پر . لټره
 کهس ټیټی پټ نه ده کرد ، دایه تمه ملی هتجگار له که لک کهوت .
 تا روژنی قافله به له سلیمانی به وه بو ته ستمول نه چون مه صره فیان
 خو پایی بوو ، وتیان با نه ویش به رین نه وئی بیخه یه تمه لځانه وه
 بردیانه اسکدار خستبانه تمه لځانه وه و دوو مه جیدی یان دایه .
 روژنی مدیری بلتی پانقوی هتا بوو ، پاره دار نسه یان کړی ،
 نه ویش دوو مه جیدی به که ی پنداو چاره ک بلټیکی وه رگرت حوت
 هزار لیره ی بوو ده رجوو . هانه وه بو سلیمانی ، له لادی هه ندنی
 زه وی و زاری کړی و زیتکی هتاو مه پو مانگیان پټکه وه ناوجونیان
 دابه ستو ده غلو دانیان کرد . زنه که ی حوکمی لټی ده کرد به روژ
 به جی به سهر وه رزیزو کتشی خه رمانه وه بوه ستنی . به ژنه ی وت :

40

نەبىي كە بە رۆژ ئەمە ھونەرىيەتى و شەۋىش ناچولتتەۋە .

پارە بۆ ھەتيو نەك بۆ ھەتيو باز

ياۋىنكى جىھان گەر دىدەى شاران دىدەمان بوو (مەرنەموۋكە)
يان پىي دەگوت ، سەر گروشتەى خۆى دەگىراپەۋە : وتسى :
جاريكيان لە شارباژىرپەۋە دەھاتەۋە لە وردە دوانانى كۆيزە توۋشى
كۆيزىنكى حافظەتم لە پىتاكى گەدايى ئەھاتەۋە مىدائىكى بىچكۆلە
دەستى را دەكىشا لە بەردى ھەل ئەنگوت كەوت ، دەستە داپە
بن باخەلى ھەلم سەندەۋە لە بن باخەلىا دەستە كەوت لە پىراىكە
يەكى قورس ھەموۋى پارە بوو بە بن باخەلىا دورىبو . ھەندى

روپىن وتم مەلا من كۆنە جەردەم پارەى تالانىم زۆر پىي خۆشە
دەستە لە پارە كەت كەتوۋە ، پارە شىرىن و تەيتان بەفريو ھەردو كيان
ھانە ھانەم ئەدەن تۆ روۋەۋە بىكەم . تىي فەكرىم مەلا لىم بوۋە
واعظ بەئايەت و بەھەدەت ھىندە ترسى ناپەبەرم كە نەۋىرم روۋى
بىكەمەۋە . ئەيوت : ھەرچى گوناھىك ئەكەى بىكە . شەراب
بىخۆرەۋە ، ئەمە بىكە ئەۋە بىكە مالى دەۋلەمەند بىرە ، بىلەم
ھەر تەفەقەكارى مالى كۆپران مەبە . . . وتم : مەلا بىستۈمەنەم
مىدالە لە گەلەۋە رابەرتە دەستى بۆ درىز ئەكەى . وتى : درۋىس
مىش لە مىدالە كەم پىرسى : وتى مامەكيان بەقوربات بىم بىسەخوا
راست ئەكەن . مەلا توۋرپە بۆۋ وتى : ھەتيو قەت بەنارەزاىى بوۋە
پارەت ئەدەمى . لەم سەرەۋە ھەتيو مازە ئەكەن ، لە تارىشدا باۋە .

وتم : مهلا من يستومه نهوه عدرشی یهزدانی یی نهله رزی و نه
 جهردهیی خراپتره . وتی وانیه . ههرچی بهخواهیشی ههردولا
 یی دروسته . جهردهیی زورداری یه و منیش چاوم کویره و بهیتاک
 گوزهران نهکهم . سنی مانگه نهسوریمهوه ، بنی یتیم بلوقی کردووه
 پیای جهردهش له ثاقاری کویره و هزار زور بهخشندهن نهشی
 تو یتیم یهخشی .

وتم : مهلا وازم لئی هینای ، هاتین تایچی گلهسی . وتم : مهلا
 شهبان نه مجاره نه لئی تو مهلات ترساندووه ، دلت تیشاندوه ، ناشی
 بکهرهوه ، ههرچیت یی به پیده ری . مهلا وتی : بهخوا ههرچه ندی
 شهبانیش یی وتی بهلام نه سیحه تکی باشه ییاو نه یی جار
 جاریش به قسمی شهبان بکات . کهوای وت کوپر تیکمهوه یتجا
 یاره کهم لئی سهند جوار یه لیم بهست و منداله کهم دایه یتش خوم
 وتم شهرت نه کهی بتر نامووسی خوت به ههتیوبازان نه دۆپینی .
 خویشم قهرارم داوه نهچه بهر خه یاتی . وتم : کهست ههیه .
 وتی : دایکیک و دوو خوشکی هه نیوم ههیه من بو گوزهرانی نهوان
 هه موو شیتکم گرتوته نهستوه کهوای وت هه موو یاره کهی کویره
 دایه وتم : مهلا کویره خوی نهزیه نی ، تو نهه بکه بهدهستایه
 یاره بو هه نیو نهک بو هه تیو باز .

نه خوشیکی سهیر

دکتر : کویت دیشی ؟

نەخۆش : دکتۆر حاتم زۆر خراپە ، وەکوو پشیلە گەتۆبەتم بوو
 دەمم وشت ئەبێ . چۆن سەگێک تینوو ماندوو ئەبێ ،
 نیش وازیانم دەر دەکیشم و تۆی خۆم ئەتێنمەو . کە
 حەرارەتم بوو نیشتم زۆر ئەبێ بێقەد گورگێک
 برسێم ئەبێ .

دکتۆر : عزیزم تۆ بەسەمو هاتوینە لای من راست و رەوان
 هیچ رامەووەستە بچۆرە لای بەیپال ، دەرمانی ئەم نەخۆشی تۆیە
 لە بەیپالخانەیە

دەرویش عزیزو پشت مالهی جاف

پشت مالهی جاف درویش عزیز ناویکیان بوو ، تۆبەکاری دابوێ
 کەلەلە شیتی کردبوو ، هەرچەند هەلسان و دانیشتی لەسەر خۆ
 بە ناداب بوو لە گفتوگودا تەواو بوو . بەلام خولایبەک چوو بوو
 ئەلەلە یەوێ لێی بوو بوو بە راست ، گواپە خوشکیکی زۆر جوان
 نایاری بوو سلطان عبدالحمید شۆرەتی ئەو کجەیی پێستوو ،
 ناردوێ خواستوێتی . تێستا ئەو خوشکەیی بە دیاری زۆر شتی
 نایاسی بۆ ناردوو . عوسمان بەگی جاف خەبەری زانیووە هەمە
 عزیز بەگ و سلیمانی شاتەو عزیز بەگی ئەورە حمان بەگی
 ناردوو هەرچی دیاری بەک کە بۆی هاتووە تالانیان کردوو و
 بردوو یانە بۆ مالی خانم . ئەم کابرایە تیلو و تیل و خێل و خێل
 دەسوورایەووە ئەمەیی دەگیرایەووە روژێ ماله گەورە لە گوتی جەمی

(زهلم) هه‌لی دابوو ده‌رویش عه‌زیز دیت بۆ لای خانم شکات له
 وەسمان به‌گت نه‌کا . وەسمان به‌گت له کابرا تووپه‌ نه‌بی به
 دزی خانم‌وه را ده‌سینری ده‌رویش عه‌زیز سواری تیتزیکسی
 توپی جافی ده‌که‌ن و به‌گوریش باش شه‌ته‌کی نه‌ده‌ن و درکیت
 نه‌خه‌نه‌ بن کلکی تیتزیه‌که‌وه به‌ره‌لای ده‌که‌ن . نه‌و تیتزیه
 تۆره به‌ناو ره‌شمال و ده‌واری ماله‌ گهورمه‌دا شه‌مه‌نده هه‌لده‌تیزتی
 تا‌کو ده‌رویش عه‌زیز فره‌ی نه‌دات . اما چون فره‌دانی کابرا
 خوینی نوونی به‌رده‌بی تا بیهوش ده‌که‌وی . پاش چه‌ندیگ
 بۆسوی په‌روی شین به‌لووتیا هه‌ل نه‌ده‌ن که دینه‌وه هوش خۆی
 و چاو نه‌کاته‌وه شایه‌تمانی دینی خولیاو و خه‌یاڵ هیچ له
 که‌له‌یا نایستی و نه‌بته‌وه به‌پاوه‌که‌ی جاران خۆزگه‌ نه‌م شاره‌یش
 وەسمان به‌گیکی تیا په‌یدا نه‌بوو بۆ ماخولیداران

مه‌رنه‌موونه که‌یلی شایلیته ده‌ر کونه‌یلی

وه‌ستا هارونی زه‌ره‌نکه‌ر بوو سنده‌تکاریکی زۆر وردو به
 سه‌لقه‌ بوو به‌لام مسقالی چاره‌یکی نه‌دزی . ئافره‌تیکي نه‌وسه‌ره
 نه‌ ماله‌ ده‌وله‌مه‌ندیکا کاره‌که‌ر بوو به‌رچاوگه‌یه‌کی دزی بوو
 برده‌بوویه لای وه‌ستا هارون بۆی ساغ بکاته‌وه ده‌ تاران‌ی دابوو‌یه
 نه‌وی تری دزی بوو بۆ خۆی .

ئافره‌ت داخ له‌دل بوو داوای له‌قه‌دم بووشوی به‌ختیه‌ ناویکی
 لای خۆیان کرد که‌تۆله‌ی له‌ وه‌ستا هارون بۆ بکاته‌وه . تا نه‌م

که تن و به تنه کرا هارون مردو بردیانه گۆږه جووله که ناشتیا
هر نهو شهوه قهدهم چوو له گۆږ دهري هتاو لنگه و تلوور سهري
چه قانده گۆږه وه و شاپلته به کي تي بري ناگري پتوه ناو روڤي . له
گه ره کي جووله کانه وه روانيان گۆږي هارون نوري لتي بهر
ته بهتوه . هاواريان کرد : نوره يلتي ، نوره يلتي ، مالوم بهدوعا
خوتندن چوو رواني شاپلته به بانگي کرد : (مه رنه مو که يلتي ،
شاپلته ده رکونه يلتي) سه يني هاتن شکايتان کرد حه من ناغا
طابور. آغاسي بوو وتي : نه وانه ي نه مه يان کردووه له جووله که ي
مردوو بي مه زيه تن .

شانس

خه ي بله ي مه ولود که ره وان بوو روژي خشتي بو مالي
نايازنده نه کيشا پارچه يه فهرشه کوني له سهر ته ندووره که ياناچاو
بي که وت که گنازه دالکه فيچاني نان پتوه ده ره له ژير خوي راده خست
وتي نه مه بو سهر کورتاني که ره قه تل باشه . داواي کرد .
يا به وتي : نه وه که بايره گه وره م له ده ره گه زيني هه مه دانه وه هاتونه
قه لاچوا لان نه وه فهرشي بووه به ره به ره که م بوته وه نه م پارچه يه ي
ماوه ، ياد گاره و نه تي که يه دلم نايه بيدم به که س . خه وتي يا به
تتوه ده سه فهرشتان به خه لکي به خشپوه ، با که ره که ي منيش به کتي
بي له وان ، به خوا که ره قيت سه پله ني به به مستي جو باري نه کيشي
يا به بي که ني و وتي : نه ويش بو که ره قيت . نه مه تا توخوا —

فیرۆی مه ده هه رله وێ پارچه فهرشی خسته سه ر کورتانی گه ره گه ی
گێزو گولگی بو تازه کرده وه .

روژی وتیان : موسو ته رتاس هاتوو وه بو فهرشی کون ته گه رێ
خه لیش به که ره قه تله وه خوی دایه قه دی ، کابرا تی فکری وا
چشتی به سه ر کورتانی که ره که یه وه نه دره وشته وه وه که شه به نه ده
به روژ ، بۆی شیت بو ، هه لسا سه یری کرد و تی نایفرۆشیت .

وتی خبر نه مه به ره که تی سه ر قه تاری که ره سه رزیی ره خشی
روستم بووه . کابرا وازی لی نه هیتا تابه سه د تمه ن له ده سنی
ده رهیتا . خه ل خدری زینه دی لی په یا بووه . به وه سه د تمه نه بو

به خدر به گی سیتاجیان . یانازه ندی خاوه ن فهرشه کونه که ش ورده
ورده که م ده ست بو ، خدر به گ روژی تووره که یه پاره ی بو برد

لیی قبول نه کرد . وتی : یسنوو مه غه ریئکی نه خوش دراوستی
گه وره مالی نه یی . سه گی ده رمالی نه وه گه وره مالی قایی چشتی
بو دینی . قابه که زیو ده یی . نه خوش چشته که ده خوا قابه که

هه ل ده گری . چاک نه یته وه نه بفرۆشێ نه یکا به سه رمایه زور
ده وله مه ند نه یی خاوه ند گه وره مالی که ش حکومه ت تالانی نه کا

هیچی نامینی . نه ویش هه ل ده ستی پاره ی بو ده با . نه لێ : نه مه
پاره ی نه وه قابه زیو به که من نه خوش بووم سه که که ت به چشته وه
بۆی هیتام . نه ویش نه لێ : چشتی سه گی ده رمالی من به خشیی
من چون قبولی نه که مه وه . تیتایش من ته لوی به خشیومه

کچی پاشای کشمیر و کوری شای قه لاجوالان

پاشای شاری کشمیر سټی کچی ده بی هر سیکیان جوان ده بن
هیجگار کچه بچکوله کی ناوی جوانی بهه موو شاراندا نهر و
شو به کس ناکا . له خه ودا دل بهستی کوری شای (قه لاجوالان)
ده بی کوره یس خه وی پتوه ده بی . به ده رویشی و تنها باله روو
ده کانه شاری دلاره کئی . نه گانه شار کس ناناسی تووشی مالیک
ده بی ده رگای کراوه ته وه نه چته زووره وه نه بی بی یاونکی نوورانی
له بی جالی جولایدا خه ریکه جاو نه ریسټ . جوو دهستی مای
کردو نهویش ناوچاوانی کوره کی مای کرد بوو به جولاه زنه
جولا مندالی نه ده بوو زوری خوش نه ویست . دوا بی چه ندیک
لای دایکه جولای زن در کاندی که بو کچی بچکوله ی پاشاهانوه .
زنه جولای ونی خوشیکم یش خزمه نی نهو کچه بچکوله یی پاشایه
دریزه ی نه ده بی کچه و کوره به دزی به وه به یه که گیشن به لام
پادشا کچی نه ده دا به کوره جولای یانوی بی گرت ناردی بو بلبی
خوش ناواز .

کوره دیسان به تنه یا که و ته ری شو له کوریه شپوی نووستوو .
گورگتی مندالیک به ده مه وه بوو هاته به رده بی بلارنکی تی گرت
له ده می سه نده وه منداله که ونی : من کوری شای جنوکاتم تیسا
باوکم دیت مزگیتی لی داوا بکه باهه سپی رهشت باتی بوئم سه فهد

به کارت دئی • شای جنوکان هات مندالی برده وه • مووی نه سپی
 رهشی دایه که هه لئی پرووزاند پهیدا بوو • سواری بوو رووی
 کرده طه لیمی مهرجانه که جامی چل کلیل و بلبل خوش ئاوازی
 تیا بوو • نه سپی رهش دهری دادا وتی : نهو تیشک چی یانه شیر و
 بلنگ و سه گک و طه یرو طبورن • ههرچی له بهرده میانایه بیکوره •
 که له قایی جووه زووره وه روانی دوو شیر پر بهرده میانه له پوش و
 په لاش • له ری دوو حه یوانی نیچیر کرد بوو ههریه که یه کیکی
 خسته بهردهم سه ریان هه لبری بهروویه کی خوشه وه نی فکرین •
 که یه راستی سه گک کای له بهر دهمابوو ، نه سب تیسکی له بهر بوو
 گوری به وه تاگه شته بهر قه فسی بلبل خوش ئاواز • ده له دیو یکی
 له بهر دا را کسا بوو • نه دوورده وه وتی : من عاشقی جه مالی توّم •
 چ خوا هه نده گری تو بهم شیرینه وه له چاوی عاشقانان شاردیته وه
 وهره بابجیه دهری ، عاشقان جه مالی بینن • ده له دیوی مه منون
 کرد قه فسی بلبل هه لگرت • چریکاندی مهرجانه خه بهری بو وه
 بانگی کرد بیگرن ، نه دیو نه نه سب ، نه شیر ده خلبان نه کرد •
 مه علوم بوو ههر که سستی به گویری حالی خوی باله ته لیمیشدا بی
 ههر هه له ده گهریه وه • شعریکی کوردی نه لیت •

که وتوینه ناو نه لیمی بهدی چل کلله وه
 که ر گزشتی وا له بهر دهم سه گک کای دراوه تی
 کارت نه دمه دمه سستی به کنی که نه ملی نه بی

ريك ناکه وئى ئەگەرچى بەجادوئى سەھلى يئى

هارون الرشيد و نزہة القلوب

هارون الرشيد كەنيزە كىكى زۆر جوانى بوو. ناوى نزہة القلوب
بوو. هارون ئەمەندەى خۇش ئەويست باوى لە سەيدە زوييدە
سەندبوو . زوييدەش قىسەنى لىدى كە هارون لە بەغدا ئەبوو
ھىتاي كەنيزە كى گرت يېھۇش دارووى دابە لووتياو صندوقكى بۆ
قىرتاۋ كىردو خىتە ناۋ صندوقە كەوۋە داي بەدەم ئاۋەو . لەخوار
بەغداۋە ماسى گرىك تۆپى ھاۋىشتىوۋە ناۋ ئاۋەكەوۋە كە دەرىھىتا
واى زانى ئالتون و پارەيە ، گىرنى بەشانىيەوۋە ھىتاۋەوۋە بۆ مالى خۆى
كەسەرى ھەنجىرى. تەماشاي كىرد ئافرىتىكى نازكو نازدارى تايە
دەستى سارد بووۋە وتى : من قىستە چۆن ئەم ئافرىتە ئەلمۇزەب
بەختو كەم بەمن بەختو ناكىرت و تووشى گۆبەندىشم ئەكەت .
لەم گۆفت و گۆبەدا بوو ئافرىت پىزىمى ھاتەوۋە سەرخۆى . وتى
ئامان لەرىئى خوادا لەكۆيىم ؟ ماسى گىرىش بەگالەوۋە وتى لەكۆى
ئەبى واى لەكۆشك و سەراى خەلىفەدا ئافرىت ترساۋ وتى : تو
خواتىر مەمبەئە لاي سەيدە زوييدە .

ماسى گىر. وتى : ئاتىم . كەنيزەك وتى : بىرىمە كابىراى ماسى
گىر ماسى بۆ سوور كىردەوۋە . كە نانى خواردوھۆشى بەتەواۋى
ھاتەوۋە بەختوۋا تەسكەزىيەكى پىيا نارد بۆلاى پياۋ ماقولى خۆى
خەبەريان دابە خەلىفە دەست بەجى ھات باردىيەوۋە . پارەيسەكى

زۆرى دا به ماسى گره گه . كابرانش پاره كەي كرده چالەوه شهو
 كهوتە خوڤياوه ، كه نه گەر خەليفە پاره ي پى بوى خەبەر بزانى
 ئەم پاره ي هەيه دىن داواي لى دەكەن ، ئەميش ئەلئى : پـاـرە
 شك ناهەم ، ئەوانيش لى ئەدەن ، ئەميش بە ئىدان رانەهاتووه
 خۆشه نەبوو ، وا چاكه لەشى خۆى خۆشه بركات . خۆى رووت
 ئەكاتەوه لەو بەر سەرمایە قامچى لە خۆى ئەداو هاوار ئەكات :
 بەخوا پاره شك ناهەم . دەرودراسى لى گرد ئەبنەوه . .
 خۆزگە پاره دارە كاتيش لەشى خۆيان خۆشه بكردايه .

له ئەفسانەى كونا

له ئەفسانەى پيشيناندا نووسراوه كاتى ئەسكەندەرى رۆمى
 سەوداى جيهان گيرى كهوتە كهللەوه ، جوو لای افلاطون كه
 كەمەر بەستەى بكاو شاگردىكى هەكىمى خۆى لە گەل بىترىت
 افلاطون بە شاگردە هەكىمەكانى خۆى گوت كئى ئارەزووى هەيه
 بچئى لە گەل ئەسكەندەردا ؟ . جالينوس وتى : من دەچم
 افلاطونيش ئەوى نەنارد ، وتى : من ئەمەوى ئەرەسطۆى لـ
 گەلدا بچئى . جالينوس لەمە توپە بوو دوو بآلى مەهباى :
 فەن دروست كرد و كهوتە كار شكەنى ئەسكەندەر ، هەر شارئى
 ئەسكەندەر رووى تى ئەكرد ئەو لە پيشەوه ئەچـوـو ، راووـ
 تەگيرى بۆ ئەكرد . جارێكىيان بە هتري فەن لە هتري باهوى
 پياوان مارىكى دروست كرد هەرچى ئەبينى هەموو رەگ و

ئەندامى لەشى دەھاتە خرۆش ، بە عىيەتەو ئەوئەندە پى دەگەنى
 تا شەقى دەبرد . ناوى نابوو ماری قەھقەھە ، لە رىبازى
 ئۆردووى ئەسكەندەرا لە دەربەندىكا دای ناو ئەسكەندەرى پى مرد .
 ارسلویش ھات مەقابىل بەو ئەوئەنى ئەسكەندەرى دروست كەرد
 بىردیان روو بە رووى مارە كە دايان نا كەلە ئەوئەنە كەدا شىوئەى خۆى
 دى خۆشى وەك ئەوانە شەقى برد .

خۆزگە ئەوانەى كە خۆيان لە ئەوئەنى دېودا ئەبىنن جارىكېش
 خۆيان لە ئەوئەنى ئەسكەندەردا بدىابە .

ئەمە گەيتە و ئەو گەوئەشە

مەلا قانع تەحسىلەكى باشى ئەبى ، لە دواترە عىلمەى كۆن دوا
 پەلەى منطق ئەواو ئەكاو سەوداى مەعانى و بەيان ئەپخانە داوى
 بەد ناوى شاعىرانەو . ئەمە بەرجا ، لووتىشى لە حىكەت و
 فەلسەفە ئەخورا ، گەتەى بە گەگەى ژىر زەمىن و گەگەى ئاسمان
 ئەكرد ، لەبەر ئەو لە هېچ مەزگەوتىكى شارستاندا داوى دا نامە
 زىر و روو ئەكەتە لادى ، روژنىكى توف باداوە پىچ خۆى ئەكوتە
 بادانە شو تى ئەفكرى كوردەى مەزگەوت بە پتەواری وشك
 داخراو مەندال و مەزن لە دەورى كۆبوونەو ئەلا جبارەقى امامى
 مەزگەوت چاوى بە مەلا قانع كەوتبوو خەرىك بوو لە ناسا
 خەلكە كەدا خۆى ھەكەشنى دەستى كەرد بە وعظ خويىدەنەو
 وتى : شىخى لە آروزە بوو شىخى مەزگەوتەيان پى دەگەوت كە

مرد ناشتیاڻ من خۆم چاوم ای بوو بردیان بو قهبرسانی گاوره کان
 و قهشه به کبان هتیا به قهبره که ی نه ووه . نه مه له بهر نه ووه بوو که
 به بهره کانی له گه ل ده ریه یانه دا نه کرد . . . سالتکی تر له بهر نه ووه
 بووم به گه شه مردو بردیان بو گوپخانه له ری بوو به بهرازو
 دایه نه ووه که زه نه ویش هی نه ووه بوو مه لا بهزینی نه کرد زوری
 خویندبو مجاده ی له گه ل مه لایان ده کرد وای ده زانی به زور
 خویندن نه یی . تینا من فاتحام زور چاک ره وانه (سایل نابهر
 ناگه هان و بیادودو باغه باز)م له بهره ئیرنه و نه دم نه خویندوه
 عه قیده م بگوری . مه لا قانع له داخانا ئاوسابوو ده نگه نه کرد تا
 نوژی خوتنان ، مه لا هه لسا امامه نی کرد (دولول و که نه و که نس و
 سیراط) ی تیکه ل کرد که ای بوو نه ووه قانع یی گوت : مه لا تو
 نه تگوت : فاتحه م ره وانه نه غه له تانه چی بوو ؟ . وتی : تو
 اعتراض له فاتحه ده که ی ؟ کافری . نه گهر راست نه که ی وهره
 امتحان بده مین دم و ده ست هه لسا چوو خه لوزنکی باریک و ته به قی
 کاغه زی صالحی هتا وتی : ده فهرموو گایه ک بنووسه . قانعیش با
 قه له می فهره نگه گاف نه لف گایه کی وردی نووسی . مه لا لسه
 ده ستی وهرگرت به خه لوزه که سه رو گوئی و کلک و شاخی
 گایه کی رسم کرد و بانگی کرد ، خه لکه وهرن سه بر که نه هه موو
 وتیان : اشهد بالله نه مه ی تو گامیشه و نه ووه نه م کابرا خویریه
 نووسیویه گوومیشه . تینجا مه لا وتی : نه مه کافره بیخه نه نه م

ئەمرو خەلك گەلبان لەمن ئەكرد : بۆچی بانگت نەكردوین ؟
 بەخوا ئەگەر بێتو لە گۆژەو بە بانگمان گەن ئەو ئەنێم بەگۆر تەرە
 ئەتوانی تانەوێ راكا . من ناتوانم لەجێی خۆم بجولیم . ئیمە بەرجا
 لەناو خۆمانا رێك ئەكەوین . یا ئەگەر دوو شەخسی تەر بەبێ لەقەب
 خۆیانو باوكیان بەك بێ ئەوەچی ئێبەكەین ؟ ئەویش باشە تەنها لە
 لبنان بانگ نەكەوین .

سېلەو بەدەنمەك لەقە لەخیری خۆی ئەدا

رەئیسى بلدیەى شام كورێكى جوانى نەوجوانى ئەبێ ناوى خالدارەو
 لەلای باوكو دایكى نازدار . پیاویكى بەغدايان لائەبێ ئەمەندە
 مەدحى بەغداى بۆ ئەكا كۆرە . كەلكەلەى بەغداى ئەكەوێتە سەر
 باوكى رینگەى نادا . دایكى خەشڵو لاگیرەى خۆى بۆدە گۆریتەو
 چەند بازىك كووتالى بۆ رێك ئەخاتو ئەبێتە بۆ بەغدا . لەرێ
 جەردە لەكاروان ئەدارووتى ئەكەنەووە . خزمەتكارە كەشى ئەكوژن
 بەرووتى و قووتى و برسیەنى خۆى ئەكەبەیتە بەغدا شەو ئەچیتە
 مزگەوتى ئەنوێ . لەنیوەشەودا سێ كەس بەچراوە دێتە زوورسەرى
 هەلى دەستێن زنى پیاویكى دەولەمەندى بەدخوو طەلاقى كەوتوو
 ئەبەن مارە بەجاشى دەكەن . ژنە فەۆر جوانو پیاو پیرو بەدخوو
 بەد زوبان . ژنە لەكۆرە مارە دەكەن و چاوى بێ ئەكەوێ ئەلێ
 طەلاقم مەدە مەترسە من بەخێوت ئەكەم كۆرە طەلاقى نادات .
 ژنە ئالتون و جەواھیری ئەفرۆشتى لە تەبەى كوردی خانویەكى

هەرزان دە گەر • هەردووکیان دەنگیان زۆر خوش ئەبێ گۆرانی
ئەلێن و عود لێ ئەدەن • خوش رانەبوێرن تا پادە کەیان ئەبێریتەو
کۆپەش ناتوانی هیچ ئیش بکات دۆش دادەمێن •

شەوی لە ئاھەنگی خۆیا نا ئەبێن هارون الرشید و جعفر و مسرور
بەخۆ گۆرین بەشاردا ئەگەڕێن • هاروون گوێی لە دەنگی عود و
گۆرانی ئەبێ • بێ اختیار سەردە کا بەزووژاو سلاو ئەکاو دائەنیشی
ئەلێ : تێمە سێ دەروێشێن هەر یەکە لەلای خواوە ئیشیکی
داماوانمان بێ سێراوە تێو نەختی درێژە بدەن بە ئاھەنگە کەتان
تێمەش مرادتان بەجێ دێنێن ژنە بەسۆزی عەشوق کورە بە نالە
غەریبی یەو وای ئەلێن هارون بۆری بێ خوش ئەبێ • لێ یان
ئەبێ سێ جێتان ئەوی ؟ کورە بەرگۆزشتە ی خۆی ئەگێریتەو • کە
بە تجارت هاتو و رووت کراو و ژنەش بەزنی فلان کەس بو و
چۆنیان لێ داو و کابراطە لاقی داو و لەم کۆپە مارە بە جاش کراو و
تێستا قاضی ئەبەوی بەزۆر مارە کاتەو • لەمێردی پیشووی •
هارون ئەلێ تێو گۆرانی خۆتان بێن • تێمە دو عاتان بو ئەکەین
خوا چارەتان بو بێرێ •

بە یانی هارون ئەمر ئەکا قافلە بەک لە قومانی شام تەرتیب بدەن
کاغەزی بەزبانی باوکی کورەو • بنوسن کە خەمەرم زانی رووت
کراوی واسەر لە نوێ ئەوە ندە ی ترم بو ناردی • قاضیش ژنە
بانگ ئەکا ئەلێ : مەترسە لەو کۆپەت نایستەو • کورە خانووەکی

گه وره بده کړي و زنه ش جل و بهرگی جوان له بهر نه کا . هارونیش
 نه ئی : بابچین بزاین له چی بان ؟ که نه چن لده درگا مدهن جتیوان
 پی نه دهن و دهریان نه کن گورانیان بو نالین . هارون زور په ست
 نه پی و جه غفر به یشاره ت به کوپه نه ئیت ناگات له خوت پی که ی
 باوکت خه به ری تو ی زانی و که ی واکو پر قافله ی تری بوړیک خسی
 نه مه هیمه تی ددرویشانه . ددرویش موره نجینه خیر دهماری شامی
 له که لله یا ده پی . نای بهت . دهریان نه کا .

خه لیفه یش به جه غفر نه ئی : نه مه به دنمه که . به یانی زو و مال ؛
 کوتال و بافره تی له که ل بار که نو مه ئین له به غدا دا بمین نه مانه هېچ
 و ختی بو یتیم خیریان نه دا و ته و . پیا و سل و . دهنمه ک و به دخو
 پی وای لی دی له قه له خیری خوی نه دا

نه سکه ندهر نی یه دیوه

خودا و ندی عالم نه سکه ندهر زال کرد بوو به هېچ سوسی
 نه ده هینا بادشاهان و خوا و ندانی نه و زه مانه که به شه پ دره قه تی
 نه نه هاتن به سحر به فریان به سهره نه باراندن . بابا عه یاریان ده نارد
 نه سکه ندهریان له خه و دابی هوش نه کرد و نه یان دزی جار یکیان به کتی
 له خوا و نده کان که مەر جانه ی جادووی له زیر فرماندا بوو
 ناردی به سحر نه سکه ندهریان دزی و جادوه که خوی خسته
 شکلی نه سکه ندهر و و له سهر ته خت دانیش هم و و شازاده و
 پاله انه کانی به که به به که توراند و دهری کردن که سی ل

تۆردودا نە ئېشت . رۆيۈچ ارسلو مەھر نەسىمى عىبارى بىلىك
 كىردى . بابا ئەمە ئەسكەندەر نىيە ، جارى كەس نەى دىيۈ
 عىيادەت بىكا ، دواى تەوۋ پالەوانى ۋەك محمد شىرزاڧو لەندەھورى
 دەركىرلاڧ ۋايە ئەمە جادۋىيە كەخۆى بردۆنەرەنگى ئەسكەندەرەۋە .
 باباۋى : چىيىكەين ؟ ارسلو ۋى : چارى ئەمەيە . ەھرجى علمار
 مشايەخى ەھيە لەبارەگادا كۆنەۋە ، زىيۈەرى ابراهيم بخوتىن
 ئەگەر جادۋۋىي ئەۋا رادەكا . كە كۆپۈنەۋە دەستان كىردە
 خوتىدن . جادۋۋ رەنگى ەھلىزىپكا ۋ چۈە شىكلى دىۋىكەۋە
 تەندۈۋرە زەئان چۈۋ بە ئاسمانا .

دەردى درىزى تۆيە لە مالتا تەپ ئەيم

خۋا لە گشت لايەكىان خۆش ىن . شىخ سەيدو شىخ
 محمدى مفتى پەنجا سال لەمەۋىنش بۆ خۋاۋىتى ھاتە ەلەبجە
 لە كۆشكە مەشھورە كەى محمود پاشادا لە گۈيى دەريابچە كورسى
 يان داناۋو دانيشۋون . دەمى نيۈەرۆ دەستەى كۈپ گەل ئەۋ
 كورسىيەى محمود پاشاۋ مفتى شىخ سەيدى لەمەر بوو
 نىخونيان كىردەۋە ەھرىپكىان كەۋتە ەۋزەكەۋە محمود پاشا
 شىخ سەيد كەلەگەت بوون سەريان بە دەردەۋە بوو ، بەلام مفتى
 ۋەخەبوو بىخىكى ەتايانە دەردەۋە . محمود پاشا فەرمۋى : ئا
 مفتى كەلەگەتى بۆ رۆزىكى ۋا باشە پياۋ ناخىكى . مفتى فەرمۋى
 ئەمە دەردى درىزى تۆيە لە مالى تۇدا من تەپ دەبىم . محمود

پاشا جوابی دابهوه : گردشی ټپوه نه بڼی تا ټیسته هم حهوزه پیاوی
گه وره ی تی نه خراوه نه ماته هم مو نوکته .

داس به داش

حاجی نهوضای گوجهی خدیات زور مه شهوره به گتسه به
کرده پیاوټکی نایاب بوو . جازبت نه به وئی بجی بو به غدا ، ری ترسی
نه بڼی نه وسه رده مه به فوری قورعه نه تیرن بو به غدا ضبطیه و قهره
بالغ نایکاته نامه ردی دهستی جلی کونی ضبطیه له بهر ده کاو شونیان
ده که وئی .

یه کهم قوناغ (تیمار) نه بڼی ده گنه نه وئی ، به عاده نی کون
خانه بگبر هر که سه روو ده کاته مالی . نه ویش نه چته خانه خوی
یه که تنه ا نافرته ټک چه ند منالک ، پیاویان له مال نابڼی . نافرته
هه له ده ینچم ، قبولی به مریشکم نه وئی . نافرته زور نه پارینه وه دازی نابڼی
مریشک نه گدی و سه ری بری و چه تلوک دینی به دؤل بیکوتی .
به حاجی نه لئی : فوویه که له و ناگره بکه بایه کی لی ده یته وه . ټیر
فزه ناگت . نافرته مریشک به رته دا . نه لئی ټیر رووی نایه
داوای شت بکا ، نه ویش داده نه وئی ده کی دؤل هه لگری ، ده ردی
حاجی لی به سه ردی . ټینجا حاجی بانگ سه کا : نر به تر
مریشکه کهم نه ویت .

ژن هېنان به روژنامه و ئاسکۆل شارەزوری

- ۱ -

برادره رینکی نیشکهری چاپخانه که مان که نساوی (. . .)
أفندی به کوریکه نهوجوانو خویندهوار خهریکن ژنی بۆ یئینین .
دایک و خوشک و کس و کاری نی به تاشه پی بووک و خهسووی نی
بهیدا بیی . عارق ناخواته وه . قومار ناکا ، جگهره ناکیشتی .
خوش صوجه ته .

ههپاج ، ههپاج ، کتی شووی پی نهکا ، یا کتی کچی ههیه
بیداتی بۆمان بنوسی .

روژنامهی ژیان : ۱۸/۴۷۵ ی نیسانی ۱۹۳۶

- ۲ -

موخته رهم خاوه نیدی ژیان

له ژماره (۴۷۵) دا بلاوتان کردبووه وه که گوايا (. . .)
ناوی برادره ری مطبعه تان خوی خه هه لداوه بۆ بهیدا کردنی ژینک
جا له بهر نهوهی من به نهواوی له نهوصاف و نهخلاقی نهو کوپه
نهگه یستم نه متوانی خۆم سه ریشک بکه م بۆ هاوری یه تی نهو کوره
تکا نه که م نه مجاره له لاپه ره ی ژیاندا باسی نه مانه ی خواره وه
به یان به رموون :

خه لکی کوئی به ؟ کورده ، عه ره به ، تورکه ، فارسه چی به .
چ زبانیك نه زانی . چ شتیك باش نه زانی . له کوئی خویندویه تی

بۆلۈمى ، پان و پۇرى ، قورسى چەندە ؟

رووى ، چاوى ، لووتى ، دەم و دانى چۆنە

قزى لوولە • زەردە • بەشە • يان پۇرە ؟

عومرى چەندە • زنى ترى ھىتاۋە يان نا ؟

ھىچ نەخۇشى ھەيە يان نا • خىزانە كە يان ھىچ نەخۇشى وارنى

ھەيە يان نا ؟ ئەگەر ئەتوانى وئەيە كى خۇى ئە زيانا بېكىشىت •

ئىنجا لە ژمارەى دوايىدا نىش ئەوصافى خۇمنان پىش كەش

ئەكەم •

ئاسكۆل شارەزوورى

جوابى رۇژنامەى ژيان

ئەو كوردە كەلەژياندا بە يان كرابوو دامەزرا ، ئەمما تۇ خاۋەنى

ئەم فكرە بەرزە بىئىشتەرى زۇر باشت بۇ پەيدا ئەبى و بەمەرامو

مەبەستى خۇت ئەگەى •

ژيان : ۲۵/۴۷۶ ى نىسانى ۱۹۳۶

- ۳ -

دىسان ئاسكۆل شارەزوورى

لەژياندا اعلانى بۇ (. . .) ئەفەندى نووسرابوو و من زۇرم

بىي خۇش بوو كەردە وشتىكى مەدەنى كەۋتە شارە كەمانەۋە ، ھەزرە - بو

(پىرەمىرد) ى ژيان لەپىش ئىرانو سورىسەو ھىجازدا حروفى

لاتىنى خستە نارەۋەو پىشت ئەستوورى دابە ژيانو ژنان •

منیش ئارەزووم کرد ئەم رەوشی بەرژژنامە شوو کردنه بگرم و
 بەراستیشمە یەکیکی ھاوارازو ھاو مەغزو ھاوگیان بدۆزمەو و بین
 بەھاوبەش ، هەلکردو لانەبەکی بەختیاری دابنن و نەو و ی
 خویندەوارو بەکار بۆ ولانەکه مان بێ بگەبەنن .

ئەجا باجاری تێتان بگەبەنم کهمن کیم و چیم و کیم ئەوئ ؟
 من کچی پیاوئیکم که زۆر له تورکیا بوو ، عومرم نۆزده ساڵه
 هەز چەند بەاتفاق ئەخلاق و عیلم له جوانی لەبەشتره . من خۆم
 جوانیم له لا دەرهجە ی سێیەمە . له گەل ئەویشکە خەلک بەجوان
 ئەزانئ ، له آقویمی و تەگبیری مآل و نەخش و نیکارو ماکنەدائەتوانم
 بئیم تحصیلم ئەواو . عاشقی فەن و صنایعی نفیسە و بدایمی طبیعم
 لەبەر ئەو وەك مریشك نایەمە کوولانەو . له خۆشیم نارسم
 چونکە و بۆم ساغ بوئەو که زەوق و گیان و بەختیاری خێزان ئیمان
 بەخۆشەوێستی میردو میرد خوشوێستە . من که میردم بەرست
 بێ گومان ئەویش منی خوش ئەوئ ، لەهەموو دیمەنو سیمایە کدا
 شیوەی میتەردی خۆم ئەبینم ، دنیا لام بەشم ئەبێ ، له رەفتار و کردارم
 دا شووبەو گومان نایئ ، بۆیە خواھیشی دەستی یەکیکی خویندەوار
 ئەکەم که لەمن بگاو بەنووکە شەق که رامەت و نەفسیەتم نەشکێنئ
 ئەوسایە که بێ قەدر بم خۆم بەصاحب نامووس ناسازانم ، بەلام که
 قەدرم گیراو خۆم بەخاوەن شەرف و نامووس زانی هەرگیز
 نامووس شکێنیم بێ ناکرێت .

ئەمەيىڭىز كە بەيانيان لەپىش ھاوسەرى زياندا ھەلسامو بىيە
 دەستى خۆم سىيرو چام بۆ دانا بەناوچەوانىكى رووناك و روويەكى
 خۆش و لىوئىكى زەردەخەنەو شىوہ و سىمايەكى مەردانەوہ و ابىكا
 كەچوو بۆسەر وەزىفەو ئىشى خۆى بەدلى بىرى بىكەم و كاروبارى
 ناومال، بەنەشەئى ئەو خۆشەوئىستىيەوہ بىيىم ئىوارە كە ھاتەوہ
 بەيىكەنەنەوہ چووم بەپىرىيەوہ ماندوتىيى و رەنجى ئەو رۆژەى لە
 دلى دەرجىيى و شان بەشانەوہ و گيان بەگيانەوہ روو بىكەنە دەشت و
 سارا • خۆئەگەر خوا بەچەيەكى پەيوەندى گيانمان بداتنى لەگەل
 ئەو بەندى جگەرەماندا لەكەنارى ئاويك تەماشاي طەيىمەت و بەرھەمى
 زىيانى خۆمان بىكەن •

ئىجا ئەو بەرھەمى زىيانە بەكشەكىكى رووناكى و ئاورىشم دوو
 گيان بەيەكەوہ ئەدروى و بەختيارىك ئەختە ناو مألەوہ كەبىيە
 نەوونەى زىيان و گوزەرانى نەتەوہەك •

ھەر نەتەوہەك كە پياو و زىيان خۆئەندەوار بىي و مەرجى زىيانى
 كۆمەلەيتى بزان و مندالىان بەھەستى مىللى و نىشتەمانى پەروەردەو
 گۆش بىكەن ھەلبەتە ئەو نەتەوہەيە ھەمىشە لەپىش ئەن •

ئەمە من سەروشت و دەوشت و بىر كەردنەوہم، لەسەر ئەمەيە كە
 نووشى كەسەك بىم كە بەختيارى خىزان بىيىم و نەوہەكى بەنرخ بۆ
 نەتەوہەكەم بىيى بىگەيەنەم و بەيادگارى باش بۆيان بەجىي بىيىم •

زىيان : ٤٧٧ / ٢ ى مايس ١٩٣٦

تئینی : بهیئتی پنیست چهن وشهیه کی عهره بی ئەم نووسینه مان
کرد بهوشه ی کوردی بهتی تا چئیزی تهواوی لئی وه دربگیریت .
- بآلو که ره وه -

باشم بو قووت مه چیت

جاران جووله که ی ئەم شاره که خه لک به جووله که یان ته زاینو
شه موان ئاگریان به ره نه دایه ریشیان له تاوان هه ریه که یان خۆی
کووتابوو به نای شیخیک یا به گزاده یه ک یا ئاغایه ک خزمه تیان
نه کردن . یه کیکیان بوو بوو به بیاوی به گزاده یه کی سه به گیچه ن
که پاره ی نه بوو به جووله که ی گوت : هه ندی پاره م بو پیدا که
وه ختی خه له و خه رمان ته دمه وه ، وتی : به گم نیمه به لام . صاله
خیخی هه به تی به سوود نهیدا نه چم لئی ته ستیم مانگه و مانگه .
سووده که ی خۆم نهیدم ، به لام دنیا مردن و زینه به لکوو به م زووانه
ارته نه بی سه نه دیکم بو بنووه .

تهویش له کانه زی ئاو هه لچه دوو که لیمه ی بو نووسی ، جووه
وتی : قوربان ئەم پاره یه زوو نادرته وه و ئەم کانه زه یش ته نکه
زوو نه درئ ، پارچه یه ک مقه بای هتا ووتی : له وه م بو بنووسه .
له مقه با سه نه دی بو نووسی و سا زۆری بی جوو ، که می : ئی جوو
سایل پاشای قورت هاته تیره و هه رچی زۆردار هه یه حه بی
نه کردن و دارو فه لاقه ی دانا بوو ، جووه به هه لی زانی ، هاته
سه به گ وتی : هه ر تستا پاره کم نه ویته وه ، ئەی نه پاند خۆی

گیف نه کرد ، سا هر چوئی مۆله تی لی خواست تاپانزه روژی تر
 پاره ی بدانه وه . خوا راستان سمایل پاشا زوری پی نه چوو گه رابه وه
 روئی ، جووه له تر سا خوی کوتابه وه لای به گ و تفری دا وتی
 قوربان خزمه کانی خۆت هه لیان فریواندم و صالحه خنی هه لی
 بیجام . نهویش وتی : قهینا کا ، چونکه من پاره کم بو پهیدا
 کردووی بجۆ سه نه ده کهت پیته پاره کهت بدمه وه . جووه
 سه نه دی هینا نیو ته به ق مقه با بو . به گ زوری لی کرد وتی
 نه پی ئم سه نه ده به سانغی قووت ده ی ، له بینی گیرا ، چاوی
 زهرد بوو ومخته بوو بخنکی به هر رهنگی بوو قووتی داو نه بیسی
 نه وئرا بروا ، تا جار بکی تر به گ پاره ی نهویش دیسان له وی
 سه ند . ئنجا جووه لای هه لواجی به قه د به ری له پی هه لواجی وه ک
 کاغه زی بو دروست کرد که پی نه لین : کاغه زی هه لوا .
 هینای وتی : قوربان سه نه ده کم له مه بو بنووه شیرینه و نه نک
 بانم بو قووت نه چی .

کوسته کوسته

مه لا عه لی سیاره بوو له سیه ک به مندالانی نه خویند ، وه ک له
 حیکایه تیکی به سیمردا نووسراوه ژنیکی که نه ی دم هه راشی چل
 شوو که ره ی نه پی ، پی نه لئی : مه لا ! تو به مانگی سی پاره سی
 پاره ی قوتابی هه ل نا که ی ، من به مامانی چل قرانم کۆ کردۆته وه
 بیه ره شار بیده به که ریک جارو بار دارو باری پی بکیشه له مه

چاکرە . بەلەستنی پاره ئەباو ئەجیته مەیدانی کەر فروشه گان
 گوئی دریزیکی باش ئەکەرتی و هەوسارە کە ی ئەبەستە قوولی رای
 ئەکیشتی سنی کەسی جوحتی ئەلین : با کۆتە کۆتە ی لێ بکەین
 ئەم کەرە ی لە دەست دەربێنین . یەکیکیان ئەجیتی بە خۆشی
 و چلۆنی ئەیکەرتی ، دوو میان هەوساری کەرە کە ئەکابە سەر
 خۆبەو و بە پێی و دانی کەرە ئەپوا بە رێو ، سنی بەمیان کەرە کە
 ئەدزیتەو ئەبا ، مەلایش جۆشی سەندووە جیکایەت بو کۆتە ئەکا
 دوایی ئەویش ئەپوا ئەنھا ئەو جۆی لێ کردبوو بە کەر
 ئەمیتەو ، ئەویش پێی لە زەوی توند ئەکا تا مەلا تاوێ ئەداتەو
 ئەبێتی وا کەرە کە ی بو بە پیاوێک ئەلی : کورە تو جیت ؟ ئەلی
 کەرە کە ی تۆم . ئەلی : چۆن کەر ئەبی بە زەلام و گەشت و گۆ ئەکا
 ئەلی من لە ئێشدا ئەم پیاو . یوم کە ئەمینی ، رۆزی سەرخۆش یوم
 لە دایکم داو دوعای لێ کردم یوم بە کەر ، ئەمە و ئێتیا لێمەو
 کۆلانەدا منی دی بە زەبی پێما هات دوعای بو کردم یومەو . جە
 ئێسان ، ئەجا . تو پلەمت پێی داوم بارم پێی بکێشە . جیم لێ ئەکە ی مێکە
 ئەلایش . بە زەبی . پیاو ئەمەو . ونی . پرۆ بە لام جەوسلە کەم جەسەدە رێی
 ئەبەم بە نیشانە بو ژنە کەم . بایم ئەدا ، هەوسلە ی پرەمەو . سێتەکو
 خەلک و خوا . پێی پێکەنین و بە ئەجا فزانسان . بو کۆکۆدەو . چۆدەو
 شار گوئی دریزیکی تر . بکە ی . نێ فکری وا . کەرە کە ی . لە مە پەغوی
 ئەفروشن سەری نایە . بنا گوئی و نی : دیسان زەقە بووتە کەت

خوڵودهوه. بړو هەر کهږه ناتکره وه. • چوو له ولایه کهږنکی نری
کړی و گڼپایه وه. بړو مال وه. •

پاداشی درو با هەر درو ین

یه کڼ له به گزاده ی نه ده لانی که زور نارو زوی راوی بو ،
وه زیاتر له راو مه یی به قهقهه و گالنه به عوام کردن بو
له مری ینکه به کوشکی دروست نه کاو ژبتکی تیادینن که هات بړ
راوی نه و ناوه شو لهوئ بختیه وه و هەر له نه نشت کوشک وه
کاروان سه رایه کی لئ نه کاو نه گهر رڼوار شهویان به هرا هات
بین تیا به وخته وه ، روژیک له راو دتیه وه تیواره وختیه به کر
دره نگ نه روانی واقع له نده رڼکی ین ریش و سئل روو نه کاته کاروان
سه را ، نه لئ بوم بانگ بکن . شخصکی عه جایبی عه تیکه ی دتیه
یش چاو . نه لئ : ده رویش نه تیواره به له خزمه ندا بین ینکه ده
نان بخوین . قهله ندهر داده نئ و خوئ دتیه ده وه . نه رڼی
هه وینکی قهقهه مری نه کاو رانه سیری که تیواره واکه ن . دتیه وه
لای قهله ندهر نه ی دوینن تی ده فکرئ دنیا گه پیده و ته جره به
دیده به کی نه واره . تیواره سفره به کی جوان نه رازیتیه وه که وچنه
چنگالو قاپو خاوی و سفره چی له یشدا کله قهقهه مری کی قوولی
سه ر داپوشراو دینته سه ر سفره دا ، نه نئ ، که سه مری هن
نه برئ هیچی تیانه به ، که وچک نه گری به ده ستیه وه نه لئ ده رویش
فهرموو نه مه (دوگون چورباس) ی ین نه لین . • خوئ له یشیه وه

گوايه كه وجبكي لى نهخوا ، وه كوو شوربايه كي زور نايابى
 خواردين . قهله ندريش هيچ خوى ناشله زئين بهدمستورى نهو
 نه لى : توف چهند خوشه نههم مهگر له مالى سازادهى تيران
 خواردين . بهورنگه ههشت توفاب دين ههريه كه به ناويك قهزانه
 بورك ، سه بزه فرنى له ودهمه دا بهگ بانگ نه كا شامبايو ويسكى
 دين ، سوراحى جوانو قهده حى زهركفت دين نهوايش هيچيان
 نيانيه ، بهگ قهده حى تى نهكاو نه لى : چهرنو بهشهره فنى بيوانى
 خوشه ويست . نهو يش قهده حى تى دهكاو نه لى : بهشهره فنى هس
 فس پالوان . گوايه تهواو سهرخوش نه بى نه ندرين و راست
 نه پته وه تا خوا هيزى داوه تى زلله يه كه نه كيشى به بنا گوئى به كا
 عاقلى نه كا نه لى شهرايى قهشهرى و بهدمه سى سه رهرى . .
 تير بهگ نهمر نه كا نانكى زور به ته رتيب دينى و هه لانى
 قهله ندريش نه كا .

خو مامر نيم وه ده نووك شهر بكم

هولى فهقى قادري گورگه دهري جاريكيان به يادهى كلغه زمان
 يا ناردبو سه له وسهره وه كه دپته وه هه ر لاي قشلاخيه كان تووشى
 سواره يه كي قشون دى وا گپى نافرته تىكى داوه خهريكه به زور
 نه بيا نه ميش نه بيا كووته كيكي بهدمه سته وه به پهلامارى سوار نه دا
 جلهوى نه گرئ و داي نه به زئين خوى سوارى نه سب نه بى و
 نهنگه كه يشى لى سه نديو . زنه قشلاخيه كه نه لى بهم مهردا به نى

یەوێ ئەرەبەست زۆر لەمن بکەو . ئەویش ئەلی : گەنێ من سوار
 بووم پام لەو ئاودەنگیا . دەستیکم بەجلەووە . بوو دەستیکم وە
 تەنگەو . خۆمەر نیم وەدەنووک شەپ بکەم . سائەرە ئەو ئازاس
 داوەزێ وەزۆران یازی بزاین کامان ئازاین .

دەرمانی چلویەشە و شلە حەیی حەیی

هاریون الرشید زۆر جار بەرگی ئەگۆری و وای لەخۆی ئەکر :
 نەیانسەووە ئەگەپا ، نابزانێ گوزاراشتی شار چۆنەو چی بە ؟ زۆر
 تر جەغەری لەگەڵخۆی ئەمرد ، رۆژی روو ئەکەنە ئەولای شار
 وائەیین عەرەبیکێ دەشتەکی زرتە بۆز لابەلا سواری دێلەکەری
 بوو . چلوی دابەسنوو بەعەتابو مەووال وێن روو ئەکاتە شار
 هاریون بەجەغەر ئەلی بدوینە . ئەویش ئەلی : جێنومان یێ ئەدا
 ئەلی ئاخەر مێش بۆیک ئەلیم جێو بەدا . جەغەر ئەجێتە سەر
 ئەزێ دەستی لە ملی کەرەکی ئەکا ماندوو نەبوونی یەکی
 گەرمی لێ ئەکا . کابرا بەتوورەیی یەو ئەلی : تۆ دەست
 ئەکەمە من براکەت لەگەڵ ئەو بدوێ دەخلت بەسەر منەو . چی بە
 ئەگەر دایکت ناردووتی من هیچ لەبیرم نەماوە کە دایکم دیو .
 خۆ ئەگەر لەوانەی بۆ مشتەری ئەگەرێت و لەناو شارددا
 مشتەریت دەست نەکەوتووە ، عەرەبی دەشتەکی و ئەو پێشە حیزە
 جەغەر ئەلی : نەدایکم ناردوومی و نەلە بدووی مشتەری
 ئەگەرنیم . یانا هاتەو چاوت دەپەشا ، مێش کەمێ دەسی

حە کیمیم هەبە دەرمائیکت یی ئەئیم بیکەیتە چاوت زوو چاک ئەیتەو .
 کابرا ونی : دەرمانە کەت چی بە ؟ جەغەر بو ی هەلدا : روونی
 هەتاو ، دەنگی دەهۆل ، رەنگی ئاو ، تیشکی ئەستێرە ، خشە ی
 گایرە ، سێهری منارە ، وەفای خەلکی ئەم شارە ، چاوی مەر
 بێ ی موور ، دەولەمەندی مەئموور ، ناشتی میرات گر ،
 بە کەنتی دوو برای تیرە ، ئەمانە شەش مانگ لە بەر سایە قە ی
 هەساو دانێ ، شەش مانگ لە دەسکاوانیکی بێ بندا بیکوتە ،
 شەش مانگ بێخەرە بەر دەرەبا ، ئنجا بیکەرە کلتوری بن کلکی
 ئەو دێلە کەرەو . بە کلچۆکی بەرەقی تیرە کەر بێتە بە چاوی
 سەر و خوارتا ، چاک ئەیتەو . یابە نەختی خۆ ی بۆ جوولاند
 بە کیکێ کەرە نایی بو کیشا ، وی ئەمە جارێ یتشە کی (حق
 انقدم) کە چاکیش بوومەو کۆنە کارە کەریکی قولەرەنی سەنم
 ماوە ئەندەمن ، ئەوەندە زلە بەخت و ئەو هەلوری بە ی کە ییمان
 یی دە کەنێ و وە کوو یی خوش یی کەتۆ بە جێتو بگە یەنێ بە یانی
 لە ئاشخانە کە ی دوا یەو قارو ئی شلە حە ی حە ی بکەن بۆ تیارە
 نان خواردن ئەگەنە میوانخانە کە ی یتشەو .

قورتنی نەمبەتی

سألحە ختی ختی پاری بە سوود ئەدا بە خەلکی ، زۆر نەمە عکارو
 منجە منج کەر بوو لە گەرە کی سەر شە قام دائە نیشست ، رەشیدی
 حەمە صالح بە گە دزە هەندێ پاری لێ سەندبوو ، نە یوو بیداتهو

هموو روژێ ئههاته سه‌ری ١ روژێکیان زووری ته‌نگه‌تاو کرد
 به‌ئێتی دایه به‌یانی هه‌رچۆنی یی یاره‌ی بۆ په‌یدا بکا ، خۆ له‌هیچ
 لایه‌کیشه‌وه ده‌ستی نه‌ده‌که‌وت ، هه‌تشتا بۆی نه‌کرا بوو له‌ماڵ
 ده‌رچنی صالحه‌ ختی ختی به‌رده‌رگای یی گرت ، ئه‌ویش له‌تاوان
 په‌یژه‌ی داناو سه‌ربان که‌وت . خاوه‌ن قه‌رزیش چاوی لێ بووده‌رکی
 کرده‌وه . به‌په‌یژه‌دا سه‌رکه‌وت ، بانه‌ویان راوی نا ، ره‌شید خۆی
 فرێدایه‌ هه‌وشی مالی خله‌ بن جووه‌وه ، تومه‌ز خله‌ نه‌خۆش بوو
 له‌ هه‌وشه‌ راکشابوو لیقه‌ی به‌سه‌را هه‌لکشا بوو دیار نه‌بوو ،
 ره‌شید وای زانیو نوێنه‌ هه‌لجێراوه ، بازی دا بووه‌ سه‌ری ، خله
 هه‌ناسی به‌به‌ردا نه‌هاته‌وه ، مرد ژنه‌ ته‌پ پیره‌که‌ی خله‌ به‌هاوارو
 هه‌را دوا‌ی که‌وت ، ئه‌ویش له‌ ده‌رگای هه‌وشه‌وه بۆی ده‌رچوو
 ختی ختیش به‌دوا یانه‌وه . گه‌یه‌نه‌ کۆلانه‌ ته‌نگه‌به‌ره‌که‌ی به‌ر مالی
 هه‌مه‌ی هه‌لوا ، ژنه‌ ئابلاخیه‌ک مه‌شکه‌ دۆیه‌کی دانا بوو بیدا به‌
 مالان به‌لام سه‌ر رینگاکه‌ی گرتبوو ره‌شید قه‌له‌مبازی دا یی له‌
 مه‌شکه‌ دۆ گیرا ، مه‌شکه‌ی شه‌ق کردو بۆی ده‌رچوو ، ژنه‌
 ئابلاخی له‌وان شیت گیر تر ، هه‌لتیره‌ هه‌له‌وێ به‌شوێنه‌وه ئه‌ی
 قه‌شکانده ، گه‌یشت به‌ر هه‌مامی سوهره‌ت به‌هێ شیت له‌وێ
 ته‌به‌قێ هه‌لوای یی بوو نه‌یفرۆشت که‌زانی وا کابرا رانه‌کا شیتانه
 هات ریی لێ بگرێ شانیکی لێدا .

له قهره داخهوه به ناوی « میشو » وه (محوران) ناردویه

شاری سلیمانی خرؤشاوه که وتوونه نه مهراقه وه (بیرمه میرد)
میزاجی تیک چوو خواردنه که ی جارانی نه ماوه . خزمبکی نزیک
نه ئی : به بانی به شیر و جاوه کاسه به ماسنی به جوار کولیره وه
خوارد بوو هاته ئیداره خانه سید حسین حوزنی که مؤله به ته شریب
وه سینی به ک فرنی ده ر خوارددا ، له دوا ی نه وه که بابی له گه ل شیخ
مجید خوارد ، تری و شوتی و کاله کو هه لووزه چی به ؟
گه وره و بچوو کی شار هه ر که به به ئی توانستی خوی هه ر به
دانووله وه تا قهره خه رمان شتیکی قه رار داوه که که ونه خواردنی
ته واو بوی بئیرن ، میش بهم لاتو اوونی خومه وه نه زرم کردوو
گایه که له مدیر بدزم بوی سه ربهم به نه نیا نوخی گیانی کا .
(میشو)

منه ی میشومان لا گیزه ی میشه

له ساو ژباتدا خواردن له یشه

نه گه ر ضیافه تی ره ئیستان نه دی

نه که وته نه حا وه که نه دی و بدی

(بیرمه میرد)

م . نوری کۆنه شاعیر به ک دوو ساله چیکلدانه ی شیمری ون
بووه ، به به روش به شوئیا نه گه رتی ، خه به ری دائیره ی شرطه ی

داوه گه پاون نه له لای زالم نه له لای مه زلوم نه یان دیوه ته وه له
دولابی حساباتا له گه ل (له خه و ما) ی جه میل صائب به یه که وه نه
خه و ا یوون .

(مینسور)

شهیدی خنجرى عشقیمو برنمی خیزیم

مگر مسیح بگوید : که قم باذن الله

زیوره تیتا که بهر سینلکه یه

تهنها گورانمان له سر هیلکه یه

بو قه شقولی جوو مصطفی صائب

تهئی نهقی یه و نه چنی بو راتب

زیان : ۱۵/۴۱۱ ی نهیلولی ۱۹۳۴ بیرمیرد

شیرازهی زه اللهی مصطفی افندی

+ سواری تانجیه که بووم ، ماینه کهم شوین کهوت

+ درنگه نهچین بو راو ، قاویه بدن به تانجی و شیخم بو رست کهو

+ یا مانگا نه مر کهن شیخیکم به نی

+ سواری ماین ختوبی بوو بووم هر چه ند کلکم لی نه دا نساو

زهنگی نه کرد به چه تر له سورداش گه رانه وه سنواری

(۰۰۰ بهك) نه بم نه چه لای اوتوموبیل

+ نافرمت تو بوچ نه وه نده شیره شیر نه که ی ، برو به رو کمان

به رده نه گینه هه لسم سه د (۰۰۰) له شفت هه لته دم .

+ مشکمان نه خوارد چیتنی پشله یه کی به سهردا هتاین لیم
حه رام بو

+ (دوغای باش نوژی به ده نگیکی بهرز) : خوابه یتنه بهره
زوره گونام بکه ی به شفع .

+ باوکی له سه گا وهك قهیر شه وه پی .

مصطفی افندی وهك زه لله ی زبانی هه یه ، زه لله ی کرده وه ی
زورتره ، شه وی له گه ل حاجی محمد ناغای خالیا له دئی بهك میوان
نه بی جی نابن ، له گه ل خالی نه نوئی ، شه وی دست نه کاته ملیس
خالیا بهره بهزه لئی زیاد نه کا ، خالی خه بهری نه کاته وه . نه لئی
مجه له عه نه نه وه جی نه که ی ؟ نه لئی : ئای خاله چون نه وه نوی
به خوا وام زانی زنه که می .

راستی به کانی مام چه وه ندر

جارتی پیاویکم راونا له بیستایکدا ، لیم گوم بو ، دوا یی گه راین
کونی کرد بووه ترۆزیهك خوی له ناو ترۆزیه که دا شارد بووه .
له شه پی سه لمانی باکا ینج فیشه کم پی مابوو ، شش دوژمنم
پی کوشت فیشه یکم بو احتیاط هه لگرت . ته یاره بهرووی تی کردین
چاک بوو نه و فیشه کم پی مابوو ته یاره کم پی هتایه خواره وه .

با بهرم له غه ری بی دا

زنو میردیک له ژیر جیگادا شهریان نه یی ، زنه که پیاوه که
ده رته کا پیاوه له و دیو ینسه که وه هه ل ده نازی ، کجیکیان ده یی .

ده لى : بابه بچۆره ژير لېغه كه سهر مات ده بى . بساو كوش ده لى
توخوا وډله قيم گدرى بامر له غه ربى دا

سهرى منو كلاوى زور

تېستا ده منوسى سدارم دانا وتم : سهره كه ودره بزانم چهنده
كلاوت گوريو .

- ۱ - له زمانى فوته دا هاتوومه ته دنيا ، به لام قوچكم يوشيو .
- ۲ - فوته بوو . به ته پله و جامانه ، ته پله هورامان به شده وشيلان
- ۳ - كلاو خوشتر كه بو زانه سر باش بوو .
- ۴ - عهره قچينى قهره داخ كه كچه جووله كه ده يان چى .
- ۵ - فيست و بسكول كه شيد يان له سر ده به ست .
- ۶ - قه لباخ ۷ - فيستى بى گولنكه ۸ - سداره ماو ته وه ته مجاره .

نماى هورامى

سى هورامى به مزگوتېكدا راته بوورن ، وه ختى جه ماعت ته بى
تهو زه مانه يش جه ميعنى هدايت به رېتى نوڅى نه كړايس
جه زايان لى ته سنده لهرسا ته چن بو جه ماعت . به كيكيان ته لى
خو من نازانم نوڅر چوڼ ته كرى؟ تهويان ته لى: هه رچى مه لا كه رو
ماش كه رو ته چنه ريزو مه لا ته چنه ركوع ، به كيكيان له مه گه لى
ناچته ركوع ، تهو تر بانگ ته كا جه فتالى جه فته وه مه لا . به
به كيكى تر يان ته لىت : يانهت بر مى نماكمت بر يا . سى بهم ته لى
هه ر خوځ خاس كردم ده ننگ لى نه كردم .

قسهی نه‌مو نه‌و

حه‌مه ئاغای عه‌تار نه‌لێ :

دو‌کانه‌که‌م له‌سه‌ر رێیه

هه‌رجی ده‌پروا چاو‌م لێ‌یه

ئه‌حمه‌د ئاغای ره‌فیقیشمان نه‌لێ :

من ئاشه‌وانی قه‌زاو قه‌ده‌رم

له‌ هه‌موو ئاردێی تۆز، وه‌رده‌گرم

مام قاده‌رش نه‌لێ :

پیرێکی ئێ‌برم . . . وا گۆشه‌ گیرم

ئه‌وی تریشیان نه‌لێت :

جاری وا شانه‌ری که‌وتوو به‌م

نانی سیل و رمی خۆم نه‌خۆم

که‌وتووینه ده‌وری بگه‌وه‌ به‌رده‌وه

یونس‌مان که‌وته ده‌ریای ده‌رده‌وه

(گۆران) که‌ شیعری که‌وته ناو ژبان

تۆله‌ی تالی‌ی بوو به‌سه‌ی و سێنان

عه‌زیزیش دۆیی بۆ قه‌ره‌چه‌تان

بۆ (بیکه‌س) ده‌لێن : یا‌ه‌و رمان

وه‌سمان پاشای سه‌ر تیلی جاف

وه‌سمان پاشا ته‌بوایه هه‌موو دۆزی ملستی ببوایه ، ماستیش ؟

باموگه وه له مالی میرزا نه ولای پیاوړه وه سلیمانې شانه بوی ده هینا
 سلیمانېش زور نارده زووی ماسنی نه بی . چونکو سه رتویژه که نانی
 بشکې نهی ده توانی لئی بخوا ، روژئی نه ری قامیشی قه لیم نه بینی
 لووله قامیشی نه بری به نه پایي گوتشه به کی تویرالی ماسته که لا
 نه داو قه لیمه که نه که به نیته بنی جامه ماسته که توند نه بی نانه بی
 تا به بینی واده کا دوايي ماست شل ده بی تویرزه که ی ده نه وی ، پاشا
 نه لی : سلیمان هم ماسته لئی خوراوه . نه لی پاشا سه یری سه ر
 تویرزی که نه شکاوه . پاشا ده لی : سلیمان هم قه لیم نه بیگه به نه که
 ماست نه خوی سه رتویرزی ناشکیتی به سه ری طاهر که وایه کت بو
 نه که م . سلیمانیش لووله قامیشه که له بهر بشتی ده ردینی له زر
 تویرزالی ماسته که وه نه بیگه به نیته بن جامه که و نه لی پاشا قه رموو
 پاشا سه ری سور نه میتی . نه لی که واکت بکه ره سه رو به رو
 مه به ره وه به مالی منا تازه . که لکی تیرت پیوه نه ماوه .

کفر نسجه حیدر

کفر نه محمد گوی در بژنک و گابه کی ده بی ، گاکه ی قه له و ،
 به شان و باهو و توندو تول ، قوچ و دشتین و دراوسنی لئ پزار بوو
 گوشتیشی چه ورو ناودار بوو ، نالیکي زستانی به نی ته نها لاخی
 بوو ، ده بویت گاکه سه ربری و گوشتی و چه رمی بفروش
 که ره که بو دارکیشان بهیتی له ترسی زنه که ی نه ی ده ویرا
 جاری نه ما هاواری کرده خوا نووشی ده ردی بی سه ری برن

شەوئى تەوېلە رووخا کەرە بەزمانە کەى لەژێرا تۆبى . گا بە
 زرت و زیندووېى ماپەو . لەو هەلەدا کوئىرى بەبەر دەرگاڤا
 رابورد هتای وتى : دەستیان لێ دە بزانه گا کامە و گوى درێژ
 کامە ؟ کوئىر ناسىنى مەرى هەلبرى بۆ ئاسمان وتى : کوئىر
 ناسىنى بەلام تۆ . . .

گشت چشتى وه نیه ته

کا براهە کى لا دىنى هاتبو شار چو بوو حەوزى تى کە وتنى
 مزگەوتىکەو و بەتیکى رەشى گرتى زۆر لى دراوى لـه کە نارى
 ئاوه کەدا بوو هەر جارێک خۆى لە ئاوه کە هەلەدا کێشاو دەهاتە
 دەرتى گرى بە کى لەبەنە کە ئە کردەو هاورى بە کى بە ديارى بەو
 وەستابوو لى پى برسى ئەرتى برا ئەو چى ئە کەى ؟ وتى براله هەر
 جارێ لىم بقمە و غوسلم بکە وێتە سەر گرتى بە کم لەم بەنە
 داوه و قەرزە لە سەرم وا ئەیدەمەو . هاورى کەى وتى براله !
 بەردت لى وارى ، خوم بۆ سالتک پێشه کى جارى و سل دە کم
 نیه تى سالتکى لى دىنم . گشت چشتى وه نیه ته .

لە پێشا تارەت ئە گرتى

سایل ئاغای یوزباشى رەدیف بوو لەشار باژىر ، مەسینە بە کى
 بوو کە ئە چو سەر ئاو تارەتى پێ دە گرت ، مەسینە شکابوو ئاوى
 رانە دە گرت بریشى دە کرد لە گەل خۆى دە ببرد ، برسى یان :
 مەسینە کەت شکاوه چۆن تارەتى پى دە گرى وتى تە گىریکى باشم

ئى كىردۈۈ ، ھەموو چارى ئامىن لى دە بوۈمەۈ ئەۈ ئاۋى تىاەدەما
ئىسنا نايەلم ئاۋى تەۋاۋ بى ، لەئىشدا تىارەت دە گىرم ، دۋابى
سەزاۋ دە كەم

ھا ئەۈم خۇت و دەست نوۈزە كەت

پاۋ . اقۇلىك ئەچىتە مزگەۋتىكى كەركوك دەست نوۈزە بشۋا
مىجەۋر لولەنى بۇ پىر ئەكاۋ بۇى دىنى و ئەيكا بەدەستىا ئالى
ئەيتەۋە ، دۋابى داۋاى بەخشىنى لى دە كا ئەۋىش دەلى : بۇچ
ئاۋ بە پارە بە ؟ ئەى خىزمەت خۇراىى بە . كابرش قىنى ھەلدەستى و
ئىك ھەل ئەپىرى و بەكك لى ئەدا . ئەلى ھاۋەۈ خۇت و دەست
نوۈزە كەت .

نە گارە گارو نە ھىلكەت

كابرەيك بارپۇكەيك بەخىۋ ئەكا تادىتە ھىلكە سى رۇژئە گارىنى
دۋابى ھىلكەيكى بىچۈكى بۇ دە كاۋ كەلەسەر ھىلكە ھەلدەستى
ئەۋەندەى تر دەقىرىنى كە دەينى ھىلكەكەشى بىچۈكە ، ھىلكەش
ئەشكىنى و خۇشى سەردەبرى . ئەلى : نە گارە گارو نە ھىلكەت .

رىۋى كەروىشكى بە زەۋى دا دا

پىى قىت بوۈۈۈ و سىلى بادا

كەروىشك پىى گوت : ھىندە ئازا نىت

جىزى من بۈۈ بە پالەۋانىت

خۆزگە ئىمزانى بۆج

ماوەنى كەلەنئىر سەرنابىرن • پر دىئى ھىلكە نافرۆش—
ھاۋارى كەروىشك ناخۆن • ھەندى گەورە مالى جەزنان ئاگر
ناكەنەۋە • خىلى ھەمزەى مەسرەفى بايرىم شەموان سەرو جل
ئىسۆن • گەرەكى خوار شار (جوولەكانى جاران) بەشەموان
دەست لە ئاگر نادەن • گوشت نەخۆرو كىشىش نەخۆر كىن ؟
ھازو لووشەو بزە رىشە بۆجى دەشېن • بىستەمالى ھەمام كىن
سوورە دالە بۆج ملۆرمى خالە • جۆن جوعمە لە شەمەدا شەبى
گىيە بەجى يەۋە خۆشە • كوونەمالى و جىرت ئاۋا جىيان لى ھات

دىسان مصطفى افندى زەللە

ماينەكەم داۋە بە مەولەۋى پىاوم بەنيۋەبەر ، ئەگەر مەولەۋى
بىئى بۆ جوانو ئەسپ ئەگەر جوانو ماين بىئى بۆ خۆم •
جار جارېش كەيشى زۆر دەبوو دەيوت : دوو خوام بۆنۆئىز
بىئى ئاكرى • لىم پىرسى چۆنى ؟ وتى لە دىۋەخانى مەدىرم ھەمىش
كلەم بەدەستى جزۋەى قاۋەكەۋەيە •
ئەۋى من بە كايرام كرد بت خستايە سەر سەك نان بۆنى
پىۋە نەدەكرد • كۈا كۈبەكان كە چەتالەكانمان بىئى خوارد •

پىاۋى پىرى دوو زەنەۋ زنى جوان

پىاۋىكى رىش ماشو برىنج زىنكى مئال كار بەسەر ژنەكۆنەكەى
دېئى • ھەر شەۋى لای ژنە تازەكەى ئەنۆئى ئارايشى ئەداۋ ھەر

موویه کی سبی له ریشا نه یی به موو کیس ددری دیتی تا جوان در
 ریش ریش یی و عاری لی یی بیخته لای زنه کونه کی هر
 نه ویکس لای زنه کونه کی ده نووی نهویش مووی ریشی له ریشا
 ناهیلی به لکوه زنه جاهله کی یی رها نه یی روژی دست به ریشا
 دیتی نه یی هیج ریشو سیتی نه ماوه خوی به خوی نه لی
 پایو پیر یی و زنی جوان یی نه یی ریشی بینه دست ، که ریشیش
 نرایه دست زن نه ریش نه یی نه سیتل .

پایو دوو زنه ناوی جوار چاوه

لای هیج زنیکی باوی نه ماوه

به دوو زن هدر دوو دستي گبراه

وای له قونی به وای له دوشاوه

تری به زور عیب نی به

جاریک نه چوین بو ناو بزی همه وه ندو شوان ، شوی له
 چه مچمال بووین ، شیخ ماری نه قیب شو حکایه تیان بو نه کردایه
 خوی نه ده هات . حکایه ت خوانی خوی له گهل نه بوو ،
 جووله که به کیان هینا حکایه ت بکات وتی : حکایه ت نازانم . وتیان
 سویند بخو ، وتی : به مووساو محمد نازانم . وتیان : سویندی
 ومان ناوی . ناله دریزی یان چوارپهل به ست . وتیان : نه گهر
 راست گوی به ژیر سکی ناله داتن په په ، تومز نه مه ته له و ربوی
 بوو ، به ته له وه بوو ، یهک دوو پای لی به ربووه وه و خوشی بهر

بوو ، وەك با بۆي دەرجوو ، بە يانی سەرم كېنايە حوجرە كەي .
 وتەم شەلە مەلەخى شەوشەو . ونى : ئەي قوپ بەشەر غەفلەت
 وەدەزانى تېرى بە ذۆر عەيە .

ھەر ئەو سەفەرە بوو گەشتىنە مالى رەشك ، مەجلىستىكى زۆر
 گەورە : شىخ سەيد ، شىخ مصطفىا ، شىخ مەرف ، محمود
 پاشا ، وەسمان پاشا ، ئەحمەد پاشا - ئاى و لات ئەو پياوانەت كوئى
 حوون ! - ھىستا دەست بە گەنو گۆ نەكرابوومەلەبەكى موحترەم
 ھاك يىشپەوى بىغەرموئى زى : يىغەمبەر فەرمويە (الدنيا جيفة
 وطاليتها كلاب) سا مەلەئەمەى لەدەم دەرهات ، پاشايەكمان مەئەندى
 وىنەقافاى پاشاسەكى تىرى گەرت ئەووى مەئەندى
 تەواو پياو بوو وەك شىر و ابوو ، مەكەشى نەعرەتەبەكى شىرانە
 بوو ئەوى تىرى دەست و پەل بوو ونى : ئاى باو ! جى ئەكەي
 ونى : كە تىبە سەگ بىن با مەن تۆ بخكىنم . كەس نەمالە
 بەر يىكەنەن مەلا چارى نەمالەئەساو مەسلەحەتەش بە يىكەنەن كرا .

نۆيزى بى دەست نۆيز

مەلەيكە بۆ رەمەزان نۆيز بۆ دىيەك ئەكا ، دوايى سەرفەرەي
 نادەئى ، ئەلەن : تۆ نۆيزت بۆ خوا كەردو . مەلەيش ناچار لە داخا
 ئەلەئى مەيش با پەتان بۆلەم ئەو تەنى نۆيزتان بۆ دەكەم بە بى دەست نۆيز
 سو .

کلیل له باخه لُمایه خه و له خۆم تێک نادم

ئهوللاغلی تهمر تاغا وه ردیه وان بوو (مأموری سجن) به شه و له
بهردهرکی به ندیخانه کهدا نۆده به کی بوو له وێ ده نوست ، دهرکی
داده خست و کلیل ته نایه باخه لی و لی ده نوست ، شه و تێک به ندی به کان
دیواری پشته و یان پری بوو هه موو رایان کرد بوو خه به ریان کرد بوو وه
وتیویان : ههسته به ندیخانه چۆل بوو . تهویش ته لسی : (اُنختار
فونمده درأویقومه بشارم) واته : کلیل له باخه لُمایه خه و له
خۆم تێک نادم .

چسرا به دهمست ته بی یتشکهوئ

لالو اُحلیکمان بوو تازو له قرا لیه وه هاتبو خزمه تکار بوو .
شه و تکی لیزمه ی وه که ته شه و نه قیب به ئاره زوو دره نگێ هاته مانی
تیه ، مه لاسه عیدی مه لاقادریشی له گه ل بوو ، که روئین ته و فانوسی
له گه ل خۆی نه ده گیرا ، زۆر تارێک بوو فانوسیکمان دایه دهمست
أحل ، مینشی بو مالی خۆیان ته برد گه یه قو پ و چلباو وه که ی کۆلانی
همما می مفتی ، له وێ مه لاسه عید ونی : کوپه کابرا تو شه رم نا که ی
یتش ثلغات و نه قیب ته که و ی . أحلم أحل چوه سه ر دارێ نه هاته
خواره وه ، هه رچه ندمان کرد یتشمان نه که وت ناچار گیرامته وه .

تیه گسی بێ گیرفان

مه ئموو تێک ده ستی جل لای وه ستا له حمه دی خاله ته کا ، که نه و او
بوو بۆی ته نیریته وه ماله وه ، ته ماشا ته کا ، تیه گه که گیرفانی بوو

نه کراوم ، زوری لا تلخوش نه بڼ ، روو نه کاته زنه کي نه لږي :
چاوت لږ نه موم وده ستايه چمن بڼ کوي به هيچ گيرفاني بونه کړدوم
زنه کي شي نه لږي : جاقه يناکه ، تويش ناخري مانگ له بهري که که
باروت يې ناستي .

تو بلڼي که نيکت نيمري ؟

مشتهري : وده ستا نه مه لهو قوماشه ني به که يم ونې
وده ستا : به سهری تو نه وه .
مشتهري : به خوا نه مه لهو ني به ، من و تم : لاجبوه ردي سڼي .
که چي نه مه رده .
وده ستا : قه يناکا قوربان ، ره شيش به که لکت دي بومالانو ماهه نگ
ده هسوت .
مشتهري : به لام من ناچه ماهه نگ وشتي وا ، قوماشه ره شم نلوي .
وده ستا : بوجي ناته وي به گم تو بلڼي که نيکت نيمري .

ترازوه کي مني خواستوه

بهقال به زنه کي نه لږي : نيمرو گزشت له قصابه کي خرماي
مه کړ .
زن : بوجي
بهقال : چونکه ترازوه کي مني خواستوه به نهانمت .

زني يې هوش و جاو برسي

زن : نيمشو بوجي وا دره نگ هاتې وه

میرد : و س به ، گه هه وه له کۆلاتیکی تاریکدا دزیك به
 خه به وه هه لی کونا به سه رم وتی : یا پاره کهت یا نه تکوزم
 زن : به له ت تۆش نه وه نه ده کهر بوویت پاره کهت دایه ، وانا ؟

وا یزان دوو کهس یکه وه به نجا دیناریان دزیوه ئاخو به کسی
 چه ندیان بهر نه کهوئ . قونا بی : به کی دوو سال چه بیسی .

به هه شتو فریشته ی نه گه ره که

کور دیک گوئ له مه لایه که نه گری ، مه لا دادی ستایشی به هه شت
 نه دا ، نه لی : نه وه ی تیا به ، نه نه ی تیا به که نه زه که و به چه و شیرو
 شه کرو نه مانه . لورده ده برسی : ئابرا بوخوا تو ده نگ ، بووشی
 له وه پی به زه کانی تیا به . مه لا : بووش چه نه کا له به هه شتا
 کورده یش لوو تیکی لی با نه داو نه لی : سا گشتی وه گ . . .
 وه لا نه به هه شته که کور دی تیا نه وئ قهت نامه وئ جه هه تته می
 لی پر به هه وه . نه جا مه لا هاته سهر نوئز وتی : نه شه وه
 له نیو شه وه به دوا ره هه ره که نه ی دوو جه وه نه (که هه نه) نوئز بکا
 و نه م دروده له دیداری یقه به نه ی خوا فریشته به کی به هه شتی
 نه داتی نه وه نه ده جوان و که له کهت سه ری له رۆژ ئاواو لنگی له
 رۆژ هه لات .

دیسان کورده نه لی : ماموستا : وه که به هه شته که تم گه ره که نه وه
 فریشته که شم ناوی ، تا بو ماچ کرد تیکی بیجه رۆژ ئاوا ، له رۆژ
 هه لات هه رچی لی بکه ن ئاگا دار ناوم .

ماتەمى مەلا بىز كىيە ؟

رەش بۆنى نىشانى ماتەم • رۆژى مەلا كەوايە كى رەش لە
بەر دە كا ، ئەپرسن مەلا ! خۆ شكور كەست نەمردو • ؟ مەلايش
ئەلئ : خۆم كەسم نەمردو • ، بەلام كوپە كەم باوكسى مردو •
رۆژىكى تر مەلا ، زەكەى بەزۆر ئەينىرى بۆ دار ، لەكىو لىكى
ئەداتەو دارى وردى درەنگ بۆ تەواو ئەيئ ، ئەجىتە سەر دارىكى
گەورە لىكى زل بېرىتەو • خۆى لە سەر لقەكە ئەوەستى ، بە
تەور لە بندا ئەپىرى شلېب ئەكەوتە خوارەو •

سەگ بەردراو و بەرد بەستراو تەو

شاعىرىك ئەجىتە مالى پاشايەك ئازستان ئەيئ ، سەگ بەلامارى
ئەدەن ، داڭنەوتەو بەرد هەلگىرى ، بەردىش ئەبەستى بۆى هەل
ناكە نرى ، بەهەزار حال دەرباز ئەيئ ، ئەجى كەغەزى ئەنووسى
بۆ پاشا ئەلى : بەراستى پاشايەكى داد پەروەرى : بەردت بەستۆتەو
سەگت بەرەللا كىردو •

بە دەمانجە شەيتان ئەكوژى

حاجىيەك لەمىنا دەجى رەجى شەيتان بكا ، ئەبىنى بە بەردى
ورده رەجى دەكەن • ئەلئ : چۆن ئەمە ئەو شەيتانەيە تىمەى لە
بەهەشت دەركىردو خەرىك بوو خەزرەتى ئىسماعىل تەفرە بدا ؟
ئىو بەردە وردەى يا دەمالن ؟ سا چاوم لى كەن ، دەست ئەداتە
دەمانجە تەق تەق دىت شەيتانان بۆ بكوژى ، رەفقه كاسى خۆى

به هه نکه شلای نوږز ناکړی

مه لا روژی ددست نوږز نه شوا ، مه سینه که ی ټاو که م نه گری
به شی ددست نوږز ناکا یی به کی نه مینته وه ته پ نای ، که نوږز
دانه به ستی یی به کی به حواوه نه یی ، له سر یی به که راده وه ستی ،
که ده چیه رکوع شلې ده که وی . زنه که ی یی یی ده که نی
نه لئ : مه لا چی به ؟ مه لایش نه لئ : ټافروم یی به کم نه شتو ددست
نوږزی نه بوو له سر یی به که نه وه ستام که وتم . زنه ش وتی : مه لا !
به هه نکه شلای نوږز ناکړی . پیاو له سر دوو یی و جانده و جوار یی

غله ت به فمه نه کړی نی

مه لا له مزگه و تا نه خوږ نی ، فمه به کی نه یی له زیر جبه که یا
نه یکا به پشیا نه و وخته - دوور له ټیسته - جه که یاساغ نه یی ،
روژی فمه که ی نه گرن . هاوار نه کا : باو کم ! نه مه فله مبره
غله نی یی نه کړی نی . نه لئ : چوڼ غله ت به فمه نه کړی نی ؟
نه لئ : به خوا غله نی وا گه وره هه به مه گره به فمه بیکړی نی

له توونی هه ماما خه یال

شیتی بوو جبه نه ول به گزاده یان یی نه وت دال ټیستی وده
ټیسته چلکه کونه کانی منی له سردا بوو له نوونخانه ی هه مامی
موفتی دا نه نوست . به لام چوڼ نوستیک ، خو له مینشه که ی ته خت
کړدبوو ، وده نه ختی قاحاری پالی لی نه دابه وه ، هه همیشه

جگه ره به کی له بهینی گوئی و فستکه پیدا دانه نا و جگه رهی
 دانه گیرساندو نه که و ته خه یالی مه بموئی به وه ، یتیمیش له سقر
 نوونی حه مامه که مووشیمان نه کرد ، عه زهی حه مه ورچه وان
 روژیکیان له کلا و روژنه ی نوونخانه که وه به رده بارانی کرد ، له دمه ماخی
 دا ، رای کرد هانه در ، نرساین و امان زانی له یتیمه نه دا ، که چی
 هیچ له گه ل یتیمه ی نه بوو ، رووی کرده ئاسمان ونی : به شه ریکی
 خوتم نه زانی ، وا له نوونی حه مامبشا خه یالم پی ره و نابینی و به
 کوپه ورچه وان پی لیم نه شتوینی .

نان بو نانه وا و گسونت بو قه صاب

دارتاشی له ناو کاروانیکدا رووت کرا ، نه نها ته شوئی به کی بوو
 لی یان سه ند ، بوی ده گریا . بازرگانی حه وت بار کووتالی برابوو
 لی ی پرسی : من ناگرم ، تو بوج نه گریت . ونی : بوته شوئی کم
 ناگرم بو نه وه نه گریم سعه تکار نین و دمه سوئی نه که ن .

چاوه روانی مه رگ

سالانی یتشوو نم عه شایه ره هیچ نامه شوو ره قی شاریان نه بوو
 هه رچوئی هوگری ره دوشی که زو کبوی بوو بوون وا ده ژبان ،
 پیاوینکی زور راست گوئی تیره گیراویه ته وه جاردی نه چی بـ
 شاره زوور نه بینتی له بنه ی سیدصادق قه له بالفینکی لی کتوبونه وود
 قه بر هه ل نه که نن . نه مماله قه بر یان ترو قوولتر یتسج شه ش
 دمه ته کیان داناوو سه ری پی بگرن . پیاوینکی ریش سبی دانیشتوو

نان و ماست ئەخوا • لەبەرەمبەرد ئەبرسێ : ئەو قەبەرە بۆ کێیە ؟
 یێی یەزێ : قوروان بۆ منە • جا تۆ نەمردووی چۆن زیندە بە
 چال ئەکەن • یەزێ : کیویان سەختە وەبێ ناتوانم پرۆم • لە گرا
 جیم تێلن ، ئەمیشە نازوقەمە ئەگەر تائێشە وە مام لە تەکیانا ئەچم بۆ
 گەرمیان ئەگەر نەیش مام وا جێی خۆمە •

بانگ دانی مەلا

مەلای مەزبوورە هەر جەند بانگ ئەدا خێرا بە دەم بسانگە کە وە
 رادە کا ، خەلک لێی دەبرسن بۆچی رادە کە ؟ ئەلێ بابزانم دەنگم
 ئەکاتە کوێ ، لە هەر کوێ بەک دەنگم ئەبرێتە وە لەوێشە وە بسانگیکی
 تر نە دەم •

فیلی مەیموون

هیندی بەک ژن و مالی نابێ تەنها مەیموونێکی ئەبێ حزمەتی ئەکا
 رۆژی گوشت ئەکرتی مەیموون لێی نێ ، لە لەزەمیلەدا ئەبێ قەلێک
 ئەبفرێتی ، مەیموون سەری خۆی ئەخاتە ناو زەمیلە کە وە و سنی
 ئەکاتە حەوا ، قەل وائەزانێ گوشتە و دیسان بفرێتی دای دێتی
 مەیموون قەل ئەکرتی و سەری ئەبرێ و بۆ ئاغای لێ دەنێ • ئاغای
 ئەبخوا بادار ئەبێ زۆر بای لێ بەر ئەیتە وە ، مەیموونیش شەو ئە
 ژیر لێغە ئاغادا ئەنوێ بۆن ئەچێ بەلووتیا نارەحەت ئەسێ
 ناچار هەلەدەستی ماریجی نێرگە لەی هیندی سەرەباریکە کە ی ئەخاتە
 کوونەبای ئاغایە وە ئەو سەرە کە ی تری لە ژیر لێغە کە وە دێتێتە دەر

له په نجره وه . نه پخته کولان .

مشتووی ناو ههمانه

هارون الرشید شوی به ست نه یی ، یاونکی بانک نه کا نه لن
دوو قسه ی خو شم بو بکه پی بکه نم ۳۰۰ دینارت نه دمه می نه گه ر
نه نه نامه یکه نین بهم ههمانه به سنی ههمانه تیا نه مالم . کابرا ده لی
نه ی خه لیفه من خوم به لن نادهم به لام به کیکت بو دیم به نه یته
یکه نین . . هارون ده فهرموی : نه ویش باشه . کابرا ده چی جوو
جه به کی به نه بالای جل گه ز ریشه ی به ناو بانک ده بی بی ده لی
وهره ده به مه لای خه لیفه نه گه ر همنانه یکه نین ههر چیمان ده ست
کهوت سنی به کی بو تو . جووجه ده لی : خیر به نه یه بی . دنی
جووجه هر چهن گانه وقسه به کی خوشی له ههمانه دا ده بی خه رچی ده کا
خه لیفه یی ناکه نی . ده فهرمووی : ههمانه به ک یتن ، مشنه کی به
دزی به وه نی ده خن به ههموو زوری خوی به کی ده مالی به جووجه دا
هاوار نه کا ره فیه که ی نه لن : به ههمانه به ک بوچ هاوار ده که ی ؟
جووجه ده لی : باخوا به نیست یی مشنه ی ناو ههمانه به . له پاشا
هاوار ده کا : نه ی خه لیفه ی موسلمانان ! نه م زاته موباره که هات ونی
ههر چیمان ده ست کهوت سنی به نی بو من یی ، وامن سنی به کی
خوم وهر گرت به سمه . دوو به شه که ی تری بو شه یی . خه لیفه
مینجا یی ده که نی و به کی کش نه کیش به پشی پیاوه که ی خویا هاوار
نه کا : ثلمان خه لیفه منیش به سنی به ک وازیم .

بیتیرنه مالی خالوی

پیاوی کورینکی بوو زنی بۆ هینا ، کوره تاده مات لورو بۆ هینز
ده بوو باوکی کوره به دزی بهو . رای سپارده لای زن براکی خوی
که خالی کوره به بتری به شوینا چهن رۆزی له مالی خالی بی .
خالو ناردی کوره هات چهندی لهو بی بوو بوو زایه ووه هانه ووه بۆ
مالی خویان ، له ری تووشی بز گه لی بوو دمه و پایز بوو وه ختی
ته گه ، سابریتی زۆر به ریو له پو لاواز ، کوره برسی نه مه بۆچ و
له پو ، شوانه وتی : زۆر به ریو . کوره وتی : بیتیرنه مالی خالوی

به شکردنی نارموا

به کتی له ساف دهروونه کان پیاوینکی بۆره که بی ده بی پاره ی
نه داتی نه لی : بجۆ له بازار یینج خه یار بکره ینکوه بیخوین .
کابرا سی خه یار دینته به رد می ده لی : تو فهرمووت بیخوین من
شهرم نه که م له گه ل تو بیخوم بابنه کی . ناغا ده لی : برا من
وتم : یینج خه یار بکره یتسا سیاه : بۆره که بی ده لی : ناغا
یینج بوو . به لام به کی همر نه بوو ، به کی له ری تینووم بوو
خواردم . با هم سیاه بهش که ی : به کیکی بۆ من ، به کیکی
بۆ تو ، به کیکی بۆ من . نه گه به کیکی تر بیوا به نه و بهر ته
مه که یه .

گهوج

خدی پیاوی حاجی حسن نه فندی رۆزی ده نچهره که یان

نهخوښ ته يې پنج گوی درېزی نه ده نې بيا ټوکلی به رډينه له وې
 کايان ټوټين ، که نه روا نه لږن : خدر نه وه به ژماره پينجن هيچت
 لږي گوم نه بې . سواړی په کيکيان نه بې و جواريان نه داته پش خوی
 له رې دته وه بېړی نه بان ژميری جواړی له پشه وه به . شاخ ده لې
 په کيکيان ديارنۍ به ، جارې بزاسم له دواوه به چې نه مایې له تاوا
 گورج داده به زی و به رودوا راده کا هيچ نابې نه که رېته وه ده بينی
 پينجن نه واوون . له ترسا تير سوار نابې و ناچې ټوډې نه که رېته وه به
 حاجی حسن نه فندی نه لې : ناغا ! گوی درېز شېتانه له گه لې
 ناروم به ريدا په کيکيان خوی لږي کردم به جنوکه گوم يوو نساو کم
 که وت هڼد رام کرد به شوييا که رام که چې له ناو ره فقه کتيا به
 کاته خوی لږي شارد بوومه وه . له جياي نه وه به خوره
 نيشکې رمی بزانه جهندت ټو ده خه له ټينم

نویزه — اویلیکه

مه لایه که نه بې هر گیز نویز به بې جهامعت ناکا ، ده فعه به که له
 چوټیکا وه ختی نویز ده بې که س نابې له بشته وه نویز بکات شوانیکي
 جاو پښه ده که ویت ، ناچار نه لې شوانه ودره نویزی جهامعت بکه پښ
 شوانه ش به کلاش و فدره نجی و کوچانه وه هه ل نه کوتیه سه ربه رمان
 مه لا نه لې شوانه وانا بې بچو ده ست نویز بگره نه و جا ودره
 قرانیکت نه ده مې . شوانه نه لې نویزه اویلیکه نه لې به خوا به
 هزار قرانی ناکم .

شیر و ریوی

شیرینی یار بوو بوو نهی نه توانی شکار بکاو له پشه که نه ده هاته
دهر ، له ترسی نه ویش کس نهی ده ویرا بچینه ناو پشه که وه .
ریوی قهره قولاخ پیش خزمه تی بوو هات گوئی دریزی گازریکی
ته فرمدا وتی : وهره هم پشه به له ودری خوزه . گوئی دریز وتی :
شیری نیابه . ریوی وتی : نه وه ته لیسه بویه کراوه کس نه چی
له ودری نه خوا . تو وهره من له پشته وه دروځم پیش که وت چو
قهره ری خوی له شیر هه لسو ، شیر له پشدا ریوی پیی گوئبوو
هیچ جمی نه دا تا کهر هاته به رده می په لاماری دا پیرو بوو بوی نه گبرا
که رای کرد . ریوی چوو به شوینا وتی : تو پیت نابسه
ته لی ته لیسه که دا بویه جوو لا تو هم جاره پشی تیکه و بله وه پی
هه رچونتی بوو نه مجاره پیش ته فرمی دا بر دیه به رده می شیر شکندی
شیر وتی : دل و گوئی که ی بو من پشه بیخوم . ریوی خوی
خوارد بووی وتی : هم کهر . دل و گوئی نه بوو نه کهر دلی
ببوايه ته فرمی نه ده خوارد ، نه کهر گویشی ببوايه له پاش نه می که
شیری به جای خوی دی په لاماری دابه به قسه ی من فریوی به
ده خوارد . . . هه رچند نه مه خرافاته ، بو څه هه رکات . نه و کاته

که لالی و دزی

کابرایه کی که لالی له دزیدا زور چالاک و پی پاک ده پی ، هه میسه
مه پی دزی به نی بوو ، بو مه لای خپله که شیان جار جار گوشتی

دەبرد . مەلا جازىڭيان يېنى وت : تۆ ناتىرسى ئەم ھەموو ھەيوانى .
 ئەدزى جارى بىگرن ؟ ونى : لە شۇنىڭكى نادىزم كە كەس ئاڭلىنى
 بىتى . بەجى مەھكومم ئەكەن ؟ ونى : ئەي لە خزا
 ناتىرسى ؟ ونى : كە شايت ئەبى لەبەينا خوا بەجى مەھكومم
 ئەكا ؟ مەلاونى : ئەو مەپە زىندو دەيتەو شايەت لى ئەدا ونى :
 جا كە زىندو بوو مەن مېش زۆر چاك گوئى ئەگرم ئەيدە مەو
 دەست خېوى .

لالۆ سەرحەدو غەزا

لە زەمانى پىشودا مەلاكان دىلخوشى لالۆ سەرحەد ئەدەنەو .
 بچى بۆ غەزا . پىنى ئەلېن : پىرۆ بۆ غەزا ، ئەگەر كافىرە كان
 بكوژى غەزايە خوا جەزاي بەختىر ئەداتەو لەبەھەشتا . ئەگەر
 ئەوايش تۇيان كىشت ئەوا شەھىدى ، دەچىنە بەھەشتەو خوا چل
 حۆرىت پىنى ئەبەخشى . تەعريفى خواردن و خواردنەو كەيشى بە
 نەوعى بۆ ئەكەن ، تافىر بۆ ئەخواو ئەپروا بۆ غەزا . پىنى ئەلېن
 ئەو حۆرى يانە ئەو ئەندەي ھەموو زىنى ئەم دىنبايە جوانن . لالە سەرحەد :
 چو بۆ غەزا ، زىنكى بوو ساوى پىرۆز بوو بەجىنى ھىشت . وا
 رىكەوت لەغەزادا بىرىندار بوو ھاوارى ئەكرد : ئەي مەلاكان وا
 واتان لى پىنى بەھۆرى ھۆرى پىرۆزىستان لە كىس دام . مەن باوكم
 ھۆرى بوو ، باپىرم ھۆرى بوو كىم ھۆرى بوو ، چىم لەھۆرى دابوو
 ئاخ چ پەندىكەن پىنى دام .

قاله سوری جلمباز

زەمانی سولتان ھەمید پایەو شوین و نیشان وەك یانقووابو بە
ناوی ھەر کەشکەو دەرجوایە ئەبو بەیەکشەو ، چونکو خۆی
فەرمان رەوای بە کەم و سیەری خوا بو لەسەر زەوی ، سەرۆمال
ھەموو ھی ئەو بو .

رێکەوت وابو کوردێکی کەرکوکی رەشیدی ناو بو ، زۆر زێرەك
لە قوتابخانەی شاھانە بەیە کەم دەرجو بو بردیانە (مابەین) بو
بە باشکاتب ، نەدوای بەیتێك خالۆیەکی بو . لە کەرکوك قالەمسوری
جانبازیان پێ ئەوت ، لە مەیدانە کە ی ئەم بەر خاسەو بەیانان گوێ
دریزو ئەسپو تیسرو گای ھەراج ئەکرد ، بۆسەر بانگی ئەکرد
(ھەراج : شەلدز ، سقندر ، کوردز ، مانگردز ، کویری کچمز
در ، بەلام بەختی ئایدز) لە پر تەلغرافیک لە ارادەی سێوہ بۆ
والی موصل ھات ئەلی (عبدالقادر پاشای خالۆی رشید بگ ی
باشکاتبی مابەین لەسەر نەفەقەی حکومەت بێرن بۆ ئەستەمول)
عبدالقادز پاشا لە قالە سوری جانبازەو روتبە ی پاشایان دایەو بە
کەش و فێشکەو گەییە ئەستەمول و جلی مابەین و فۆرمە ی پاشایی
نەبەرگرا ، خوا ھەلناگری خۆشی زەلامێکی کە ئەگەتی جوارشانە ی
سورو مبی بو سەر و ریشیکی جوانی پێوہ بو بەستی رۆژمەشی
سلاوی کێرنوش فیرکرا ۲ بۆ رۆژی جوارەم یتشکەشی بارە گای
پاشا کرا ارادە دەرجو بیکەن بەقاممقام . بەلام ناظری داخڵیە

هېشتيمه چونكو به خوښدموار بو ، رهشيد بهك عرصي يانسلې
 كرد ، ثمويش لهقينا ارادهي متصرفي (حديدۀ) ي لاي يسمه يار
 بو ده ركرد . سعيده بهگي عهفجان بهگيش بو خهلقى لاي خوښمار
 ثمويان هيتابو امزاو همواله يان بو بكتا كريدان به مدير تحريرو
 كجى قادر پاشايان نئ ماره كړدو له گه لايان نارد ، كه گه يښه (حديدۀ)
 پاشا مهراقى دابه مروارې و مجوه هرات به همموو رهنگيك كوي
 نه كړدوه . سعيده بهگيش ياره ، به لام متصرف مهراقىكي له دلايو
 روزي به سعيده بهگي وت : رو له كم وړه وا خو همموو شيتكم
 داو ته دست تو ، هر چيش نارزو هه به يكه توش نارزوئ م
 به جئ يښه . دو گوټى دېرېزم بو بكره به يانايان زو من له حه رشى نه .
 ديوه به توره يي به و نه ياندمه يښ به زمانى خوښمار هه راجيان نه كم
 خزمه تچه كان خويان بگورنو يښ سه وداى بكنو ليتم بكون دواى
 توش وړه ليتم توره به و بلى : (مالى او جوز صابو سن ياره
 چالوب سن) نه ختى له سهرو بو تولاكي يه ك بد يښ به و نه سه لاي
 دلم ديت بهم رهنكه چوار پينج مانگيان برده سهردوايى سعيده بهك
 ونى به خوا هم شه به كهرو گولمه زه به من ناكري ، بوى ده رجو
 قادر پاشايان هيتابه و بو نه منمول .

- نان بو تانه واو گوشت بو قهساب -

كهريشم چوو خويشم چوو

كاتى كه ده ولنى عوسمانى له روى كاردا بو ، دهك بېنا

شه‌ندوفه‌رو نرومیلو لۆری یئویستی هاتو چۆ کردن نه‌بو
 هه‌ر گا یئویست بوابه‌ عه‌سکه‌ر بچی بۆ شویتیک حه‌مه‌ خێلو قاله‌ی
 هه‌مه‌زه‌یان نه‌خسته‌ ناو شاره‌وه‌ هه‌رچی گوئی درێژ هه‌بو هه‌ر که
 باری لێ فری ئه‌درا کتوپر نه‌بان دایه‌ یێشو نه‌یان برد به‌ (سوخره‌)
 پرویاتانی عه‌سکه‌ریان لێ نه‌ناو یێنه‌یان نه‌وت (سوخره‌ی که‌ر) نه‌که‌ر
 یئویست بوابه‌ پیاویشیان به‌زۆره‌ ملی راڤه‌ کیشا بۆ یێگار نه‌ویش
 ناوی (نه‌تاریا) بو .

کابرایه‌کی دۆله‌سوری له‌ یێنجوین که‌مبکی خویندبو هات یه‌مامه‌تی
 بو شیخ سایی نه‌جوت بکا ، هه‌یجان نوێزبان نه‌ده‌ کرد ، نه‌میش
 هه‌مو ئیواره‌ به‌زۆر هه‌لی نه‌یجان نه‌ی گوت : (عه‌سه‌رت نوێزه‌
 یێنه‌وه‌) دوا ی هه‌نده‌ی لێ یێزاربون شکانی کوێخا حه‌مه‌ خایان ئێ
 کرد ، حه‌مه‌ خان خۆی نوێزو موێزی نه‌نه‌زانی ، وتی : بێراکه‌ل
 بێن ته‌م ته‌وقه‌ له‌مل خۆمان دامالین ، خۆم ناگام والێ ، یێ و سه‌لو
 ده‌ست نوێز سه‌ر ملایان بۆ نه‌کا ، بابه‌ ییتاک که‌ریکی بۆ بستیین
 کاروان بکا وازمان لێ بیری ، وتیان دروسته‌ که‌ریکیان بۆ سه‌ند
 ده‌ستی کرده‌ کاروان ، شانی سواو که‌لاشی درا ، مال و مه‌الی یێ
 به‌خێو نه‌نه‌کرا ، رۆژی له‌ خه‌رمانی بالاته‌ران باری کای بار کرده‌
 هاته‌ شار ده‌س به‌جی له‌ناو شارا باره‌ کای لێ داگیر کرا و تیان
 باره‌ کامان بۆ قوڕ نه‌وی . خه‌ریکی نه‌وه‌بو بچی دادی باره‌ کا بکا
 حه‌مه‌ خێلی گه‌شته‌ سه‌ر که‌ره‌ که‌ی برد وتی : عه‌سکه‌ر بۆمه‌رگه‌

ئەجى (دە شىخ سەبىلى تۆلەكۆيۈ مەرگە تۆلەكۆيۈ ؟!) بۆي
 نەكرا لەگەل كەرەكەي بىرۈا ، ھات بگەرئەوۈ بۆ دىيەكەي خۆي
 قىر خەمى بەلەدپە گرتى. وتى : كاپرا دىۋارى ھەپسخانە روخواۋە
 قورئ بۆ ئەگرنەۋە ۋەرە تۆش ئاۋيان بۆ بىكشە. بەتئەلەدان
 بىردىان تىۋارە بەرەللا بو ھاتە مەزگەوتى مەلا اۋساي رەش مەلا
 عومەر لەۋئ بو . كاپرا خەرىك بو ماندوى خۆي بىھىتتەۋە
 مەلا عومەر وتى : راستەۋە بە نوپزەكەت بىكە وتى برا ھەقبەزۋرم
 بە خەلك وت نوپز بىكەنو نەيان كرد واخوم يىم ئەلن : نوپزەكە
 بەلام كارىكى يىنە كىردوم روى بى بلى نوپزم بۆ بىكە .

مەلا عومەر لى تۈرە . دەرى كرد . ماندو مردو برسى مەلا
 عوبىد بىردىە مالى خۆيان نانى دايەۋ دىلخوشى دايەۋە وتى بىرا
 دىلەنگ مەبە خوا كەرىمە . . . وتى مەلا عوبىد تۆخوت قىسەن
 خۆشەۋ ھەز لە قەي خۆش ئەكەي توخوا تۆبەن يىزى خوا
 ھسابە . ئەۋسا كەرىشم بو ، خۆىشم بو ، خواىشم بو لىم نەرجا
 بو گوزەرانم نەئە كرد ئىستا كەرىشم چو خۆىشم چوم ، خواىشم
 چو ، واديارە يىم بەنجاۋە ، ھىستا ئەۋەندە كەر بىم بەدلىخوشى تو
 دانەۋەي تۆ دىل خۆش بىكەم گوزەران بىكەم .

بىاۋىكم ساقو سەلىم بوۋ

رەمەزانان فەقىي مەزگەۋتەكان بەسەر دىنھانا بىلار ئەبەۋە ۋىش
 بوپتريان بۆ ئەكەن ، دۋايى كە جەزىن ھات ھەر كەس سەلفەۋەي

چوین ئی ئەمەلییەتی بۆوا خەرجە گیان دەست ئەکەوی . . بە ئێک
 لەم فەقی یانە ئەچیتە دئی (بنە جوت) کوپخا حەمەخان حەسەن
 ئەتیجی فیری نوژی ئەکا ئەویش کە ئەبیریکێ تەنگە ئەستور ئەتی
 زۆر توانای هەلس وئەست د زکووع و سجدی بابێ لە هەلسانە وەدا
 رەخۆلە ئەبەستی ئەمری . . . کورەکان حەسەن و سەعدون
 براخاس مەلا ئەگرن خەریک ئەبن بیکوژن قادرزالی موان بە
 حاواردە و ئەچت سەعدون ئەلی : باوکم ساق و سەلیم بو ئەم بیاگە
 تەربییکی فیر ئەکرد وەک جەلەرای ئەگرد، وەک کۆمانج ئەتی چەوتانە وە
 کەگە و نلور ئەتی خست ناتراندی وە گۆری باوە یا . قادر زالی یەر
 ئەتی برا هەرجی چو چو وازی ئی بێتە سزای کوشتنی ئەم بیاوەش
 بۆ لە قیامەتا ئەچیزی ، تۆ نوژی مەکە ، کە مردی و سەیت مە
 بێسقانە کەت بەدەن بە من بە کالە و بێتاوە وە ئەچە بە هەشت .

یەك ناو بیینه وە

کورد لە میزە وە قینی لە ناوی دەرێزە ، بە لکو پراست و پەوان ، یاخو
 پەپ و پراست حەز لە ناوی کورت و بچوک ئەکا، تیرە و پەگەزی کورد
 خواش و ئارەزو یان لە سەر پراستی و دروستی بو .

لە زەمانی یێشودا کاتێ کە حاف گەرمیان و کۆستانی ئەکرد هەتا
 دەوری سنە و سەفزو تیکان تەپەیی هەوشار . ماله جافەکان بۆ
 لە وە پ خۆری سەرە و زور ئەپۆیشن ، پۆزی لە هاوینا کە خێلە
 جافێک لە دەور وێشی سنوری (سنە) مال هەل ئەدا، پیاویک یاخود

میرزایه کی تیرانی مەوش لەبەر و پەگەزی کوردی (کوردستان) ه
 سە بو ، بەمبوانی دیتە مائی کوڤخا ناوی (میرزادەمقکا) بو . خواوە
 مەل لێی ئەبرستی برا ناوت چیه ؟ میرزا لە وەلامدا ئەلێ : (فەوی)
 فەرماش ئەفەرموی ، لەمەندی محافل و مجالسدا بەر نکه سەنجی
 و شیرین زووبانی مەردوم گەل وە (ناغا میرزا خولام محەد حەسین آغا
 شکرەگیانی) ناوم ئەبەن . . . . کوڤخا دیارە لەم بەندو باوە نێ ناگات
 بەلام ئەوە نە ئەزانێ کە ئەم ناوە زۆر درێژە ، ناچار بە پڕ گەزێ
 رو ئەکاتە میوان ئەلێ : دەوێت واوک ئەمە ناو ئەبۆ تۆ هێتات
 وە ناودا ، هەرستی ئەلێم کەوتی ، تالای ئەومەپانە دێمەو . یە
 ناو ئەبینتەو . دوپارچەت ئەکەم و تاپکت لە کەر ئەکێشم . . . .
 لای مەپەکان دێتەو ئەبرستی : کورە کەمران باوگاو ناوت چیه ؟
 ئەلێ (محەد) کوڤخا ئەلێ جا باوە خیز کە تۆ ناوت (حەمە) بو ئەم
 ریس و کوربەست لەجی بو ؟ بێژە حەمە ، بێژە حەمە کناپرا
 میرزا یێی لێ ئەنێ کە ناوی حەمە یە .

نۆ کەری گەلەو

پیاو ماقولەکانی دەوری بابان زۆر تر هەولی ئەوەیان ئەدا ،
 خزمەتکاری ئازا ، و لاخی دەسەن ، شیرێ جەو هەردار ، تولهو
 تاجی بە کاربان بێ ، هەندیکیشیان پێش خزمەتی زیرەکو
 شیرین جوابیان بو .

دۆژیک یەکیک لە ئاغاکان لەسەر دەعوەت ئەلێ کە ئان ئامخوا

دهنگی برنج به ریشته وه نه بینی . خزمه تکاره که ی رسته نوکه تی تی
 نه که به نئی نه لی : ناغا سه ده فیکتی سبی که وتوته ناو باخی ره شه
 ریحانه وه بو ته وه ی نازی بی ، ناغا گوریج تی نه گا دهنگی برنج
 که وتوته ناو ریشی پرشیه وه ، دست نه با فری تی نه دا ، ناغایه کی
 تریش به خزمه تکاره که ی نه لی مه سینه که م بو به ره نه ده بخانه که ،
 به و بیابونه وه بانگی نه کا بی تی نه لی ناگات لی بو خزمه تکاری وه
 ناغایه قسه به کی چن جوانی کردو به یشاره ت تی گی یاند که برنج
 به ریشیه وه به ، توش وابه ، قسه ی واجوانو به یشاره ت بکه ،
 نه ویش نه لی له مه ولا به سینه . بو به یانی له خزمه ت باشای باباردا
 قاوه لی نه که ن ، ناغایش به نایه تی دهنگی برنج به ریشیه وه نه نکیتی
 به لکو خزمه تکاره که ی نوکه به کی جواتر به خت کا ، له وه
 خزمه تکاره که ی برنج به ریشی ناغایه وه به دی نه کا ، به ده نگیکی
 به رز نه خورینه ناغا . ناغا ناغا یاروی ناوده سخانه که ت هاوه سینه وه
 من ده سم یی ناگا خوتو خوت ده ست هس ، ناغای تیوری ده ی
 هه موو ده ست نه که ن به قاقای یکه نین ، ناغا تو پر نه بی و جیتی یی نه دا
 خزمه تکاره که شی نه لی : ناغا تو خوت رات سپردم ، به لام نه و
 گو تاوی ذابوی هه ر هینده ت حالی کردم ، نه گهر زورترت حالی
 بکردمایه منیش زورترم نه گوت .

قه رال هه ی قه رال

نه لی وه پس ناخه سوری بو ، پیکوره ی جاف ، چن وه حه ک نه

ناو بستماله دا خزمه تی ماله گه وړدی کړدبو ، لهو ماله به گزادانه دا
 فیری پلاو خواړدن و چرپ و چوپ بو بو . روژی به کی له کوره
 به گزاده کان کړا سیکي فقیانه سبی نه داتی له سر دهریوی جاوی
 نه شور او که به یو نه می کاته بهر ، فقیانه کانی نه هاو ته ملی و بهو گوئی
 زه آهه دا هور دی بو نه کا ، دئی به خه یالیا ، بهرئی نه م به گزادانه
 به سر و سه نه مه چی یان له من زیاتره واحو کم به سر نه م آیلاته دا
 نه که نو مالد و ده ولت و زنی جوان و خزمه تکارو سپری سه ماوه رو
 حیلای مایی نه جدو نه م هم مو پلاو و گوشت و فرنی و کوماچه یان
 هه به ، باوجود خویشیان بی یان ناخوری هه ر جقه جیقانه که
 هه له ده سه بی ناتوانی که وش مکنه بی نه شتی خزمه تکار که وشیا
 بو هه له کیشی ، با من بجه به گزاده بمنن چون کورنک نه م ، له م
 خولایه دا نه بی (شا که هه رجنی عمه له) نه دا به لایا نه بی : نه لی
 و به یس نه وه هور دی جبه ؟ به زری باوه ت مردگه ، نه لی نه ری و ده
 باو کیش و دایکشم مردوه ، نه بی نه مه حاله ؟ روژ سه کمان بی
 نه خه سین ، شه و ایشکمان بی نه کرن نه مه به خیر تیواران کاسه
 نه لیسنه وه و زگمان تیر نه که بن ، و امنیش قه رارم دایمه به گزاده به ک
 نه گشتیان بالآتر . شا که نه پرسى : تا کوره بی فسر بیم پتره چون
 نه بیته به گزاده . نه لی خاس خاس ، هه زارت بو بزیم لم له شوانی
 وژاندرمه بی و پیاو کوژیه وه بو به شاو شاهه نشاو دیکتاتور نه وه
 نادر ، نه وه ره زاشا ، نه وه هتله ر ، نه وه مه وانی تر ، نه وه حیکایه تی

پیشوان تو بی له ته که منا ، که رته له رتی ، بلرکهه . که پتی په یداکه یی
 چوار ریږواری به سزمان زونه وه که یی ، دهی ترمان یوه بیښی ،
 بزانه نه یی به چی ، زاتا هم ولاته گشت یی کاروبارون له منځه و
 جهرده یی نه که رتی هر به کڼ راست بښه وه هر جهرده یی بک
 هزاری شونئ نه که وځ .

شاکه یی هه لفریوان چون له گور که یی هه رخله دومانی رنه یی
 نه وره حمان ناغابان فراند هر له وړتی به چنه د ریږواریکیان روت
 کرده وه بارو که لو په لیان لی سندن خویان کرد به شوره سوار
 هشت نو سواریکی ناخه سوری جنگیان شونئ کهوت کلروانی
 به غدایان روت کرده وه ، هه مه به کیان خسته ولاته وه ، ناوی خوی
 نا (زه یم تهلی وه یس پاشا) خه رچو خه راجی نه سندن ، پاشا
 هه ی پاشا ، زه یم هه ی زه یم ، قهرال هه ی قهرال ، تا روژ نه
 قهره داخ دتی به کیان تالان کرد شیخ حسین شیخ علی مدیر بو به
 سواره ی خوی به شونئان کهوت له وی قهرال له قهرال خست . .
 (کڼ به به دخوی نه پای برده سهر) .

نادر ناولینه

کاتیک لهم قه لمر موی کوردستانه دا پالوانی و زوران بسازی و
 خه نجره و شادن باوو ، هه مر که ره کیکي سلیمانی زورخانه به کم
 تیابو به پاتیان زوو نه و جوانانو پیاوی پر نه چونه زورخانه خویان
 روت نه کرده وه بهرگی جهرمی پالوانیان له بهر نه کردو ، کونه

سوار توبلی زۆربیری لای ئەداو ئەهاتنە چوئیش ، دواى هەلبەرکت
 و سەنگو شتۆو مېلبازى تەجا جوتە جوتەشانیان لە بەك شەـ
 ئەجمەن ، جالەو بە بەكدا هاتنە زۆرو پالەوانى دەرئەكەوت .
 كاپرايەكى تیلەكویی بەیدا بوو سادری ناوو ، هێزێكى بێ
 ئەندازەى هەبوو بەنجەى زۆر پالەوانى شكاندبو ، ئاویەبەكى
 كریو ، هەر كاتە نەكاتى ئاویەكەى دەرئەهێتاو سەیری خۆى
 بێ ئەكرد ، ناویان ناو (نادر ئاویە) لەخۆى باى بوو ، خۆى لە
 ئاویەى دێوا ئەدى ، ئەمەندەش تر زل بوو هیچ كارو كاسیەكى
 ئە ئەكرد ئەوسایە نایش بەلاش بوو هەر كەسێ تێواران روى بكردا بە
 مالى هەر كەسێك خاوەن مالى بێى خۆش بوو دای ئەناو یكەو ئەیان
 ئەخوارد ، بەرگیش هەرزان بوو وەك تێستا نەبوو كۆسمو كراوات
 بەخەى قوڵەو قوندەردى بلادی . هاوینان كراس و دەرپێى جاوو
 سوخمەى شەیتان بیزی زەردى موصلو دوگمەو قەیتانى نارنجى
 لەباتى كەوش پێستى غاراوى ئەستورى بەرى بى . كۆپ هەى كۆپ
 شەویش لە قاوەخانەى سەرچمەن مۆتابخانەى كى حمەى سەمیل
 بوو لەویدا چوار بەلى لى رادەكشا ، جار بە جار سەرخۆش و مەرخۆش
 بەویدا راتەبۆرن لى بان راتەبەرى روتى ئەكردنەو . شەوێكیان
 خەنجەریكى باشو كیسە بارەبەكى پرى لە سەرخۆشەكان دەست
 كەوت ، بەو كۆنە كۆرتەكێكى ناودارى بۆ خۆى كرى و بەك
 دوو رەفقی زۆرخانەى بردە دوكانى حاجى قادز كەبایى دەرخواو

دان و به شه و دواى جڤوى ئاساسى بۆ راوو روتى ناوشار
 واپان لى هات مندال له پيشكه دا نه گريا نه يان گوت (نادر ئاوتيه)
 هات له ترسا ژير نه بووه . زلاتا ئه م دنيايه وايه ، هه رچى ره تىكى
 به ركه وت و جڤوى نواند زۆرى شونى نه كه وى . تادواى همه ره نهى
 ئه همه دى نه و ره حمان به دهسته يه كه ژه ندرمه ي ئازاوه نيسته سه ريان
 دوانى له ره فقه كانى كوشت و نه و دواى ته راندن ، نادرى گوت
 هتاي دواى داركله يه كى باش له موئابخانه كه ي كه كردوى به
 مه كوى خۆى جوار ميخه ي كيشا ، ئيجا مندالان كه ساميان شكابو
 نه چون له دوروه به رديان نه گرته گه ل و گونى له و حاله يشا
 هه ره شه ي نه كرد نه ي گوت بۆم راوهستن تا به هارى نه م به شه
 نه بچرئىم ، ئيسا جى بكم خو (نادر شلى كوته كه)

پاشا ناچته زيرى

تيريه كه له عه شتر ره و گيان كه وتبووه ناو ده غل و دانى ئاوايه كه وه
 زيان كاربان كردبو شكاتبان لاي ره ئيسى عه شتر كرد ، نه و يش
 ناردى گاگه لو كه رگه له كه يان هانين دواى زيانى ده غل و دانيان
 بژارد ، پاشا نه مرى كرد ئازه ليان بده نه وه كه رى . كابرايه كه گوم بو
 بو جوه لاي پاشا وتى : پاشا من پاره ي خۆم داوه نيره كه ره شىم
 ناده نه وه ، پاشا ونى : بچۆ بزانه لاي كى يه ؟ بۆت لى بيسنه وه
 وتى من له تۆم گه ره كه ، پاشايش وتى : من له كوئى بۆ پسهيدا
 بكه مه وه ، نه مان له م مشت و مره دا بون ، هاوړى كانى وتيان : نه ريسان

یئو وەزەو : ئەویش وئی : تېو گشت کەری خۆتان بردۆنەو .
من مام پاشا نایبە زیر کەرەکم چۆن بێم وەزەو ؟!

نەزان دووی کەلام تەفرەقەیی شەم بەرم بێز

مەحمود پاشای جاف جاریک ئەچێ بۆ هەوارگەیی گەلگە نـلو
مالە گەورە ئەگەنە بەر یاسامال ئەبێنی خێلکی ئیلی جاف لـو
هەوارە بەرزەو لەو شوپنە هەوادارەو ئەو چەشم ئەندازە شیرینە
دابەزیون زۆری لاخۆش ئەبێ ئیلی : بالادەین دابەزین نـەحـتی
بەحسینەو . کە ئەمچن داتەبەزن پاشا زۆری یێ خۆش ئەبێ
خێلە کەش خێلی محمود ئاغە دەبێ ، محمود خۆی هەتابلێی نەزان
دوو کەلام تەفرەقەو شەم بەرم بێز ئەبێ دووزنی ئەبێ بەکیکیان یزنی ئەوی
نریان خێنی ، یزنی یان شارستانی ئەبێ جیشتی پاش لێ ئەنی بە
محمود ئەلی : دارپیر ئەبێ جاری باری بەسەرەو ئەنیشی ، یاس
دەست و برد قبولەکو شەقاورمەتەک یێ بگەیهنم محمودیش ئەلی
پاشە ، یزنی تا پاشا نەحتی ئەحسینەو قاورمە جانی و قبولی و شە
قاورمە یێ ئەگەیهنی کەنان داتەن پالکو تەمیز پاشا زۆری یێ خۆش
ئەبێ ئەفرەمۆی مالتان ئاوابی و هەواریشتان خۆش و نان و بەنیشتان
بەلەزەت بو . محمود ئەلی : پاشا خۆ نەجۆرە بێجی بـسـیرە ناومان
دەواریکی خاسم هەس ئەت دەنێ ، دو دێلە شریشم هەبە بەکیکیات
ئەگەمە قەبەل ، پاشا قەدەری یێ ئەگەنی و سوار ئەبێ و ئەروا ، با
لەو سەرەو . کە ئەگەزینەو پاشا ئەفرەمۆی : بالادەینەمالی محمود

بزانين ديله شرماني ته کاته قه بهل يان نا ؟ به خوا من هم ماله گورمو
 شارستانانهم ديوه قبولي وام نه خواردوه ، نهمه ريکهوت بو بزانين
 نهمجاره قبولي وامان دهمست ته که وسته وه ؟ والحاصل که نهمچين
 دانه بزن پيزه ديسان قبولي يان بولي ته ني به لام ختني هه وئي
 به دزي به وه مستي خوئي ته کاته چيسته که سويري ته کا پيزي ديت
 لي نهمچيزي ته بني سويزه به خيتي ته لي : نامورد بولج سويرت
 کرد خيتيش نهمله زئي ته لي وام زاني خوئي تي نه کردوه که نان
 دانه بن چيشت سويز ته بن پاشا ته فهرموي : حه يفه نهمجاره
 قبوليه که تان سويزه . محموديش ته لي : پاشا به خوا پيزه خاسي
 لي نابو به لام به سوري پاشا خيتي گوي تي کرد ، نه وه بو من وستم
 باديله شريکيات بکه مه قه بهل تو نهمت گهره ک بو سانه وه گورت يي .

که لور لاي خوا نادانه قه لم

همهن به گي قادر به گ خوا يي به خشي خيلي که لوري به به شي
 بهر که ونبو اداره ي به واردات و سه رانه ي ته وان بو ، که لوريش
 زورتر يان ده رويش بون ، ده رويشي کوتهي هه جيج ، ميرزا حسين
 کاتي اوضا به گي بارام به گ بو ، به لام له خزمهت همهن به گدا
 نه بو ، همهن به گيش له نويزدا موسوس بو ده ننگي هه ل بری و
 له رکوع دا که هه ل نهمستايه وه به ده ننگي بهر ز ته بوت : (ربنا لک
 الحمد) باش مويزي خه و تنان که سوجه ي ته خوينا به گهم کليمي
 نهمه بو (تنجافا جنوبهم عن المضاجع) ، ميرزا حسين روژي هه وه سي

بو فیتنه بهك بگئیری به کویخا به خشی که لوری وت : تیوه به دل و
 به گیان و به سهرو به مال خرمنه تی حهسن به گ نه که نو و نلغانانه ،
 که چی هه رچه ند نوژنه کا له یشداده ست هه ل نه بری دوعابو (لك)
 نه کا نهوا بلتی بن خوی جافه هه مو شهوی که قورنان نه خوینی له
 یشه وه له حضور خوادا جاف به ته ته دانه تی ته نش به معنای جوان
 نه ته جانه ، به عنی جوانه جاف ، قه د ناوی که لور ناباو لای خوای
 ناداته قه له م ، کویخا وتی : نابرا توخوا راست بیژه نممه واسه ؟
 مرزا حسین وتی : خو نه مه کاربنکی گران نه ، نایستاپت نوژ
 نه کا ، که له دیوانی خوادا جه و تابه وه و سه ری هه لبری بزانه (لهك)
 به زی یان نا ، شه ویش دوا ی نوژ گویت تیوه بی بزانه ته ته جاف
 به زی یان نا ، سازویری بی نه چو حهسن به گ هات و نویژی
 دابه ست ، کویخاش بی خشه سه رنجی دایه و گوئی ته و او بوشل
 کرد له گه ل وتی (لك الحمد) کویخا وتی ینجکی گشت لهك وه دایك
 گشت که لور نه گه ر نه وینه خه رج بده ی به گزاده بهك که دوعای
 خیر بو که لور بکات نه مه ی گوت و بو ی ده رچه حهسن
 به گ نوژی پری و شویی که وت کویخا هه ر نه گه رایه وه نا هه مو
 که لوری له حهسن به گ هه ل گیرایه وه و ته راندی .

نوژدان و سه رنوژ

خیلکی ناخه سوری مه لایان نه بو روژی شیخک ری که وت
 ناوایه که بان وتی : نه وه بوچ مه لایهك نایه نن ؟ نه گه ر نوژنش

نه گن به منداگان بخوینتی ، مردویه کان مرد یاسین و نه لقینی داداو
 رده زانان وه عزتان بو بخوینتی ؟ به قسهی شیخان کرد جنون
 فقهی به کیان له یتجوین هینا و جاتولیکان بو هه لدا ناوی
 جاتوله کیان نابو (نویزدان) و به مه لایان نه گوت (سهر نویز)
 گه رماو گهرم خویان دابو نویزو مه لایش دهنگی زور خوش بو که
 نهی له رانده وه (بسم الله الرحمن الرحيم) ره جیمه کهی دریز
 نه کرده وه ، کویتخا که یان ناوی (رحیم) بو زوری یی خوش بو
 که به دهنگ ره جیم بخوینتی ، هه رسته نه ساتی خه لکی کوته کرده وه
 نهی هینایه سهر مه لا ، نه یان گوت : دهی مه لا بخوینه ، مه لایان
 بزار کرد وای لی هات پا کا ، کوله که به کی گه وره یان دابو سه
 ناوی تباخوانه وه ، روژی شاره زه رده و آله به کی دۆزی سه وه چو
 کوله کهی هینا و چیلکه به کی کرد به کونه زه رده و آله که دا و روزاندی
 ده می کوله که کهی نابو کونی شاره زه رده و آله که وه کوله که پر بوله
 زه رده و آله ، تویه وانهی خسه ده رکی و هینایه وه لای خوی دای نا
 تا کویتخا و خه لکی ناوایی کوپونه وه و دیسان یی یان وت : مه لا
 ناددی بخوینه . مه لا دهستی یی کرد : اعوذ بالله من الشیطان الرجیم
 میز ره کهی له سهرو ملی خویه وه ئالاندو ده رکی کوله کهی کرده وه
 به جاری زه رده و آله به قینه وه هاته ده ری هه زیسه که سی - ار
 زه رده و آله ی تی و روزاو جزه یان لی هه لسا ، له تاوا به قیز و هور هه
 به که به لایه کا رایان کرد ، مه لاش کتیبو ب سه رمالی هه لکرت و

جا ئاوايى باش ماويهك هه والى گوم بوانيان ته برسى ، يه كيك
بانگى كرده كابرايهك كاله دهمت زه رده والسه رزگارى بوو
ته هاته وه ، وتى ئه رى شاكه گيان ميروه يسي تيمهت نه دى ؟ وتى
به رى وه لله سى جوار شه يتان ره جيمه كهى تى ئالا بو له چه مه وه سه ره و
خوار برديان هه روا ته وىش هه لى ته تو پاته جا نازانم چى لى هات
ناپاته گۆرى باوكى كوينا ژمه وه •

خه وه كهى لاله سه رحه دو سه رراج

لاله سه رحه د ئاشنايه كى سه رراجى بوو زۆرى خوش ته وىست
هميشه له گهت و گويشدا به زبه ره كاتى يان له گه ل يهك ته كرد
شه وى ميوانى لاله سه رحه د بوو ، به يانى هيشتا له خه وا بوو ، لاله
سه رحه د هه لى كووتايه سه ر جى كا كهى نوو كه شه قى كى تيوه زه ند
بانگى كرد : ئاكوپه راسته وه به گۆرانه هيزه نبوه پۆيه • كابرا به
دهم خه وه وه وتى : گه ماله بيره به ميوانيش ته گه فى • لاله يش وتى
ئابرا تو ده نك • ته مشه وه خه وىكم ديگه كه سى وا نه وو فاله كه يم بو
بگريته وه ، وه توى يه زم • سه رراجيش وتى : تو پترى ته گهر به خى
بچريش بى به ده رزى و دره وش يكه وه گيره وه به ند ته كه م • ته جا
ده ستى كرده خه و گيرانه وه وتى :

سه يد صادق و بالاته ران گوئى يان پيوه يى ، گوئى دوزمن كه م
يى و چاوى گشت ورده شاترى و گه لآلى كوئىر يى ، له خه وما

گوئی لکه مُنچکه به کمان گووم بوو بوو ، شوینم هه لگرتبو ، گه یسه
 نهو دهشتی نیرگسه جاره روانیم بیاگئی ریش جه رمگئی نوورانی له
 سه بهرده که می مه محمود گاو ان لئی هه لازیاهه ، گه لۆکیکی وه
 نه نیشته خۆیا راکیشیاگه و بوزگیکی لاهو خاصی له بهر ده ماو یسیاگه
 جست و جالاکه مه گهر هه خۆم له تانی کوپرتینما وا وریا بکوویم
 برسیم : ئه ری برا تو کئی و نهو پیره کیس ؟ وتی : لاله ! نهو
 بینایی چاوانه و منیش همه دی ره رسول اللام . له دلی خۆما وتم : بیاو
 وه خوا خاس وو تیتا وه که رامهت سو راخی گوئی لکه کهم بو نه کا

جوومه به ره وه سه لاینیکم کرد له حازری هیچ نه جمیا ، به لام وه لای
 لووتیکه وه بو نه یه کی لیه هات وه کو جوابی سلاوه کی دایه وه ،
 نهام بوو نووپه بم بیزم : کاورا سلاو سلاوی خوا به تو بۆج خاس
 جوابم ناده یه وه ، وه گالۆکه کهت نه نازی ، همه دی ره رسول الله
 ده رکی پی کرد هاته به ره وه وتی : قوربان نهو لاله سه رحده لاله
 سه حده . . . تنجا جمیاو چوار مشقی لئی دانیشت وتی : لاله
 وه خیر هاتی مه روانه قصور شه نه خه و تپووم نیازمان بوو پی نه
 میوانی تو ، جار پی ئه ده شتم لاهوش بوو . وتم : قوروان وه خیر
 پی فیهو بهر کهت هاورد . ئاوپم دایه وه پی کوپه به که له چه وه
 نه هات بانگم کرد : ئا کاو زایی لاهولا . کاورا وه هه له داوان رای
 کرد هات . وتم : بئینم چۆن راده که می ههرومال تبه بیزه وه خازه
 میوانان تبت شه که گیزه که سه ر وپن گوشتی شه کی گیزو دره وی

لټر • پیکوپه روښی و منیش بهرو بهرېشتنی بینای چاوان کیسه
 سهولم نه دی ، سهویلکه کی خوم دهرئورد فره تازیز بوو لهلام ،
 لهو سآلهوه خازم هاوردبوو جوو بوومه تانجه روو وسل یکم نهو
 سهویلهم دوزیپوهه کیسه نووتیش هه رهو کیسه بوو کهوهمندالی
 قهیتول و خوشکه کی چهن جار یا میزیابوون • خازه نهی شست
 بهلام نووته کهم فره خاس وو کوپ گهل له کاروانی بهغدایان دابوو
 ههندي نووتیان بو هاوردبوم سهویلی خاسم تی کرد دامه دهست
 همه دی رسول الله بوم بگری تا ناگری بو ده کهمهوه هسی و
 برده کهم دهرئوردو گازی پووشووی نوادرم داگیرساند سهویلهم
 لهدهست وهرگرتهوهو پووشووم خسته سر قوومیکم لی دانا داگیرسیا
 دامه دم بینای چاوان مزیکي لیدا فرمووی ! لاله هم تووته ته
 له کوئی بوو ، فره خوزه بټزه جاختیکم بو دابگرن لهتهك خووما
 نهی و هم • وتم : بهچاوان •

لهو سردهمه دا ئاوپمان دایهوه سوورکهوه سوار تی توو نه کا ،
 هات بهلام چ هاتیک بای غهزه و توو ی پیی ناشکینی • تومه زمه
 قهیتولی منه کاورای پیکوپه خه بهری بردبووه مال ، نهویش وه
 پهچجوری میوانهوه هابوو • بینای چاوان برسی : لاله سهرحمد نهو
 سواره کيس ؟ عه زرم کرد قوروان قهیتولی خو لآمه • فرمووی :
 ماشا الله • نابټزه چکی نووما سوورکهوه بناختیو • منیش وتم : قیته
 تا بتوینم خوم ئاسایی وه جاحسی باوکت روون که رهوه • قهیتولی

ئلوزەنگى يا ھالورد خېروپىروى نۆماھات وە بخۇيا ، سەمى
 سوارى بوو ، كلكى سوارى بوو ، قەيتولىش لە ناوہ راستاسوارى
 وەك ھەمدى رسول الله سوارى بوراق بوو . لەو سەردەمەدا
 مەن سەيرى قەيتولم ئەكرد ھەمدى رسول الله سەرى نابوہ بناگووى
 بيناى جاوان تېگەيشتم بە بيناى جاوان يەزى داواى نۆماكەى لە
 قەيتول بۆ بكا . كاكە قەسى خۆت مەدۆرىنە . قەيتولى نەگرسە
 ميوان نەيتى خوايش بى نايدا . بيناى جاوان فەرمووى : محمد لەم
 نۆمايە ھەر بۆ قەيتول خاسە مەن يەزم وە رەئىسى عەنەزە چارەوبەكى
 ھەردەوى بۆتۆ بىرى . سا تېمە لەم ھەيسەو بەيسەدا بووين تى
 فەكرىن وەك قەتارەى فولنگ سەرىكە نىشتى ھەر پى كورەيسەك
 لاسەلەيەك وەسەر سەروە نان ھات بەلام چ تانىك ، دەورە پىلاو
 گشت وەك مەلاى سەرچەمگ تەشپەك ترشى ھەمەن بەگى لە تەكا
 (وەدەمىم) نان دانريا خولەى ئەلى كەوكوز وەخۆى و زوپەنايسەو
 بەيدا بوو پى ئەوەى كەسى پى يەزى يىكى زورنەى لى خۆش كورد
 فەقاندې وە زورنادا ، ئەوانەى نانيان ھوردبوو كەوتتە ژەندن كاوارى
 دەھۆل ژەنى قىياسانى وە فەركانى دەھۆلى گەياند لە تەفەى دەھۆل
 زورنا لە گشت لاىەكەو كەيشك و شۆپەژنى جاف گلپەو بوون
 بوو رەش بەلەكەك بۆ محمد پاشايش ئەو زەماوەندە نەگىراو و جا
 براكە چەند خۆش بوو وەدەنگى دەھۆل و زورناو ئەو نانە نۆشى
 گيان كرىا . محمد رسول الله فەرمووى : شىنە ، نەمزانى جى

یەژنی ، دواى تەیان گەیاندم دۆی گەرە که ، مەشەکه دۆ هات
 کەسەیان بۆیر کرد که وچکی نە گەرە کە بوگەسی ناوسەرە وە تۆخە یچی
 کرد ، مینش و تەم نۆشی گیانت وئ ، هەر وای لە دەنگی دەهۆل گلیروە
 بوون میکایی و شاری و سەداتی ، بینای چاوان پرسی ئەمانە کین ؟
 عەرزم کرد قوروان : مکیاەلین لە تەک تەمەدا ناکۆکن . فەرمووی :
 رایان کیشنە ئەو جەهەتەم . لە زیرەى ئەوان خەبەرم بوو وە .
 کاتی لالەسەرەد ئەم خەوێ گێرایە وە سەرراج وئى : لالە
 تۆیەژنی ئەم گشت طەعامەیان هاورد خۆم هیمان لەمالی تۆچەشی
 برنجەم نە کردگە ، خازە هەر یەژنی برنج نە کوتیاگە چۆن بە و دەم و
 دەستە کوتریا و لێ نریا . مینش ئەمشەو خواوەختی بنوووسی
 خەوێکم دیگە . لالەسەرەد وئى : ئابرا یژە تۆجیت دیگە ؟

خەوێکەى سەرراج

سەرراج وئى لەخەوما من زینیکم بۆ چارەوی قەقە کەى تۆدروو بو
 یارەت نەدا بوومی ، هاتم بە گزتا تۆیش دەست لێ دا بوومە شیرو
 صوبانی ، حەمە صالح بەگى قاتمقاسی هەلبەجە گرتینی و بردینی
 دیوان پرسی : ئەزى گەمالە پیرەى بێ کەلە گەفیکە ئەم پیاو زینی
 بۆ ددروی یارەت بۆج نەداوەتى . تۆ و تەم مېرم هالە مالما بەختوی
 ئەکەم یارەى چى بدمى ؟ ئەمرى کرد هەردو کەمبانیان راکیشا
 مبان خستە چالی پسایی بەو ، تۆیان هاویشتە چالی هەنگوینە وە
 گشت لەبشان تیو چوو . لالەسەرەد هەلێ دایە وئى دەبێخۆ ئەو

گورت وئی خاسی تا که وزابوی • سه رراج وتی ئه ریی وه لایسیا
 فورس بوو بووم - لاله به که یفی بوو که وتی تال - وتی خۆدایی
 نی به ده عوه تم بو پینایی جاوان کرد که • سه رراج وتی ئهوسا تو
 یتکه نیت میرفتی هه لاما ئه موی کرد (مەوا شیر بده لی یان یئسزه
 ئه شتی یه کتر بلتینه وه) من دهستم کرد به ئیسا ئه موی تو ، تو فیزت
 هاته وه • لاله سه رحه دهستی کرد به جیودان وتی دهویت ساوک
 نه وه خه وه ؟ سه رراج وتی ئه یی خه وه که ی تو خه وه ، قلیات له
 نووتنی میزایی تی کرد وه و بو چاره وئی به که که به دزی به تی
 چنگتان که وتوه قه ی خوا و دلی یئنه مبه رت شکانه وه •

وتنه ی بهرگ به ده ممی ماموستای هونه رمه ند ئه نوه ن توفی به

جایگاهای کامه رانی ۳۱ - ۲۰۰۰ - ۹۷۰/۱۱/۲۲